

**Dr. Daniela OSIAC**

**Revoluția Română  
din Decembrie 1989**

**VOCILE REVOLUȚIEI**



**Dr. Daniela OSIAC**

**Revoluția Română**

**din Decembrie 1989**

**VOCILE REVOLUȚIEI**

**EDITURA INSTITUTULUI REVOLUȚIEI ROMÂNE**  
**DIN DECEMBRIE 1989**  
Colecția *Biblioteca IRRD*

**BUCUREȘTI**  
**2014**

Redactor: Carmen RĂDULESCU

Copertă și tehnoredactare: Alina VLĂSCÉANU

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României**  
**OSIAC, DANIELA**

**Revoluția română din decembrie 1989 : vocile  
revoluției** / Daniela Osiac. - București : Editura Insti-  
tutului Revoluției Române din Decembrie 1989, 2014

Bibliogr.

. ISBN 978-973-85888-7-5

94(498)''1989.12''

## Prefață

Acel mare gânditor al Franței și al lumii, care a fost Victor Hugo atrăgea atenția că „Revoluția este accesul de mânie al adevărului” și că „Mânia poate fi smintită și absurdă: te poți supăra pe nedrept, dar nu te revolți decât atunci când de fapt ai dreptate”, iar acel mare istoric al românilor care a fost Nicolae Iorga, sublinia că „va veni o vreme când revolta va fi un merit și răsturnarea o creație”. Într-adevăr, răsturnarea din Decembrie 1989 – plătită cu lacrimi și sânge de către poporul român – a fost generată de „accesul de mânie al Adevărului” unei suferințe îndelungate, căreia s-a hotărât să-i pună capăt. În decembrie 1989 românii s-au ridicat împotriva unui regim politic care instaurase „foamea, frigul și frica” în viața lor. Un asemenea regim devenise insuportabil, el trebuia răsturnat cu orice preț, chiar cu prețul vieții, un preț plătit de sute de luptători, în acele zile și nopți de „Dramatism și Speranță”. Timișorenii au fost primii angajați în luptă, o luptă în care nu puțini au fost cei secerăți de gloanțele ucigașe ale opresorilor. Timișorenii au fost urmați de românii din multe localități ale țării, din Arad, din Sibiu, din Brașov, din Capitala României. Țara era în fierbere. Zeci de mii, sute de mii de români și-au riscat viața pentru a-și recuceri „Libertatea și Demnitatea”. Opresorii au fost nevoiți să se retragă, ei erau copleșiți de mulțimile revoltate care îi înfruntau cu piepturile goale, dar mânați într-o bătălie „pe viață și pe moarte” pentru eliminarea nedreptăților pe care nu le mai suportau și pentru ca dreptatea să triumfe.

Acel Decembrie de foc din istoria românilor a demonstrat țării și lumii că „libertatea nu se cerșește, ci se cucerește”, având convingerea că în confruntarea cu regimul care i-a umilit atâta amar de vreme va fi răsturnat, iar ei, părinții, frații și surorile lor vor fi tratați cu Demnitatea pe care o merită.

În bătălia lor pentru libertate și demnitate, românii erau mânați de speranța că vor putea să-și construiască un nou mod de viață, din care nelegiuirile să fie eliminate, iar mizeria materială și morală să nu mai dăinuie.

Nu puțini dintre luptători erau animați de idealurile care îi înflăcăraseră pe francezi în Revoluția din 1789 și pe americani în lupta lor pentru independență. Dar hotărâtor în angajarea lor decisivă în luptă a fost starea insuportabilă în care fuseseră aduși de sistemul opresiv existent.

Lupta curajoasă a românilor a fost încununată de succes.

Libertățile pentru care mulți luptători și-au dat viața au fost recucerite. Dar, bucuria împlinirii revoluționare nu a fost de lungă durată. Curând, poate prea curând, aceste libertăți aveau să fie valorificate de cercuri și grupuri și cercuri restrânse de profitori. Pe când mulți participanți la Revoluție își concentrau eforturile în direcția consolidării cuceririlor obținute în timpul confruntărilor dramatice cu forțele represive, câteva grupuri de indivizi – din țară și din străinătate – profitând de iuțeala lor de mână și de nebăgarea noastră de seamă, au preluat cele mai multe și mai importante active ale țării – fabrici, uzine, bănci – lipsind pe români de acel fundament economic, fără de care libertățile lor nu mai puteau fi valorificate. „Un flămând – nota Raportorul Națiunilor Unite pentru Dreptul la Hrană – nu are ce să facă cu dreptul său de vot. Cel care își vede familia murind de boli, de mizerie, nu este de loc preocupat de libertatea gândirii și de libertatea de asociere”<sup>1</sup>.

Cunoscând aceste adevăruri – dominante în toaterânduielile structurate pe bogăție și sărăcie – câteva cercuri de profitori au deturnat procesele schimbării de la cursul imprimat de Revoluție, construindu-și o proprietate fundamentată pe sărăcirea poporului român. Pe baza analizelor efectuate de Banca internațională de Reconstrucție și Dezvoltare; pe baza datelor oferite de Eurostat<sup>2</sup> precum și pe baza unor studii de specialitate efectuate în țară<sup>3</sup>, în anii

<sup>1</sup> Jean Zieglen, *L'Empire de la Honte*, Librairie Artheme Fazard, 2005, în românește Editura Antet Press, 2006, p. 18.

<sup>2</sup> Eurostat – România cea mai săracă țară alături de Bulgaria din Uniunea Europeană, Report on 2011 year.

<sup>3</sup> A se vedea studiile publicate în anii 2008-2014 de unul din cei mai apreciați analiști politici, Ilie Șerbănescu în Jurnalul Național.

care au trecut de la Revoluție peste 70 de localități din România nu mai au viață economică proprie; peste 2000 de localități au o viață economică precară; cele mai rentabile active economice au fost înstrăinate; balanța comercială a României a ajuns la cel mai mare deficit din istoria sa; guvernării au înstrăinat resursele de petrol și 50% din resursele de gaze; băncile naționale au fost falimentate și înstrăinate; datoria externă – pe termen mediu și lung – a atins cote îngrijorătoare. Dacă la aceste realități economice adăugăm modul în care guvernării se raportează la exigențele conducerii democratice a societății, proclamate de Revoluție, vom înțelege și mai bine cum au fost deturnate procesele schimbării de la cursul imprimat în acele confruntări dramatice din 1989.

În ultimul timp s-au găsit unii „analiști” care susțin că în 1989 românii n-au înfăptuit un act revoluționar pentru că – în anii care au urmat – au fost deturnate procesele schimbării de la cursul Revoluției. În concepția lor ar trebui să fie pusă sub semnul întrebării și Revoluția franceză, pentru că i-au fost deturnate obiectivele, dar și revoluțiile din 1848 etc. Jacques Roux, un mare revoluționar francez, atrăgea atenția, că atunci când poporul francez lua cu asalt Bastilia – simbolul odios al regimului absolutist nu și-a imaginat că „aristocrația comercială, mai teribilă decât aristocrația nobiliară și sacerdoțială, *printr-un crud joc*, va invada averile individuale și averile republicii”<sup>4</sup>.

Unul din liderii cei mai respectați ai Revoluției de la Timișoara, Claudiu Iordache, evoca câteva din remarcile lui Mihai Eminescu, care se dovedesc de a fi de o actualitate indiscutabilă pentru anii de după Revoluția Română. Eminescu a dezvăluit decadența, nemunca, demagogia, cinismul, voința guvernanților de a-i supune la suferințe pe guvernanți. „Peste tot aceeași idee să dau străinilor ce-mi cer, cât pentru români, puțin îmi pasă! Partidele, la noi, nu sunt partide de principii, ci de interese personale, care, păstrând numai coaja legilor, calcă făgăduielile făcute nației în ajunul alegerilor... Aluatul din care se frământă guvernării noastre e aceea categorie de ființe fără știință de carte și consistență de caracter... Aluatul e populația flotantă a cărei patrie întâmplătoare e România... Și asta în timp ce patru din cinci părți

---

<sup>4</sup> Jacques Roux, *Manifest des Enrages*, remis Convenției la 25 iunie 1973.

ale poporului nostru nu iau parte la viața politică... Iar miile de funcții sunt puse în mișcare pentru a le stoarce voturile... Nimic nu e mai periculos pentru conștiința unui popor decât priveliștea corupției și a nulității necompensate... Poporul a pierdut de mult încrederea că lucrurile se pot schimba în bine, și, cu acel fatalism al raselor nefericite duce nepăsător greul unei vieți fără bucurie și fără tihnă”<sup>5</sup>.

Așadar, și după Revoluția Franceză, și după Revoluția Română s-au găsit cercuri și grupuri de profitori, valorificând victoria poporului în interesul lor, iar mulți politicieni corupți au contribuit la deturnarea obiectivelor urmărite de poporul răsculat.

Cartea pe care Institutul Revoluției Române o supune atenției Dumneavoastră înmănunchează puncte de vedere exprimate în discursuri ad-hoc în zilele și nopțile confruntărilor revoluționare la Timișoara, la București și în alte localități ale țării în care se dădea glas „dorințelor și speranțelor acestui popor în construcția unei Români în care soarele libertății să încălzească inimile tuturor locuitorilor acestor pământuri”.

Împărtășim întrutotul concluzia „Studiului introductiv” la această valoroasă cercetare științifică: „Revoluționarii călăuziți de liderii lor au oferit României un cadou, o pârghie, o șansă. Ce au făcut generațiile ce au urmat cu acestea este strict responsabilitatea celor ce au urmat”, fără îndoială a celor care au preluat pârghiile de comandă la nivelul localităților, al municipiilor, al județelor și chiar la nivelul țării”.

Cartea pe care Institutul Revoluției Române din Decembrie 1989 o dă publicității la împlinirea unui sfert de veac de la acel „moment astral” din istoria românilor confirmă încă o dată că:

„Revoluțiile sunt concepute de *idealiști*, sunt înfăptuite de *luptătorii* care au curajul să plătească chiar cu prețul vieții recucerirea libertății și demnității și sunt valorificate de *profitori*”.

Este o carte care merită a fi parcursă, pentru că îndeamnă la reflecție, ajutându-ne să înțelegem mai bine veacurile și

---

<sup>5</sup> Claudiu Iordache, *Revoluția Românilor*, Editura IRINI, 2010, p. 176.



semnificațiile profunde ale revoluției Românilor și să descifrăm cu luciditate căile și modalitățile înfăptuirii idealurilor pentru care nu puțini au fost cei care și-au sacrificat viața cu credința că „dreptatea și justiția vor triumfa în viața lor”.

Prof. univ. dr. Dumitru Mazilu  
Președintele Comisiei Constituționale și  
Pentru Drepturile Omului a Consiliului Frontului Salvării  
Naționale  
Raportor Special al Națiunilor Unite privind Drepturile Omului  
și Tineretului (1985-1993)

## STUDIU INTRODUCŢIV

Moto: *Aceia care fac imposibilă o revoluție pașnică,  
vor face inevitabilă o revoluție violentă”*  
John F. Kennedy<sup>6</sup>

Anul acesta se împlinesc 25 de ani de la Revoluția Română din Decembrie 1989. De-a lungul acestui timp, societatea românească a traversat perioade de tranziție, schimbări sub toate aspectele, s-a confruntat cu efectele crizei internaționale precum și cu o serie întregă de dificultăți interne. Zbuciumul României din ultimul sfert de veac nu trebuie, sub nici un aspect, asociat cu acel sfârșit de Decembrie 1989, când zilele finalului de an au fost martore ale unui eveniment marcant din punct de vedere istoric, nu numai pentru România și locuitorii ei, dar totodată pentru întreaga comunitate mondială: Revoluția Română din Decembrie 1989.

Cei 25 de ani scurși de atunci nu sunt responsabilitatea *Revoluției* sau a înfăptuitorilor ei de drept din acele momente. Cei 25 de ani, prezentul și fără îndoială viitorul țării și poporului, sunt exclusiv responsabilitatea celor care gestionează aceste destine la momentul dat.

După Decembrie 1989 s-au spus multe lucruri, s-au analizat evenimentele și s-au emis sute de teorii, păreri, sugestii. Dar, ce poate să fie mai relevant decât rememorarea cuvintelor rostite sub aripa înflăcărată a acelor momente?

Polonia, Ungaria, Germania de Est, Cehoslovacia – porniseră deja pe drumul schimbării, pe calea detașării de haina comunismului. În jurul României, pașnic, matricea își modifica contextul. În spațiul de la nord de Dunăre, situația părea înghețată.

---

<sup>6</sup> Citat din discursul susținut pe 13 mai 1962 cu ocazia aniversării *Alianței pentru Progres*, <http://www.jfklibrary.org/Asset-Viewer/Archives/JFKPOF-037-026.aspx>.

La figurat pentru că nimic nu părea a se schimba, deși datoria externă a României, prin eforturi supra-omenești, fusese achitată, rafturile magazinelor erau de un gol de neclintit; la propriu pentru că în case căldura continua să fie un lux. „Atunci când un popor e împiedicat să supraviețuiască, tendința lui este să urmeze solidar calea eliberării”<sup>7</sup>, un aspect primordial pe care regimul comunist nu l-a cunoscut sau l-a ignorat, ceea ce avea să-i aducă sentința capitală. Deși în celelalte state comuniste se ajunsese la o trecere pașnică, la dialog între conducere și societatea civilă, în România acest lucru nu a fost posibil. Se reușise „instaurarea unui regim de control sever care să înăbușe orice încercare chiar și de punere în discuție, a nevoii vreunei schimbări.”<sup>8</sup>

Momentul zero, când s-a aprins focul izbăvitor al schimbării, a pornit de la Timișoara, atunci când, câțiva cetățeni ai orașului de pe malurile Begăi s-au adunat spontan pentru a protesta împotriva deciziei de mutare a preotului László Tökés. În ultimii ani, în România mai existaseră astfel de scânteii, dar care nu au avut puterea de a se metamorfoza într-o mișcare semnificativă, cum este cazul Brașovului în 1987<sup>9</sup>, sau a Iașului<sup>10</sup>, atât în februarie 1987 cât și pe 14 decembrie 1989.

Se spune că o revoluție este în fapt o schimbare a inimii. În decembrie 1989, inima câtorva mii de români a început să bată într-un nou ritm. Amorțeala și aplatizarea, cu care erau obișnuiți, au început să se evapore, și bătând la unison, inima mai multor

---

<sup>7</sup> Claudiu Iordache, *Revoluția Românilor*, Editura IRINI, București 2010, p. 6.

<sup>8</sup> Ion Iliescu, *Revoluția trăită*, Editura Mondo Media, București, 1999, p. 224.

<sup>9</sup> *La mijlocul lunii noiembrie 1987, muncitorii de la Întreprinderea de Autoturisme Steagul Roșu din Brașov au intrat în grevă, nemulțumiți de condițiile precare în care trebuiau să muncească. Din cei 4000 de muncitori intrați în grevă, un grup de aproximativ 400 a plecat ulterior spre Consiliul Județean, scandând lozinci și cântând chiar și „Deșteaptă-te române!”.*

<sup>10</sup> *În februarie 1987, studenții întorși din vacanța de iarnă în căminele reci din Iași pornesc un protest spontan.*

*La Iași s-a organizat încă din noiembrie 1989 un Front Popular Român, încercând să strângă oameni pentru un miting anticomunism pe 14 decembrie. Încercarea a eșuat, cu toate acestea este de menționat îndrăzneala ieșenilor de a visa, aceasta fiind un reper important în lupta poporului român de a se abate de la drumul bătătorit al comunismului.*

temerari timișoreni a mișcat o Românie întreagă. Cursul istoriei avea să fie pe veci schimbat.

Dar, toate acestea nu ar fi avut probabil finalitatea deja cunoscută, dacă curajul celor mulți n-ar fi fost susținut de cuvintele calde, sincere, mobilizatoare ale celor care, ignorând pericolul oricăror repercusiuni, au însuflețit speranța victoriei întregii țări. Visurile și speranțele milioane de români aveau să devină din ce în ce mai palpabile, mai realiste cu fiecare cuvânt rostit de liderii Revoluției în Decembrie 1989.

Explozia provocată odată cu declanșarea Revoluției în 1989, a adus fără discuție și o eliberare a haosului pe străzi. Eliberarea, sau dorința regăsirii acesteia, frica, curajul, toată adrenalina au generat, din păcate, și acte de vandalism. Iată de ce, pe 20 decembrie, din balconul Operei din Timișoara, Lorin Fortuna făcea un apel clar la „luptă fără violență”. „Vă rugăm nu mai spargeți vitrine, nu provocați încăierări, nu atacați armata”. Pentru a da un curs pașnic desfășurării evenimentelor, Lorin Fortuna cere ca fiecare întreprindere, fie mică, fie mare să-și desemneze reprezentanții pentru Frontul Democratic Român. Era unul din primele semne ale democrației: egalitatea în reprezentare.

De-a lungul momentelor în care s-a adresat mulțimii, se face apel și către preoți care „până acum s-au vândut regimului” să se alăture „poporului”. Îndemnându-i pe toți preoții să ia exemplul lui Lázló Tökés, Lorin Fortuna cere a se trimite vorbă la Catedrală, că dacă și aceștia se alătură poporului „să tragă clopotele”<sup>11</sup>. De asemenea una din revendicările fervent amintite în adresările către mulțime a fost „eliberarea prizonierilor”<sup>12</sup>.

Aflat în mijlocul orașului care a dat semnalul revoltei, în timpul discursului din data de 20 decembrie 1989, Lorin Fortuna a avut și luciditatea de a gândi în perspectivă și plecând de la faptul că se dăduse ordin pentru închiderea granițelor, el precizează că „poate vor susține unii că ceea ce se întâmplă la Timișoara a fost organizat de cine știe ce intervenționiști. Le spunem că nu este

---

<sup>11</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/08/24/timisoara-20-decembrie-1989-preotii-romani-sa-ia-exemplu-de-la-laszlo-tokes>, min 2.23.

<sup>12</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/08/24/timisoara-20-decembrie-1989-tara-are-la-putere-filozofi-dar-ce-folos-ca-n-piata-nu-se-gasesc-cartofi/>, min 8.17.

adevărat. Noi aicea am făcut asta!”<sup>13</sup>. Cei care, în decembrie 1989 au găsit curajul de a riposta și a solicita schimbarea Regimului o schimbare, erau conștienți de urmările ce ar fi putut să fie suferite în caz de eșec. Acest lucru se observă și din cele spuse la un moment dat de Lorin Fortuna: „aveți grijă de familia mea dacă mi se întâmplă ceva, aveți grijă și de familiile celorlalți”<sup>14</sup>.

Pe 21 decembrie 1989, tot Lorin Fortuna este cel care dă citire cerințelor Frontului Democratic Român, explicând astfel și rolul și scopul acestei formațiuni politice nou înființate: *„Dăm citire în continuare din nou, sunt mulți care n-au auzit probabil, proclamației Frontului Democratic Român constituit la Timișoara (urale). Unu. Frontul Democratic Român este o organizație politică. Până acum au spus nu cu politica, acum veți spune dumneavoastră! (urale) constituită la Timișoara pentru a realiza un dialog cu guvernul român în scopul democratizării țării. Frontul Democratic Român condiționează începerea acestui dialog de demisionarea președintelui Nicolae Ceaușescu (urale). Propunem guvernului român ca bază de discuție, următoarele revendicări: Unu. Organizarea de alegeri libere (urale). Doi. Libertatea cuvântului, a presei, radioului și televiziunii (urale). Trei. Deschiderea imediată a granițelor de stat (urale). Integrarea României în rândul statelor care garantează și respectă drepturile fundamentale ale omului (urale). Cinci. Eliberarea neîntârziată a tuturor deținuților și dizidenților politici din România (urale). Revitalizarea economiei naționale (urale). Șapte. Reforma învățământului în spirit democratic (urale). Opt. Dreptul de a manifesta liber (urale). Nouă. Libertatea reală a cultelor religioase (urale). Zece. Îmbunătățirea asistenței medicale și a alimentației publice (urale). Referitor la evenimentele din Timișoara. Unu. Cerem cu fermitate să fie trași la răspundere cei ce-au dat ordin să se tragă în popor (urale, strigăt: criminalii!). Doi. Cerem restituirea decedaților, pentru a fi îngropați după datină, cu doliu național (urale). Trei. Cerem eliberarea imediată a tuturor celor arestați în urma manifestației (urale). Patru. Cerem încetarea pe viitor a*

<sup>13</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/08/24/timisoara-20-decembrie-1989-preotii-romani-sa-ia-exemplu-de-la-laszlo-tokes/> min 17.43.

<sup>14</sup> <https://mariusmioc.wordpress.com/tag/socialism-democratic/>, min 13.51.

*oricăror represalii asupra participanților la demonstrațiile de la Timișoara (urale). Cinci. Cerem autorităților locale recunoașterea comitetului de acțiune a Frontului Democratic Român înființat la Timișoara și inițierea unui dialog direct (urale). Șase. Mulțumim colectivului Teatrului Național din Timișoara pentru sprijinul acordat (urale). Frontul Democratic Român adresează țării întregi următoarea chemare: Unu. Cerem întregului popor român să ni se alătore în lupta noastră dreaptă pentru democratizarea țării (urale). Doi. Formați în toate orașele țării, în întreprinderi și instituții, comitete ale Frontului Român, Democratic, care să asigure coordonarea mișcării de democratizare națională (urale). Trei. Revendicați drepturile constituționale în mod pașnic și fără violență (urale). Patru. Intrați în grevă generală, de azi 21 decembrie 1989 până la victoria finală, cu excepția sectoarelor vitale ce nu pot fi oprite (urale). Cinci. Frontul Democratic Român mulțumește tuturor celor ce au fost, sunt și vor fi alături de noi (urale).”<sup>15</sup>*

Membrii fondatori ai FDR au fost: Lorin Fortuna, Ioan Chiș, Claudiu Iordache, Nicolae Bădilescu, Mihaela Trăistaru, Adrian Sanda, Adriana Jebeleanu, Alexandru Ciura, Alexandru Ghica, Căldăraru Iulia, Căldăraru Lucian, Cornel Eustațiu, Cornel Jurca, Dinu Buhăianu, Doru Curuțiu, Emil Băcana, Eugen Moțățeanu, Gruia Săsăran, Ioan Beni Oprea, Ioan Ioanaș, Ion Manea, Ion Monoran, Liviu Jurcovan, Ludovic Nemeth, Mihaela Munteanu, Milutin Luminița, Mircea Rahoveanu, Petrișor Morar, Sabin Mărieș, Silvestru Duma, Silvian Baicon, Simona Tomuța, Sorin Iordăchescu, Svetlana Pomorisat, Ștefan Cojocneanu, Ștefan Ivan, Ștefan Predan, Teodora Zlotea, Traian Trofin, Traian Vrăneanțu, Tudorin Burlacu, Viorel Florescu...

Trebuie totodată menționat faptul că la Timișoara, pe 20 Decembrie 1989, în incinta Consiliului Județean, se formase un Comitet Revoluționar. În componența acestuia intrau: Adela Săbăilă, Corneliu Pop, Dan Carp, Ioan Marcu, Ioan Savu, Mihai Bădele, Mircea Mureșan, Nicolae Vartan, Petre Boroșoiu, Petre Petrișor, Sorin Oprea, Valentin Vitner, Virgil Socaciu.<sup>16</sup>

<sup>15</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/08/26/timisoara-21-decembrie-1989-proclamatia-fdr/>, min 5.16.

<sup>16</sup> Daniela Osiac, Comitetele Revoluției din Orașele Martir, Ed. IRRD, București, 2012, pp. 23-25.

La un moment dat, a luat cuvântul Claudiu Iordache, care îi îndeamnă pe cei prezenți să aibă „curajul acestui moment”<sup>17</sup> ei fiind cei care reprezintă năzuințele întregului popor: „Așa trăiește forța unui popor! În acest moment vorbiți în numele întregului popor!”<sup>18</sup>. De asemenea, Claudiu Iordache amintește celor prezenți că armata este de partea celor ce, în acele momente, aveau curaj să dea glas năzuințelor ascunse de zeci de ani în inimi și suflet: „Armata este a poporului român. Armata trebuie să ne apere!”<sup>19</sup>. Vorbele cernute prin conștiința propriului suflet ale scriitorului, au animat mulțimea, întărindu-i încrederea în reușită.

Eleonora Petrovici, medic din Caransebeș care a luat cuvântul din același Balcon al Operei, copleșită ea însăși de emoția momentului, face apel către mulțime să rămână calmă în ciuda atrocităților despre care ea spune că avea cunoștință: „morți, răniți, celor care au suferit”<sup>20</sup>.

Benco Unipan, un reprezentant al minorității sârbe avea să declare spună că el este „personificarea Dreptății lui Ceaușescu!”<sup>21</sup>. Absolvent al Facultății de Fizică și muncitor la electromotor, era fiul unui preot sârb care, alături de preotul român din satul natal, avuseseră grijă ca să fie celebrate toate sărbătorile, chiar după ambele calendare. Făcând astfel o paralelă între preotul român și tatăl său, el face apel către popor la aceeași unitate pentru înlăturarea lui Ceaușescu. „Dole Ceaușescu! (Jos Ceaușescu!)”<sup>22</sup>.

După mai multe intervenții ale demonstranților care au pătruns în Opera Română, a luat cuvântul Ioan Beni Oprea care a propus omovat ideea dialogului și a afirmat clar respingerea violenței. El evidențiază faptul că, dacă se dorește o schimbare, aceasta trebuie înfăptuită prin mijloace pașnice și nu trebuie

---

<sup>17</sup> <http://claudiuiordache.wordpress.com/>

<sup>18</sup> *ibidem*.

<sup>19</sup> *ibidem*.

<sup>20</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/08/24/timisoara-20-decembrie-1989-preotii-romani-sa-ia-exemplu-de-la-laszlo-tokes> min 13.18.

<sup>21</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/tag/benco-unipan/>, min 19.35.

<sup>22</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/08/24/timisoara-20-decembrie-1989-preotii-romani-sa-ia-exemplu-de-la-laszlo-tokes> min 19.35.

realizată prin ură sau crimă: „Nu vrem să clădim din nou o societate pe cadavre! Fraților, nu vom rezolva nimic dacă vrem să moară alții! Nu vom rezolva dacă vom răspunde urii cu ură!”<sup>23</sup>.

Rând pe rând, din Balconul Operei de la Timișoara s-a făcut referire și la felul în care se desfășurau protestele în celelalte orașe ale țării, acolo unde chemările timișorenilor se amplificau asemenea unui ecou viral chiar dacă poate multe din „vești” nu aveau atunci o confirmare reală, ele erau menite să mențină aprinsă flacăra speranței.

Un reprezentant al Văii Jiului în Balcon a fost Teodor Purice. El îi îndeamnă pe cei prezenți în Piață să nu creadă în promisiunile false ale celor din conducerea PCR de la București pentru că „Se promite marea și sarea și nu se dă nimic! Totul rămâne așa!”<sup>24</sup>.

Și din București a ajuns un reprezentant al studenților, Cristian Lițoiu, care a luat cuvântul pentru a asigura că solidaritatea există și în capitală: „Am în București mai mult de 400 de prieteni, studenți, studente, vecini, care în această seară la ora 18 vor da foc la cauciucuri în jurul Casei Republicii (urale) (nu se înțelege). O Casă a Republicii care acum încă mai este albă, dar mâine dimineață va fi neagră! (strigăt: neagră!, urale) Suntem frați, suntem frați (da!) S-auzim de bine! Libertate”<sup>25</sup>.

În încercarea de a contracara efectul celor ce se petreceau la Timișoara, Nicolae Ceaușescu organizează o mare adunare în Piața dintre sediul CC și Palatul Regal. Pe lângă evocarea momentelor de maximă glorie a perioadei sale de conducere a țării – cum ar fi discursul din august 1968 – Nicolae Ceaușescu prezintă celor aflați în piață și câteva măsuri de îmbunătățire a traiului pe care spune că le va implementa din 1 ianuarie 1990: „Doresc să vă informez pe dumneavoastră de o importantă hotărâre adoptată, în această zi, de Comitetul Politic Executiv, privind nivelul de trai al oamenilor muncii. Am hotărât, în această

<sup>23</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/08/24/timisoara-20-decembrie-1989-tara-are-la-putere-filozofi-dar-ce-folos-ca-n-piata-nu-se-gasesc-cartofi/>, min 1.36.

<sup>24</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/08/24/timisoara-20-decembrie-1989-preotii-romani-sa-ia-exemplu-de-la-laszlo-tokes>, min 23.42

<sup>25</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/08/26/timisoara-21-decembrie-1989-balan-arestat/>, min 6.33.



dimineată, ca începând de la 1 ianuarie să majorăm, în cursul anului viitor, retribuiția minimă de la 2.000 de lei la 2.200 de lei. De această majorare importantă vor beneficia peste 1.500.000 de oameni ai muncii. Tot de la 1 ianuarie vom majora alocațiile pentru copii, între 30 și 50 de lei, în funcție de numărul de copii și retribuiția oamenilor muncii, ceea ce constituie un ajutor puternic pentru circa 4.400.000 de copii ai patriei noastre. De asemenea... (se aud zbierete)... se vor introduce indemnizații de naștere, de 1.000 de lei, pentru toate femeile, cu începere de la primul copil, iar în continuare, pentru femeile care nasc doi sau mai mulți copii, va fi de 2.000 de lei pentru fiecare copil, ceea ce constituie, de asemenea, un puternic stimulent, un ajutor pentru mamele, pentru femeile patriei noastre. Am hotărât să majorăm pensiile minime de la 800 la 900 de lei. Am hotărât, totodată, ca pensia de urmaș să fie majorată cu 100 de lei. Vom crește, de asemenea, ajutorul social de la circa 500 la 800 de lei, ceea ce vom asigura în acest fel condițiuni bune, corespunzătoare, de muncă și de viață pentru toți cetățenii patriei noastre. Aceste măsuri demonstrează cu putere că, pe măsura dezvoltării economiei, facem totul pentru a asigura ridicarea continuă a nivelului de trai, material și spiritual, al poporului, potrivit hotărârilor Congresului Partidului”<sup>26</sup>.

Dar toate acestea nu au avut efectul scontat. Mulțimea s-a răzvrătit împotriva liderului comunist de la București. După nici 24 de ore, Nicolae și Elena Ceaușescu au fost forțați să fugă, pe 22 decembrie 1989, cu elicopterul de pe acoperișul CC-ului.

În momentul în care s-a reușit intrarea și preluarea controlului asupra Televiziunii Române, drumul a fost deschis pentru schimbarea destinului unei țări întregi.

La începutul primei emisii televizate, Ion Caramitru declară: „Fraților! Fraților, mulțumită lui Dumnezeu, ne aflăm în studiourile televiziunii. Am reușit să ajungem aici în spatele tancurilor, cu armată și cu studențime și cu oamenii pe care-i vedeți și cu mii și mii de români și de alte naționalități care ne-au condus”<sup>27</sup>.

---

<sup>26</sup> <https://www.youtube.com/watch?v=Pm53beoUZ4Q>.

<sup>27</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/tvr-in-decembrie-1989/>, min 2.08.

Alături de el, Mircea Dinescu se adresează „către eroicul popor român”<sup>28</sup>, rugându-l să-și amintească de Dumnezeu și specificând că și armata le este alături.

În aceeași seară, anunțând că se vor retrage pentru a pregăti noua structură provizorie de conducere a țării, Ion Iliescu preciza: „Vom crea niște structuri provizorii care să asigure funcționarea noastră ca societate, să pregătim alegeri libere, să pregătim o viață în care poporul realmente să fie factorul de decizie, factorul de conducere al vieții publice.” De asemenea, în mai multe rânduri el se adresează populației, făcând apel la calm și luciditate: „Facem în același timp apel la toată populația țării ca să dea dovadă de luciditate și de disciplină socială necesară pentru a face ordine. Pentru că ne-a împins în haos și dezordine clica bezmetică a lui Ceaușescu! Poporul nostru trebuie să dea dovadă de maturitate în aceste momente, să ne putem reorganiza pe baze democratice.”<sup>29</sup>

Petre Mihai Băcanu, abia eliberat din închisoare, transmite și el un mesaj motivant populației României: „Acum 2 ore când am ieșit din închisoare, primul gest care l-am avut, am sărutat pământul românesc. Poate voi avea ocazia să vă mai povestesc câte ceva, acum tot ce vă rog este să aveți înțelegere față de toate câte se întâmplă în țara noastră, să se acționeze cu calm, pentru că pentru ceea ce am luptat noi, iată că s-a realizat”<sup>30</sup>.

Teodor Brateș ținea opinia românească la curent cu cele ce se petreceau la Sibiu,: „Securitatea continuă să tragă în armată! Blindate se îndreaptă spre spitalul județean (femeie: și Târgu Mureș!) Acolo la Sibiu, cum ni s-a comunicat, din spitalul județean se trage în armată! Trebuie să se acționeze de urgență. Nu avem nevoie de discuții (bărbat: Nu discuții de astea goale!). Să intre armata în acțiune, să apere poporul și pe frații noștri militari!”<sup>31</sup>

---

<sup>28</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/tvr-in-decembrie-1989/> min 3.05.

<sup>29</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/12/05/ion-iliescu-primul-discurs-la-tvr-in-22-decembrie-1989-am-vorbit-cu-generalul-victor-stanculescu-la-sibiu-era-o-situatie-incordata-unitatile-securitatii-au-atacat-unitatea-militara-vo/>, min 00.21.

<sup>30</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/12/08/tvr-22-decembrie-1989-petre-mihai-bacanu/>, min 00.16.

<sup>31</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/11/21/tvr-22-decembrie-1989-brates-sibiu-1/> 00.11.

Informații – neconfirmate – privind tot felul de sabotări veneau continuu, cum era cazul apei contaminate din București, sau după cum anunța George Marinescu, chiar amplasare de bombe în incinta televiziunii: „am fost informați în urmă cu câteva secunde că în subsolurile televiziunii a fost găsită o bombă. Din fericire, a fost dezamorsată de specialiști, de geniști. S-ar putea să mai existe și alte asemenea încărcături ucigașe. Nu numai în această instituție, nu numai la radio, poate și în alte părți”<sup>32</sup>.

Sergiu Nicolaescu, reamintind poporului că nimeni și nimic nu le poate lua virtutea de a fi român, face apel către toți locuitorii Bucureștiului și nu numai, de a se alătura celor care au aprins flacăra libertății pentru ca aceasta să nu se stingă: „Suntem români în primul rând și nimeni, absolut nimeni, nu ne poate scoate din această piele de român pe care o avem! Fac apel, în primul și-n primul rând, la muncitorime! Rog muncitorii din fabrici, din uzine, să întrerupă lucrul. Dacă nu întrerupeți lucrul imediat, dacă nu veniți aici, în fosta, fosta piață Stalin, dacă nu veniți aici la televiziune și v-alăturați nouă, să știți că ceea ce vedeți acuma ar rămâne un foc de paie! Și eu nu vreau să fie un foc de paie. Vreau să veniți aici milioane!”<sup>33</sup>

Gelu Voican Voiculescu, solicitând ca toți cei închiși politic să fie eliberați, aduce în discuție și un alt aspect: acela că, întreaga lume urmărește cu mare atenție și interes ce se întâmplă în România și în consecință, românii trebuie să se dovedească capabili de a-și organiza și structura forma de conducere: „În momentul acesta ochii lumii sunt îndreptați asupra noastră. Trebuie să arătăm că suntem responsabili, că suntem un popor care cunoaște ordinea, cunoaște ierarhia și legalitatea! Verificarea și condamnarea tuturor celor care au activat în acești ani împotriva noastră!”<sup>34</sup>

Dumitru Mazilu, dizident, apărător al drepturilor omului, se adresează și el poporului, făcând de asemenea apel la non-

<sup>32</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/12/12/tvr-22-decembrie-1989-george-marinescu-bomba-in-subsolul-televiziunii/>, min 00.00.

<sup>33</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/2009/04/30/sergiu-nicolaescu-iesiti-in-strada-romani/>, min 00.10.

<sup>34</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/2011/04/18/gelu-voican-voiculescu-gindul-meu-se-indreapta-spre-cei-disimulati-sub-infractiuni-de-drept-comun-sa-se-revizuiasca-situatiile-judiciare-tvr-decembrie-1989-video/> min 00.05.

violență dar la continuarea drumului până la final, până la regăsirea libertății: „Mii și mii de copii, mii și mii de fii ai patriei au murit, au fost asasinați! Să ne ridicăm pentru libertate, să apărăm țara! Să fim puternici și să mergem până la capăt, dar să fim uniți, neviolenți. Să nu lăsăm pe criminali să revină în locurile cheie ale țării! Să apărăm televiziunea, să apărăm radioul, să apărăm sediile centrale ale țării! Sunt ale țării, nici un alt organism decât țara, România! Trăiască România”<sup>35</sup>. De asemenea, el solicită respectarea țăranimii, reorganizarea învățământului, „politică externă și comerțul exterior să servească interesele poporului”, și cere în același timp, ca românii să-și recapete demnitatea și mândria de a trăi pe aceste meleaguri: „Omul să fie respectat! Noi să fim cei care să ne bucurăm de demnitatea că trăim pe acest pământ! Să fim mândri, să fim mândri că suntem români!”<sup>36</sup>.

România renăștea. Cuvinte, gesturi, gânduri impulsiau românii de pe întreg teritoriul țării.

La Lugoj, încă din seara de 19 decembrie au fost răspândite manifeste în gara de către un grup format din câțiva oameni curajoși dar și plini de speranțe<sup>37</sup>. Pe 20 decembrie o serie de alte manifeste cu caracter anticomunist sunt răspândite în stațiile de autobuz: „*Ne-am săturat de mizerie*”, „*Vrem să trăim omeneste*”, „*Vrem libertate*”, „*Jos Ceaușescu*”, „*Jos tiranii*”<sup>38</sup>. Lugojul avea să devină al doilea oraș liber al României după Timișoara.

În Cluj, Revoluția a izbucnit în ziua de 21 Decembrie 1989, atunci când primele grupuri de oameni s-au adunat în actuala Piață a Revoluției pentru a-și striga nemulțumirile. Clujul și-a adus contribuția la clădirea unui nou viitor al României prin sângele celor care au cutezat atunci să creadă în izbânda unui vis. Un principiu care de-a lungul secolelor a mișcat munții în

---

<sup>35</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/11/27/tvr-22-decembrie-1989-brates-elementele-dusmanoase-securistii-au-otravit-apa-video/>, min 00.00.

<sup>36</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/12/17/tvr-22-decembrie-1989-dumitru-mazilu-la-cc-2/>.

<sup>37</sup> Marinela Andrei, Laura Velesoff, Nicolae Andrei, Mircea Velesoff, Adrian Lungu.

<sup>38</sup> Dumitru Tomoni, *Revoluția din Decembrie 1989 la Lugoj*, în *Clio* nr. 2(10)/2009, p. 120.

geografia istorică a umanității, *mai bine drepti și morți decât aplecați și în viață*, a fost ceea ce l-a însuflețit pe Călin Nemeș să strige „*Trageți, am o singură inimă*”<sup>39</sup>. Trupul i s-a prăbușit sub gloanțe, dar izbânda unui întreg popor s-a însuflețit și din gestul său care putea să-l coste viața.

După modelul de la Timișoara, ulterior după exemplul Bucureștiului, în toate orașele României, oamenii au ieșit în stradă, iar liderii care s-au detașat dintre ei au încercat, și evident au reușit, prin grai viu să mențină vie flama răzvrătirii, speranța unui alt viitor. Unitatea și „solidaritatea marilor centre urbane, a transformat societatea românească într-un vulcan revoluționar irezistibil, pe drumul ireversibil al unei răsturnări sociale, greu de închipuit la acea vreme”<sup>40</sup>.

Chiar dacă mărturiile audio calitative nu există din întreaga țară, sau nu au fost făcute publice până la momentul acesta, vorbele liderilor și rolul acestora au trecut bariera timpului. Pattern-ul a fost asemănător peste tot: se transmitea mulțimilor ce se întâmpla la Timișoara sau la București, se recitau poezii sau se cântau cântece românești aflate sub prohibiție vreme îndelungată, se transmiteau mesaje scurte de la lideri la mulțime și viceversa – lozinci, scandări – de susținere, motivare, speranță: *Acum ori niciodată! Afară cu cizma comunistă! Ai mamă, domnule, ai tată? Ai omorât copii nevinovați! Armata e cu noi! Aruncați carnetele! Asasinii! Asasinii de copii! Azi în Timișoara, mâine-n toată țara! Țasta e românu! Țasta-i dricu lui nea Nicu! Ceaușescu Anul Nou/ O să-l facă în cavou! Ceaușescu cine ești?/ Criminal din Scornicești! Ceaușescu fii boier,/ Fă și tu ca Honecker! Ceaușescu mare boier/ Să plece la Honecker! Ceaușescu nu uita/ Astăzi vrem demisia! Ceaușescu nu uita/ A venit și vremea ta! Ceaușescu nu uita/ Vrem pantofi din pielea ta! Ceaușescu nu uita/ Nu ai loc în România! Ceaușescu și soția/ Duc de râpă România! Cizmarul nu mai este. De Crăciun ne-am luat rația de libertate. De revelion, în fiecare casă/ Câte-un mort pe masă! Deșteaptă-te Române ! (cântec) Dreptate! Fără violență! Hora Unirii (cântec) Huoo!! Ieri în Timișoara, azi în toată*

<sup>39</sup> *Crestomație. Revoluție*, Editura IRRD, 2013, p. 36.

<sup>40</sup> Dinică Ciobotea, Daniela Osiac, *Evenimentele revoluționare din Decembrie 1989 în Craiova*, în *Clio* 1989, nr 2 (6)/2007, p. 253.

*țara!Imnul eroilor! (cântec)Jilava!Jos analfabetă!Jos călăul!Jos Ceaușescu!Jos cenzura!Jos cizmarul!Jos comunismul! Jos criminalul! Jos dictatorul! Jos dictatura! Jos Partidul Comunist! Libertate! Luptăm! Murim! Dar liberi vrem să fim!Moarte criminalului!Muncitorii și studenții!Murim! Murim! Și liberi o să fim!Ne-ați omorât copii nevinovați!Noi suntem poporul, jos cu dictatorul!Nu ne este frică,/ Ceaușescu pică!Nu plecăm!Nu plecăm acasă, morții nu ne lasă!Nu suntem fasciști!Nu suntem huligani!Nu vă este frică, Ceaușescu pică!Nu vă fie frică!Ole, ole, ole, Ceaușescu nu mai e!Pace vouă, morții noștri!Românul nu e laș! Români, veniți cu noi!Se trage!Soldați, soldați și voi ne sunteți frați!Suntem gata să murim!Și noi am fost soldați și nu am tras în frați!Și voi aveți copii!Și vouă vă e foame!Ticălosul de oltean a fugit la Teheran!Timișoara, Timișoara!Timișoara nu uita, Orașul se alătura!Timișoara-n sânge,/ Bucureștiul plânge!Timișoara – sânge!Trăiască Timișoara!Victorie!Veniți cu noi!Veniți și voi! Voi pe cine apărați?Vom muri și vom fi liberi!Vrem alegeri libere! Vrem demisia! Jos Ceaușescu! Vrem democrație! Vrem guvern democrat!Vrem mâncare!Vrem pământ!<sup>41</sup>*

Secole de-a lungul omul a încercat să realizeze arme din ce în ce mai sofisticate, mai complicate, mai bune. Dar ce poate nu a realizat omul niciodată este că, cea mai puternică armă pe care o are la îndemână este CUVÂNTUL. Puterea pe care cuvintele spuse cu pasiune, credință, devotament, speranță o au, a fost dovedită când schimbări majore au survenit în urma unor discursuri ca cele ținute de: Elisabeth I, Charles I, Oliver Cromwell, George Washington, Napoleon Bonaparte, Abraham Lincoln, Emmeline Pankhurst, Mahatma Gandhi, Vladimir Lenin, Neville Chamberlain, Adolf Hitler, Joseph Stalin, Franklin D. Roosevelt, Charles de Gaulle, General George S. Patton, J. Robert Oppenheimer, Mao Zedong, Malcolm X, Richard M. Nixon, Martin Luther King, Papa Ioan Paul II, Vaclav Havel, Elie Wiesel, Mikhail Gorbachev etc. Consider că este indiscutabil faptul că, discursurile din Decembrie 1989 din România aparțin acestei galerii istorice. Iar meritul plasării în această categorie rezidă nu numai în schimbarea majoră pe care

<sup>41</sup> <http://www.eroiinumor.ro/respect89/2009/12/31/sloganuri-decembrie-1989/>, apud Daniela Osiaș, *Regăsirea Libertății*, Ed. IRRD, 2011, pp. 31-33.

Revoluția Română din Decembrie 1989 a adus-o spațiului carpato-danubiano-pontic, sau a rolului acesteia în contextul prăbușirii sistemului comunist, dar și în puterea exemplului pe care această Revoluție o constituie pentru istoria actuală a altor meridiane. O pildă pe care românii au oferit-o întregii umanități, prin cuvintele rostite din suflet și cu speranță de cei care au îndrăznit să viseze, în Decembrie 1989, un alt viitor.

Redăm în continuare fragmente din discursurile<sup>42</sup> celor care în vârtoarea zilelor sfârșitului de an, în 1989, au călăuzit poporul român pe drumul regăsirii libertății de la București și de la Timișoara. Fragmentele citate pot fi regăsite în mai multe surse deja publicate sau pot să fie audiate pe diferite canale media. Prezentarea fragmentelor ce urmează este realizată pentru a oferi cititorului, mai mult sau mai puțin avizat, o ilustrare cât mai coerentă a rolului și impactului discursurilor din decembrie 1989.

Toate acestea vin să întărească și să sublinieze faptul că Revoluția din Decembrie 1989 constituie un act de sine stătător în istoria contemporană a României române și trebuie tratat ca atare. Ea este o urmare a cursului istoric de până în momentul dat și nu este responsabilă de evoluția țării din anii ce au urmat. Cu aproape 25 de ani în urmă, revoluționarii călăuziți de liderii lor au oferit României o șansă uriașă... Ceea ce au făcut generațiile ce au urmat cu acestea este strict responsabilitatea celor ce au urmat. Revoluția din Decembrie 1989, prin *Vocile ei*, a reușit o schimbare istorică.

Vocile Revoluției – cele care au dat glas visului democrației și libertății în România.

***Dr. Daniela Osiac***

---

<sup>42</sup> *Transcrierea discursurilor a fost preluată de pe blogul dl. Marius Mioc care a depus un efort considerabil pentru redarea în scris a ceea ce s-a vorbit la Revoluție, folosind benzile audio existente, bezi ce se regăsesc de asemenea pe site-ul dânsului la adresele date în note.*

## TIMIȘOARA





## Balconul Operei Timișoara 20 decembrie

*Înregistrarea 1*<sup>43</sup>

00:00 **Lorin Fortuna** (se aude slab): Cetățeni ai Timișoarei!

00:02 Urale

00:11 **Lorin Fortuna**: (nu se înțelege) toată țara! (urale, Scandări: „Azi în Timișoara, mâine-n toată țara!”)

00:44 **Lorin Fortuna**: „Liniște, vă rog! Cetățeni ai Timișoarei, cei pe care ne vedeți aici ne-am constituit într-un comitet de acțiune al Frontului Democratic Român. (urale) Drepturile și libertatea se câștigă în mod organizat. Fără violență! (Scandări: „Fără violență!”) Vă rugăm foarte mult, nu mai spargeți vitrine, nu provocați încăierări, nu atacați armata! Armata colaborează, ați văzut. (urale, Scandări: „Armata e cu noi!”) Așteptăm să vină reprezentanții autorităților să discutăm în mod organizat cu ei. (urale, strigăt: Noi suntem poporul! Scandări: („Jos cu Ceaușescu!”) Cetățeni ai Timișoarei! Prima condiție pe care o punem guvernului român este jos familia Ceaușescu! (urale, Scandări: „Jos cu Ceaușescu!”) Dar pentru aceasta vom lupta pașnic, pașnic, nu uitați, pașnic. A doua condiție cerem: eliberarea imediată a arestaților! (urale, cineva strigă „unde ne sunt morții?”). A treia condiție, a treia condiție: identificarea morților. (urale) Vă rog, în acest moment, un minut de reculegere pentru victimele de la Timișoara! În genunchi, toată lumea! În genunchi! ... Armata, să stea pe loc! Armata să stea pe loc! (glasuri răzlețe în mulțime: Armata să stea pe loc!; Se face relativă liniște).  
04:24 Glas în depărtare: șobolanii au întins-o! Șobolanii au întins-o!

04:28 Glas în depărtare: Pe Bălan l-o închis (?) Radu Bălan e aicea

04:38 Glas puternic: Să vină aici!

04:39 Alt glas: Să vină vinovații aicea! Să vină vinovații, vinovații să vină aicea!

04:45 Scandări: „Bălan!”

04:56 Scandări: „Jos cu Ceaușescu!”

05:12 Bărbat: Moarte criminalilor!

---

<sup>43</sup> <http://claudiuordache.wordpress.com/>

05:13 **Lorin Fortuna**: Vă rog să vă organizați acuma pe întreprinderi. Fiecare întreprindere, mare sau mică, să-și constituie comitetul de acțiune al Frontului Democratic Român. (urale) Vă rog. Comitetele care se înființează rămân permanente din acest moment și țin legătura cu noi. Până vor veni autoritățile. Voi da cuvântul și altor membri din comitet. Un reprezentant al citadelei Electrotimișului (urale)

05:55 **Ioan Chiș**: Dragi compatrioți. Nu am crezut niciodată să ajungem aici. N-am crezut că există între noi atâta forță. Nu suntem pregătiți ca să facem și să nu se întâmple nenorocirile care s-au întâmplat. Pentru asta, pentru prima problemă, solicit din partea Comitetului Județean, solicit a lua cuvântul pe tovarășul Radu Bălan (urale, se aude scandare slabă: „Bălan!”). Poate, poate că unii se gândesc la tovarășul Matei (huiduieli; Bărbat: vorbește aiurea). Vă rugăm să vă păstrați calmul și să așteptăm (Scandări: „La județ!). Îl așteptăm pe Bălan (glas: să vină Bălan). Atât. Nu putem să ne repezim, trebuie să fim foarte calmi și liniștiți. Așa cum am fost astăzi. Vă mulțumesc!

07:34 **Lorin Fortuna**: Din partea intelectualilor din Timișoara. Se va prezenta singur. (urale, aplauze)

07:45 **Claudiu Iordache**: Mă numesc Claudiu Iordache și sunt scriitor român (urale). Suntmândru de forța și curajul cu care demonstrați în legătură cu niște drepturi care vă lipsesc de zeci de ani (urale). Suntmândru că am uitat de frica care ne-a marcat pe noi atâta timp și pentru că am venit aicea pentru ca în mod pașnic să ne exprimăm revendicările de ființe libere! (urale, scandări: „Libertate!”). Așa trăiește forța unui popor! În acest moment vorbiți în numele întregului popor român! (urale) Întregul popor român așteaptă de aici mișcarea care să ne elibereze pe toți de spaima, de nesincerități (?) îngrozitoare prin care trebuie să trecem teferi (Scandări: „Azi în Timișoara, mâine-n toată țara!”) Uniți (?) nu ni se poate întâmpla nimic. Armata este a poporului român. Armata trebuie să ne apere! (urale, strigăte: criminalii!) Armata ne va apăra! Nu putem sfârși că avem adevărul de partea noastră! Și adevărul este de partea noastră! Încercați să aveți curajul acestui moment.

*Înregistrarea 2<sup>44</sup>*

00:19 Femeie: Iepure, cine-i ăla cu căciulă de iepure? (rumoare a mulțimii)

00:32 Bărbat: Lasă microfonul să vorbească! Să se prezinte! Dați-i microfonul să se prezinte!

00:41 **Vasile Bledea**: Sunt Bledea Vasile, fost maistru la Electrotimiș, actualmente șeful de producție de la Operă (urale). Doresc atât ca să păstrăm acest locaș de cultură (bărbat: Bledea! Bledea!) cu cinste, că e mândria noastră! Să-l apărăm și să nu-l lăsăm pradă vandalismului! (Bărbat strigă: Bledea! Bledea! Ai fost confundat cu securist! Anunță treaba asta! Anunță treaba asta)

01:12 **Lorin Fortuna**: Vă rugăm! Fac apel către muncii din, vor dintre cei prezenți care vor neapărat să intre sus. Vă rugăm nu mai permiteți să intre nimeni sus! Nu se mai poate! Deci nici... Vin tot soiul de oameni de pe stradă, nu mai permiteți la nimeni! (Bărbat: Bledea vezi că ai fost confundat cu securist. Asta vreau să spui.) De asemenea, se apropie sărbătorile noastre naționale! Crăciunul! (urale) Vrem să fie redat poporului! Un apel (urale): Facem apel și la preoți, până acuma preoții s-au vândut regimului, mulți dintre ei. În continuare cerem să sprijine poporul! (urale)

02:00 Scandări: „Jos cu Ceaușescu!”, glas: preoții să vorbească!

02:22 Bărbat: Tot de la “Bulevard”? [restaurant în centrul Timișoarei]

02:23 **Lorin Fortuna**: Preoții români trebuie să ia exemplul de la preotul Laszlo Tokes, așa să fie și ei! Așa să fie tot clerul nostru! (urale; Bărbat: Scriitorii să vorbească! Femeie: Unde-s preoții? Bărbat: Scriitorul să vorbească!) Se aude, se aude că Brașovul s-a ridicat și el! (urale, Bărbat: Scriitorul să vorbească!)

03:03 Bărbat, în plan apropiat: Fă și tu o cronică, să se știe câți oameni sunt ca să alegem cu (nu se înțelege) Alt bărbat: Mai mult de zece mii. Am, și cu împușcături și tot (nu se înțelege). Se dau mare că trag.

03:13 Scandări: „Azi în Timișoara / Mâine-n toată țara!”

03:17 **Lorin Fortuna**: Mergeți la catedrală! Spuneți preoților, dacă sunt cu poporul, să tragă clopotele! (urale; bărbat: scriitorul

---

<sup>44</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/08/24/timisoara-20-decembrie-1989-preotii-romani-sa-ia-exemplu-de-la-laszlo-tokes/>.

să vorbească!; bărbat: să se tragă clopotul!) În acest moment, în acest moment câțiva membri ai comitetului merg la Catedrală să ceară preoților să tragă clopotele! (urale; bărbat strigă: să sune sirenele!) Dacă va începe catedrala, cred că vor urma și celelalte. (bărbat: lasă scriitorul să vorbească! Scriitorul să vorbească!) Cerem să se deblocheze telefoanele și frontierele! (urale; bărbat: asta-i buba!) Să se restabilească legătura telefonică și rutieră cu restul lumii! (urale)

04:25 Scandări: „Libertate!”

04:44 Scandări: „Radio Timișoara!”

05:03 Femeie: Stația de radio, trebuie să punem mâna pe ea!

05:26 **Lorin Fortuna**: Încă o dată, vrem eliberarea arestaților! (urale)

05:35 Bărbat: să ne dea morții acasă! (alt bărbat repetă: să ne dea morții acasă!)

05:40 Scandări: „Arestații!”

05:48 **Lorin Fortuna**: Cetățeni ai Timișoarei! Fiți atenți! Nu știm ce se va întâmpla. Oricum, în fiecare zi, aici, și nu plecăm de aici! Pânăcând nu se rezolvă problemele! (urale)

06:08 Scandări: „Nu plecăm!”

06:28 Bărbat: Uite, vrem pâine, nu gloanțe! cum scrie. Lumină, luptă, libertate! Jos dictatorul! Vrem alegeri libere!

06:35 Bărbat: Scriitorul să vorbească!

06:40 Scandări: „Radio Timișoara!”

06:53 **Lorin Fortuna**: Cerem Direcției radio-TV. Să vină aici! (urale; bărbat: prin radio toată țara va afla!). De asemenea cerem readucerea în Timișoara a eroului, preot Tokes, de acolo de unde a fost dus. (urale) Cerem clujenilor s-o elibereze pe Doina Cornea! (urale; strigăte din mulțime: Și Mircea Dinescu! Dan Petrescu! Și Mircea Dinescu!) Cerem eliberarea lui Mircea Dinescu la București! Marele poet al nostru! (urale; glasuri din mulțime: Dan Petrescu! Un bărbat scandează „Dan Petrescu!”, dar nu e urmat de alții; altecineva strigă: „România liberă!”) Se pare că reprezentanții municipiului nu pot ajunge pentru că sunt blocați de mulțime în partea cealaltă. (Bărbat, îndepărtat: Adrian Păunescu să vină! Adrian Păunescu!)

08:20 Bărbat (amuzat, plan apropiat): Parcă-i cenaclu. Se face cenaclu aicea, cu Adrian Păunescu?

08:27 Bărbat (plan îndepărtat): Adrian Păunescu să vină.  
08:30 Scandări: „Vrem arestații!” (slabe, în plan îndepărtat)  
08:49 Bărbat: Adrian Păunescu!  
08:53 Mai multe glasuri răzlețe: Clopotele! Să tragă clopotele!  
09:29 Bărbat (plan apropiat): Nu, zice să meargă lumea la radio, să ocupe radioul și să țină acolo, în stația de radio.  
09:37 Același bărbat: Da’ se poate să vină o stație de la radio aicea?  
09:40 Scandări: „Clopotele!”  
10:05 Trei culori, imnul de stat al RSR: Trei culori cunosc pe lume / Amintind de-un brav popor / Ce-i viteaz, c-un vechi renume / În luptă triumfător / Ce-i viteaz, c-un vechi renume / În luptă triumfător / Multe secole luptară / Străbunii noștri eroi / Să trăim stăpâni în țară / Ziditori ai lumii noi / Să trăim stăpâni în țară / Ziditori ai lumii noi / Roșu, galben și albastru / Este-al nostru tricolor (bărbat: Toată lumea cântă!) / Se înalță ca un astru / Gloriosul meu popor / Se înalță ca un astru / Gloriosul meu popor / (mai slab, doar câțiva din plan îndepărtat mai cântă) Suntem un popor în lume / Strâns unit și muncitor / Liber, cu un nou renume / Și un țel cutezător / Liber cu un nou renume / Și un țel cutezător  
11:42 Scandări: „Libertate!” (discuții suprapuse: Bărbat: Stai aicea! Ne întoarcem. Alt bărbat: nu se înțelege. Bărbat: Las nu se înțelege, stai aicea. B2: Ne întâlnim înapoi. B1: Stai că rezolv eu.  
11:57 **Lorin Fortuna**: Liniște! Am trimis câțiva oameni să vorbească cu cei din Catedrală. Solicităm ca acești oameni să se întoarcă înapoi să ne spună ce este acolo! Dacă nu se întorc, ne vom duce noi după ei!  
12:22 Scandări: „Nu cedăm în fața lor!”  
12:45 Scandări: „Biserica-i a noastră!”  
12:57 Scandări: „Jos cu securiștii!”  
13:18 **Eleonora Petrovici**: Mă numesc medic (glas: mai tare!) Petrovici Eleonora, sunt medic stagiar în Caransebeș. (urale) Aș vrea să vă spun în Câteva cuvinte că alaltăieri, în jurul orei 16, am fost în Catedrală. Și au tras! Și în fața mea a murit un tânăr. (huiduieli, strigăte: criminalii!)  
13:47 Scandări: „Hoții!”  
13:53 Scandări: „Uciagașii!”  
14:00 **Eleonora Petrovici**: În numele tuturor medicilor, aș dori ca să existe medicamente, ca să existe o situație clară a tuturor

celor omorâți, a tuturor celor care au fost răniți și a celor care au suferit. (urale slabe) Trebuie să rămânem calmi, chiar în aceste situații. Chiar când ne-au murit copiii, frații, părinții, trebuie să rămânem calmi, pentru că suntem civilizați și pentru că vrem o națiune liberă! (urale)

14:41 Scandări: „Criminalii!”, apoi se suprapun cu „Libertate!” și rămâne doar scandarea „Libertate!”

14:54 **Femeie**: În acest moment am fost anunțați. După ce se termină discuția cu UMT-ul [Uzinele Mecanice Timișoara], acum se vorbește la UMT care este la Județean [Consiliul județean, locul unde se aflau o parte din demonstrații, și unde s-au dus tratative cu primul ministru Dăscălescu], vor veni toți încoace. (urale)

15:16 **Unguroaică**: Cetățeni ai orașului, timișoreni! Sunt membru al, în comitetul Forumul Democrat Român, sunt maghiară, și (rumoare), și doresc ca să exprim sentimentele față de cei picați, frații noștri, surorile noastre, părinții noștri, care au picat în luptă pentru dreptate și pentru libertate. (urale)

16:10 Scandări: „Jos Ceaușescu!”

16:23 **Unguroaica**: Aș dori să spun și în limba maghiară ceea ce am vorbit în românește. (urale)

16:34 glasuri răzlețe nu se înțelege din mulțime

16:48 Femeie (plan îndepărtat) Hai vorbește!

16:49 **Unguroaica** (?): Pe ungurește nu știu să zic nimic [!]

16:59 **Unguroaica** [vorbește pe ungurește]: Traducere: Eu vorbesc ungurește. Azi suntem în 20 decembrie, toată lumea e afară. Aude ce vorbesc și cine vorbește ungurește sau rom[ânește]. Mai spun încă că toată lumea vrea să trăiască bine aici în Timișoara, în România și mai vreau să spun jos dictatura] (Mulțimea: Bravo!)

17:36 Scandări: „Victorie!”

17:43 **Lorin Fortuna**: Poate vor susține unii că ceea ce se întâmplă la Timișoara a fost organizat de cine știe ce intervenționiști. Le spunem că nu este adevărat. Noi aicea am făcut asta! Noi aicea am făcut asta! Degeaba au închis granițele! (rumoare a mulțimii care acoperă spusele lui Fortuna) Aicea am făcut asta!

18:06 Scandări: „Noi suntem poporul!”

18:23 **Lorin Fortuna**: Așteptăm un reprezentant al minorității germane!

18:35 **BencoUnipan**: Îmi dați voie să spun două cuvinte. (din mulțime: s-a împușcat un copil!) Mă numesc BencoUnipan, BencoUnipan.

18:49 Strigăte: S-a împușcat un copil!

18:58 Glasuri: Unde?

18:59 Glasuri: În față la Catedrală!

19:04 **BencoUnipan**: Să nu ne temem. Să nu ne temem. Noi suntem aici pentru dreptate. Să ne păstrăm calmul, să rămânem pe loc! Căci numai astfel vom izbândi! (urale)

19:28 **Lorin Fortuna**: Dați voie reprezentantului minorității sârbe să vorbească! Vă rog.

19:35 **BencoUnipan**: M-am prezentat, mă numesc BencoUnipan. Sunt strungar la Electromotor, absolvent al Facultății de Fizică. Eu sunt o personificare a dreptății Ceaușescu. (aplauze) Permiteți-mi să spun și două cuvinte în limba sârbă, pe care dumneavoastră, care vizionați programul unu, programul doi, îl știți. Jivelimoiabratea (Trăiască frații mei).

20:13 Mulțimea: Jiveli!

20:21 **BencoUnipan**: Tatăl meu, tot BelcoUnipan, a murit de mult, Dumnezeu să-l ierte, a fost preot în comuna Felnac. Acolo a fost un popă român, popa Tudorică, așa-i spuneam eu. Ei au slujit când se putea, că-i Crăciunul românesc, tatăl meu mergea cu corul în biserica română și slujea preotul. Și popa Tudorică venea de Crăciunul nostru [Sârbii țin calendarul vechi, de aceea au Crăciunul pe 7 ianuarie], care este tot un Crăciun, și slujea la biserica sârbă cu corul român, și împreună ca frații trăiam. Să luptăm și acuma împreună (urale). Nevasta mea este româncă, dar ne simțim bine, și să ne simțim bine tot așa împreună. Nu mi se permite, nu mi se permite să mai vorbesc acuma, evenimentele externe (nu se înțelege) dar permiteți-mi să spun în limba sârbă: Dole Ceaușescu! (Jos Ceaușescu!) (Mulțimea: Dole!)

21:38 Scandări: „Jos cu Ceaușescu!”

21:41 **Lorin Fortuna**: Câteva cuvinte ale unui reprezentant al Bucovinei! (urale)

21:57 **Marian Dumitru**: Cetățeni ai orașului Timișoara! Vă vorbește Marian Dumitru, reprezentant al întreprinderii IELIF Timiș, în calitate de șofer la întreprindere. A[u] sosit momentele

cele mai înălțătoare din întreaga istorie a poporului nostru! (urale)  
Să nu ne pierdem cu firea, să fim mândri prin ceea ce am realizat! Să  
luptăm până la sacrificii pentru libertatea noastră! (urale) Consider  
că această clipă să fie scrisă în istorie cu litere de aur! (urale) Să  
fim considerați cetățeni liberi, să ne exprimăm sentimentele de  
bucurie și libertate! (scandare: „Libertate!”)

23:14 **Traian Vrăneanțu**: Toți cei care au luptat cu prețul vieții  
noastre trebuie să ne bucurăm de libertatea și de fericirea noastră  
și a întregii României! (urale)

23:35 **Lorin Fortuna (?)**: Dăm cuvântul unui reprezentant din  
Valea Jiului! (urale)

23:42 **Teodor Purice**: Alo, sunt poetul Teodor (?) Purice și  
reprezint Valea Jiului. Am participat la mișcările din Valea  
Jiului, mișcările pașnice, țin să spun (urale), după care la venirea  
tovarășului Ceaușescu, sau Ceauș..., domnului Ceaușescu, scuzăți  
(huiduieli), ni s-a promis marea și sarea. Cum știți, noi eram mineri,  
e vorba de mineri. Pâine, carne și toate celelalte. La ora actuală  
Valea Jiului este exact ca și Timișoara și ca toată țara. Adică nimic.  
(femeie: jos cu banditul! Jos cu criminalul!) În primul rând țin să  
vă transmit salutul minerilor din Valea Jiului! (urale) Care sunt  
alături de dumneavoastră și vor fi până la capăt! (urale) Ce vreau  
să vă spun: Să nu renunțați cum am renunțat, acum câțiva, acum  
zece ani! Pentru că totul este o minciună! Se promite marea și  
sarea și nu se dă nimic, totul va rămâne așa!

25:00 Scandări: „Jos cu Ceaușescu!”

25:14 Scandări: „Jos cu dictatorul!”

25:17 **Același bărbat**: Închei spunând să nu renunțăm, să mergem  
până la capăt, pentru că dacă nu vom merge vom păți cum am pățit  
în Valea Jiului! Libertate! (urale)

25:30 **Lorin Fortuna**: Mulțumim celor doi reprezentanți  
din Bucovina și de la Valea Jiului și sperăm că și Bucovina  
și Valea Jiului se vor ridica! (Bărbat strigă: Băieții de la  
Catedrală!; scandări: „Azi în Timișoara, mâine-n toată țara!”)  
Faceți loc, se pare că vin delegații de la Consiliu ! (rumoarea  
mulțimii) Ne cere să mergem noi acolo. Nu mergem! Aici!

26:42 Bărbat: Le e frică, mă

26:54 Scandări: „Nu plecăm!”



27:01 **Bărbat**: Noi am fost mai mult în centrul orașului, la Consiliu! Aici îi centrul orașului, aici.

27:06 **Lorin Fortuna**: Un reprezentant al capitalei Moldovei!

27:12 **Bărbat**: Frați români! Am trăit în aceste zile, sâmbătă, începând de sâmbătă, începând de sâmbătă am trecut prin naștem clipe foarte grele. (strigăte: La consiliu!) Sunt din nou (huiduieli)

27:34 **Lorin Fortuna**: Rămâneți pe loc! Rămâneți pe loc, rămâneți pe loc, fraților!

27:39 **Bărbat**: Rămânem pe loc, să vină ei aici!

27:44 **Lorin Fortuna**: Noi am pus stăpânire pe piață și nu o vom mai părăsi! (urale)

27:51 **Bărbat**: Voiam să spun, voiam să spun că am venit din Moldova de foarte multă vreme, de zece ani, părinții mei, frații mei, nu știu absolut de mine nimic. Se știe în Moldova că s-au dat lupte grele aici în Timișoara. Copiii, sunt foarte mulți aicea veniți din toate, din toate părțile României. Timișoara putem spune că adăpostește de peste tot. Moldoveni, olteni, din toată țara. Din toată țara sunt aici. Timișoara a fost izolată! A fost izolată și părinții noștri nu știu nimic de noi! Vor afla! Vor afla cu siguranță! Telefoanele, telefoanele trebuie să funcționeze! Nu plecăm! Să nu părăsim piața, să vină aici reprezentanții! (Scandări: „Nu plecăm!”)

28:59 **Lorin Fortuna**: Centrul Timișoarei este aici, nu acolo! Aici (strigăte: „Aici!”)

### *Înregistrarea 3<sup>45</sup>*

00:00 **Maria Trăistaru**: (nu se înțelege)

00:06 **Bărbat**: Nu suntem huligani, cum a vrut să se spună! Noi suntem poporul român, iar cei care au făcut acte de huliganism nu-i considerăm ai noștri!

00:22 **Bărbat**: Dragi cetățeni! Nimeni să nu plece acas’! Să primească apă și mâncare aici până ne rezolvăm problema! Părinții, frații care sunt acasă să trimită mâncare! La toți cetățenii din piață: să nu părăsească nimeni piața, c-am pierdut! Rămânem aici ziua și noaptea, o săptămână! Nu pleacă nimeni acasă până nu

---

<sup>45</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/08/24/timisoara-20-decembrie-1989-tara-are-la-putere-filozofi-dar-ce-folos-ca-n-piata-nu-se-gasesc-cartofi/>

se rezolvă problema României! (Scandări: „Nu plecăm!”) Același lucru l-a cerut la Consiliu UMT-ul! Toată lumea rămâne aici zi și noapte! Să se aducă mâncare și apă aici! (Scandări: „Jurăm! Jurăm! Jurăm să nu plecăm!”) Întâi să plece toate trupele armatei din oraș, și după aceea vom pleca noi ultimii! Până vom rezolva problema României!

01:44 **Maria Trăistaru:** Un tovarăș reprezentant al preoțimii române! (ura!) Un preot, un preot să ia cuvântul! Va veni imediat sus. Până atuncea, până atunci, din inimă poporului, pornită o poezie făcută aicea pe loc, care mișcă

02:08 **Femeie:** Dar unde este pâinea și traiul fericit / Pe care Ceaușescu în congresuri le-a, le-a promis? / Acesta e Partidul, el e făuritorul / Noi astăzi, poporul, de pâine ne ducem dorul / Căci țara are la putere, (nu se înțelege) și (?) filozofi / Dar ce folos că-n piață nu se găsesc cartofi? (urale) / Să-i dăm jos de la putere (pe fond de aplauze, urale), să-i dăm jos de la putere / Și nimeni n-o să plângă / Și-atuncea pâinea țării / La toți să ne ajungă (urale)

02:55 **Traian Vrăneanțu:** Mulțumim. Prin urmare, am înțeles, nu pleacă nimeni acasă! Toată lumea rămâne pe loc! O să primească alimente, mâncare și apă aici.

03:12 Scandări suprapuse, apoi „Jos cu Ceaușescu!”

03:24 Bărbat: Ce s-a întâmplat?

03:25 **Lorin Fortuna:** Nu plecați de aici orice s-ar întâmpla. Căci voi sunteți forța! Nu plecați! Orice s-ar întâmpla, și nu uitați: Fără violență! (strigăt: Fără violență, băieți!, scandări: Fără violență!”)

03:36 Scandări: „Nu plecăm!”

03:50 Scandări: „Jurăm! Jurăm!”

03:54 Scandări: „Vrem arestații!”

03:57 Scandări: „Jurăm! Jurăm! Jurăm să nu plecăm!” suprapus se aude și „Vrem arestații!”

04:09 **Lorin Fortuna:** Este adevărat că toată manifestația a plecat de la evacuarea pastorului Tokes. Dar! Dar, în continuare a devenit o mișcare de masă, la care au aderat români, maghiari, germani, tot poporul român! Toți din Timișoara! (urale) Alături de solidaritatea cu pastorul Tokes ne manifestăm și ne pronunțăm solidari și cu ceilalți martiri de astăzi ai poporului român, cu Doina Cornea de la Cluj (urale), cu Mircea Dinescu de la (urale, strigăt: Dan Petrescu!), cu Petrescu de la Iași (urale), grupul de la Iași!

05:00 Bărbat: Atenție! Au făcut calcule (?) înainte în spațiu (nu se înțelege)

05:07 Femeie: Pe Bălan! Bălan să vină! Bălan! Bălan!

05:09 **Lorin Fortuna**: Se aude că și Bucureștiul a început între timp (urale)

05:18 Scandări: „Jos cu Ceaușescu!”

05:35 **Lorin Fortuna**: De asemenea, vă rugăm să ne apărați pe cei care ne-am constituit aici. Noi putem să vă reprezentăm și să vă apărăm pe voi numai dacă ne apărați și voi pe noi! (urale, strigăt: Noi suntem cu voi! Voisunteți cu noi!) (nu se înțelege) întreprinderii Spumotim!

05:53 Scandări: „Nu vă fie frică!”

06:08 **Tudorin Burlacu (?)**: Fraților! Ne-am adunat aicea în piața asta altădată aduși cu forța. Suntem veniți toți din toate părțile, nu știu dacă sunt printre noi și de la sate, dar suntem bucuroși de ei! Acești oameni care au muncit pâinea noastră iar voi, mașinile cu care muncesc ei. Fraților! Fac apel la toți care sunteți în piața asta, cu mic cu mare, să nu vă împrăștiați, să rămâneți aici alături de noi. Și nu uitați un singur lucru: ordinea! Ordinea între voi să fie întotdeauna, chibzuință, pentru că au fost oameni și elemente printre noi care au fost plătite să lovească această acțiune în alte părți și să ia altă structură. (strigăt de bărbat: ei au spart!) Ei au spart vitrinele!

06:56 **Tudorin Burlacu (?)**: Ei au distrus și au dat foc în diferite puncte! (strigăt: să plătească!)

07:03 Scandări: „Ei au spart vitrinele!”

07:13 Scandări: „Stația de radio!”

07:20 Scandări: „Nu suntem huligani!”

07:28 **Bărbat**: Fraților! Români, germani, sârbi, sași (strigăte: stația de radio!, rumoare) În orice caz, vă mai rog un singur lucru: stați aci, care ați fost și suntem aicea să rămânem pe loc pânăcând nu se va pune capăt anumitor negocieri ostile. Și încă o rugămintă: dacă veți pleca de aicea, mențineți ordinea și disciplina pe străzi! Să nu se spargă, să nu se fure! (strigăt: ei au spart! scandări: radio Timișoara!)

08:10 **Lorin Fortuna (?)**: În acest moment suntem anunțați că în București, în Piața Universității, studenții și populația capitalei au ieșit și manifestează! (urale)

08:31 Scandări: „Jos cu Ceaușescu!”

08:42 **Lorin Fortuna**: Din partea oamenilor muncii de la Depoul CFR! (urale, scandare: cefereul!)

08:50 **CFR-ist**: Fraților! Locuitori ai Banatului! Când am spus lucrul ăsta, am spus totul. Vă mulțumim că azi v-ați adunat aicea, ați avut curajul, și promitem că comitetul care s-a format, să vă apărăm toate doleanțele pe care ne-ați spus aicea, și vă mai spunem Câteva puncte. Totodată, o rugăminte pe care o avem, cum am spus mai-nainte, să ne și apărați, pentru că vă vom apăra drepturile (urale)

09:29 Scandări: „Nu vă fie frică!”

09:37 **Bărbat**: Nu ni-e frică! Reluat apoi de unii manifestanți: „Nu ni-e frică!”

09:44 Scandări: „Jos cu Ceaușescu!”

09:46 Strigăt: „Presa liberă de mâine!”, apoi Scandări: „Presa liberă!”, Scandări: „Jos Ceaușescu!” suprapuse cu strigăte „Presa Liberă!”

10:09 **Lorin Fortuna**: Din partea tineretului! O reprezentantă a sexului feminin care are curajul să vă adreseze Câteva cuvinte! (urale)

10:19 **Maria Trăistaru**: Tineri români! (bărbat: Trăiască tineretul românesc!) Pentru că majoritatea au fost tineri care și-au sacrificat viața (strigăt: bravo tineretului!). Trăiască tineretul! (Scandări: „Trăiască!”) Și noi cerem astăzi să se ceară arestații care zac în Popa Șapcă ! Să se ceară studenții care sunt arestați! (urale) Noi tineretul, nu-i vom lăsa! (strigăt: bravo tineretului!) Vrem arestații!

10:53 Scandări: „Vrem arestații!” (strigăt: și morții!)

11:09 **Maria Trăistaru**: Nu ne vom lăsa până nu vom vedea printre noi pe acei care și-au riscat viața, nu ne vom lăsa până când nu-i vom vedea printre noi pe acei care au suferit. Vrem arestații! (Scandări: „Vrem arestații!”)

11:33 **Bărbat**: Fraților! Vă rugăm disciplină și ordine! Că numai atunci putem să realizăm ceea ce dorim! Fără ordine și disciplină n-ajungem la nici un rezultat! Nu părăsiți locul! Vă rugăm, ca să cerem în numele tuturor o ediție specială a „Drapelului Roșu” (urale)

12:24 Strigăte: Lasă-l să vorbească!, unii scandează „Lasă-l să vorbească!”

12:31 **Lorin Fortuna**: Din partea căilor ferate, un tovarăș dorește să mai prezinte o dorință care cred că va fi a tuturor.

12:43 **Bărbat**: Aș vrea ca astăzi, de la această tribună, să solicităm celor care lucrează la „Drapelul Roșu”, și celor care lucrează la Poligrafie, unde se tipărește, ca până diseară să apară un număr pentru prima oară drept și adevărat, care să descrie dorințele noastre! (urale)

13:12 **Traian Vrăneanțu**: Atenție! La Lugoj se trage în populație! (huiduieli)

13:22 **Petre Boroșoiu**: Uniți-vă cu toții și nu lăsați! Până nu (nu se înțelege). Luați-le armele!

13:35 Scandări: „Radio Timișoara!” (la început îndepărtate, apoi și apropiate)

13:55 **Lorin Fortuna**: Să vină cineva de la UMT! Să vorbească cineva de la UMT! (strigăt: Radio Timișoara să funcționeze!)

14:16 Strigăt: La UMT se trage în oameni!

14:21 **Ioan Savu (?)**: Atențiune! Nu trebuie să transformați această adunare într-o adunare de vandali. Nu trebuie să vă îndemne cineva să luăm arme, că ați văzut că armata n-a tras în nimeni. Acuma. Vă rog frumos să ne comportăm cum trebuie, civilizată și să vedem care este situația. Așteptăm organele ca să vedem, să tratăm cu ei. Nu trebuie să devastăm nimica! (strigăte: UMT-ul). Vorbește acum în continuare scriitorul Nicolae Bădilescu. (strigăte slabe: ura, aplauze slabe; cineva zice: dați telefon la UMT să vedeți ce este)

15:04 **Nicolae Bădilescu**: Vă vorbește scriitorul Nicolae Bădilescu (urale). Admir curajul, mândria și demnitatea cu care ați participat la această importantă și istorică întâlnire dintre forțele democratice (urale). Modul în care v-ați comportat, modelul civilizată în care ați acționat, vă dă creditul și vă cheamă la masa tratativelor, vă dă dreptul să vă expuneți punctele de vedere, să cereți ceea ce vă lipsește.

15:53 Strigăte din mulțime: să vorbească! Să vorbească! Las' să vorbească domle! Dorința poporului!

16:02 **Nicolae Bădilescu**: Atențiune! (strigăt: să vorbească) Încercați să fiți calmi în continuare. Este posibil ca în acest moment să vină organele de represiune. Nu reacționați, rămâneți neclintii! Nu vor trage! Nu mai au curajul să tragă în frații lor și-n (nu se înțelege) (strigăte din mulțime: lasă-l să vorbească!

Să vorbească!). Aveți nevoie de noi, aveți nevoie de lideri, acești lideri suntem noi, și vă rog să apărați intrarea în acest edificiu! (strigăt: Apărați intrările acolo!) Miliția deja este în spatele nostru (glasuri: apărați intrările!).

17:02 Femeie: Domnul cu căciulă! Identificarea! Domnul cu căciulă! Cine e cel cu căciulă? Nume?

17:09 Bărbat (aproape): Jos Ceaușescu.

17:10 **Maria Trăistaru**: Tineri! Tineri, ascultați! Nu avem voie și nu putem să părăsim. Trebuie să stați pe loc că altfel viața celor care sunt (nu se înțelege) în pericol! Aici să ne cerem libertatea și nu altundeva! Aici!

17:29 Bărbat: Și dacă moare lumea aicea, ce se întâmplă?

17:31 Alt bărbat: Nu moare nici o lume, măi.

17:36 Scandări: „Jos cu Ceaușescu!”, la un moment dat se aude cineva strigând „Jos cu tiranul!”

17:48 **Lorin Fortuna**: Vă rog, încercuiți clădirea! Intrările să fie păzite! Vă rugăm frumos! Câțiva oameni mergeți și anunțați dacă alții vin și vor să intre!

17:58 Bărbat strigă: Nu intră nimeni!

18:02 Bărbat în plan îndepărtat: Nu se trage (nu se înțelege) oameni buni! Nu se trage pentru voi! Nu trage nimeni!

#### *Înregistrarea 4<sup>46</sup>*

**00:00 Lorin Fortuna**: Nu plecați până nu vin autoritățile să discute cu noi! Nu plecăm!

00:07 Scandări: „Nu plecăm!” (slabe, în plan îndepărtat)

00:14 Bărbat: Cuvinte de încurajare măi acolo, măi! Cuvinte de încurajare!

00:19 Bărbat (plan apropiat): Nu-i mai ține.

00:23 Strigăte: Încurajați poporul! Încurajați poporul!

00:40 **Bărbat**: Oameni buni! Popor! Nu părăsiți! Zi și noapte vom sta aicea! Sunt reprezentanții întreprinderii „1 Iunie”, unde toată întreprinderea sunt în curtea fabricii! (urale) Nu vom pleca! Nu vom pleca de aicea niciodată! Să vină cei ce ne-o reprezentat să dea socoteală în fața poporului! Jos Ceaușescu!

---

<sup>46</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/08/24/timisoara-20-decembrie-1989-nu-vrem-sa-avem-capitalismul-vrem-un-socialism-democratic/>

01:12 Scandări: „Jos cu Ceaușescu!”

01:30 **Lorin Fortuna**: De la întreprinderea „Electromotor” (câte un „ura!” răzleț)

01:36 **Ioan Beni Oprea**: Vă rog, frați români, să vă păstrați calmul. Vă rog să mă ascultați în liniște. Ne dăm seama de riscul care ni l-am asumat să urcăm aici. Aș vrea ca să dăm dovadă de oameni educați. Eu n-am familie și am zis că am să vin aici pentru voi. Și tot Electromotorul a ieșit. Vreau să vă păstrați calmul și liniștea. Aș avea dorința să așteptăm, și aș vrea să nu se consume băuturi alcoolice! Nu violenței! Vrem dialog! Vrem dialog, domnilor! Vrem dialog, și judecată! Nu ură, nu ură, să știți! Să știți că noul vine în urma unei schimbări și această schimbare o dorim. Dar nu cu ură! Nu vrem să clădim din nou o societate pe cadavre! Fraților, nu vom rezolva nimic dacă vrem să moară alții! (nu se înțelege) Nu vom rezolva dacă vom răspunde urii cu ură! Trebuie să (nu se înțelege) frați români! Fraților, înțelegeți-mă! Păstrați-vă calmul și dați dovadă că aveți rațiune! (aplauze, urale) Avem nevoie, avem nevoie să ne exprimăm liber! Fiecare ce gândim! Fiecare ce dorim, dar pașnic și în ordine! Așteptăm aici. Ne-am format un Front, așa cum spunea colegul meu, și vom cere, vă vom reprezenta. Vom face aici o listă! Și le vom arăta ce dorim celor care ne sunt adversari! Îi vom judeca noi poporul, și vom da sentințe juste după dreptate! După adevărul absolut! (aplauze, urale)

04:22 **Lorin Fortuna**: Repetăm primele doleanțe ale Frontului Democratic Român (bărbat: cine-i domnul?). Mă numesc Fortuna Lorin, sunt cadru didactic la Institutul Politehnic Timișoara. (urale, femeie strigă: bravo Politehnica!) Cu această ocazie vă rog, aveți grijă de familia mea dacă mi se întâmplă ceva, aveți grijă și de familiile celorlalți. (glas: nu vă fie teamă!, scandări: „Nu vă fie frică!”) În calitate de reprezentant al comitetului de acțiune al Frontului Democratic Român formulăm următoarele dorințe. Prima: Dorim să colaborăm cu autoritățile. Dorim democratizarea pașnică a țării! Nu dorim violență! (urale; bărbat strigă: Vrem alegeri libere!) În acest scop, vă rog: nimeni să nu plece la lucru! Nimeni să nu părăsească această piață până nu stăm de vorbă cu autoritățile! Până acuma nu s-au prezentat! Altfel am pierdut totul! Altfel am pierdut totul! Deci până nu vin autoritățile să stea de

vorbă cu noi, grevă generală peste tot! Toată lumea în piață aici!  
(urale)

06:00 Scandări: „Nu plecăm!”

06:13 Scandări: „Jos cu Ceaușescu!”

06:23 **Lorin Fortuna**: S-au întâmplat multe lucruri de nedorit. Sunt morți, răniți. Nu dorim răzbunare. Dorim să nu mai fie ce-a fost! Atâta tot! Nu dorim răzbunări pentru nimeni! (glas: UMT-ul e încercuit!; Fortuna, în afara microfonului: Nu putem pleca de aici. Vor renunța ei!; apoi iar la microfon) Se aude că UMT-ul este încercuit, se comunică de aici, dar noi nu putem pleca de aici. Vor renunța ei până la urmă. N-au ce să le facă! Suntem mai mulți aici. Nu putem părăsi acest loc. (glas din mulțime: să mergem după ei! Alt glas: Nu!) Avem o problemă. Cerem retragerea Armatei. Armata nu trebuie să tragă în popor! Armata nu trebuie să lupte împotriva poporului! Nu suntem huligani, suntem patrioți! (urale, scandări: „Armata e cu noi!”) Vom manifesta în mod pașnic împotriva actelor de vandalism care s-au produs aici. Dar așa se exprimă mulțimea! În mulțime, ca-n orice făclie (?), sunt și uscături! Așa se explică că problemele nu le ridică cei cu cap și le lasă pe seama mulțimii! Nu le ridică cei care șterg scaunele sau funcțiile și așa mai departe ci lasă poporul să se exprime, și poporul așa se exprimă. Cu riscuri de acest tip. În continuare trebuie să mergem civilizată! Civilizată! (aplauze și urale slabe) Lozincile care se mai scandează, vă rog, lozinci demne, lozinci democratice, lozinci demne de un popor care dorește să-și obțină democrația! Să arătăm că ne-o merităm. S-a spus despre români că sunt lași, că suntem ultimii! Poate că suntem ultimii, dar lași nu suntem! Dovadă că sunteți aicea. (urale)

08:11 Scandări (slabe): „Unde e Bălan?”

08:17 **Lorin Fortuna**: De asemenea cerem eliberarea imediată a celor arestați! (urale) Celor arestați în ultima vreme din motive politice, care au fost, cerem să fie eliberați! De asemenea cerem identificarea morților, răniților, și să nu fie persecutați răniții din spitale (urale). Atrag atenția forțelor de ordine că fiecare viață irosită de acum încolo care li se va datora lor, va fi scump plătită! Încă o dată spunem: Nu dorim răzbunare, dar insistăm, și asupra armatei, și asupra miliției, și a securității: de acum înainte, să nu se mai tragă în popor! Să nu se lupte împotriva poporului! Să se



colaboreze cu poporul! (urale) Știm de asemenea, știm, că și în rândurile miliției, și în rândurile securității, și în rândurile armatei, sunt foarte mulți care gândesc ca noi! (strigăt: primul ministru Dăscălescu așteaptă! Răspuns: Aicea! Aicea!) Se aude că primul ministru Dăscălescu este în Timișoara și că vorbește la Consiliu. Îl așteptăm să vină aici! (strigăte: aici! Scandări: „Să vină Dăscălescu!”) Îl asigurăm pe cetățeanul Dăscălescu, că tovarăș nu pot să-i spun, îl asigurăm că vom trata cu el în mod cinstit și corect. Dar să vină aici și să discute cu noi!

10:20 Bărbat: (nu se înțelege) dă-mi cheia!

10:24 Scandări: „Jos cu Ceaușescu!”

10:37 **Lorin Fortuna**: UMT-ul a ajuns la Consiliu (nu se înțelege) îi așteptăm! (urale) (discuții apropiate bărbați: “du-te la (nu se înțelege)”, “vin și eu, vin și eu”, “hai”, “Radule!”, “nu mă duc”, “Auzi, stai tu și mă duc eu”). Mai sunt acte de vandalism. Cei care sunteți responsabili, nu-i lăsați pe oameni beți între voi! Sunt și securiști printre noi pe aici, vă rog, nu-i lăsați să facă acte de vandalism! Noi nu suntem vandali! Suntem oameni responsabili, care ne cerem drepturile!

11:35 Glasuri din mulțime răzlețe: Fluierături. Hai că vii tu repede. Aici. Să ne dea morții! Arestații, vrem arestații! Dați cuvântul scriitorului!

11:46 Se aude cântecul „Hora Unirii”: în țară / Între noi să nu mai fie / Decât flori și omenie (cântecul continuă slab cu alte glasuri suprapuse: Nu, ca să nu-l bată vântul! (nu se înțelege) Securitatea! Scriitorul să vorbească! Scriitorul să vorbească!) Măi muntene, măi vecine / Vino să te prinzi cu mine / La nevoi și la durere / Unde-s doi puterea crește / Și dușmanul nu sporește. (iarăși glas: scriitorul să vorbească!)

12:33 Scandări: „Jos cu Ceaușescu!” (glas: scriitorul să vorbească!)

13:00 Glasuri din mulțime: Nu se aude! Hei! Ho! Nu se aude! Țăla cu căciulă-i securist, băi!

13:17 **Bărbat LF?**: Vă rog!

13:21 Bărbat: Băi, ăla cu căciulă! Ești securist, băi! Dați-l jos!

13:25 Scandări: „Umeteul!”

13:33 Bărbat: Vine umeteul! (urale)

13:42 Scandări: „Jos cu Ceaușescu!”

13:51 **Lorin Fortuna**: Repet. Noi nu ne pronunțăm împotriva socialismului! Nu vrem să reinstituim, să avem capitalismul. Vrem un socialism democratic! (urale slabe) De asemenea, noi nu (urale, nu apucă să termine)

14:07 **Bărbat**: Vă rog frumos să aveți grijă pe partea stângă a intrării, în Teatrul Maghiar, să nu mai fie aceia care forțează ușa. Vă rog cineva să se ocupe să nu mai forțeze ușa la Teatrul Maghiar de Stat. (glasuri: păziți intrările!)

14:27 **Lorin Fortuna**: De asemenea, noi nu confundăm Partidul Comunist Român cu Nicolae Ceaușescu! (urale, Scandări: „Jos cu Ceaușescu!”) Vrem reforme democratice! (urale) Vrem alegeri libere! (urale) Egalitate între toate naționalitățile poporului român! (urale) Vrem să nu mai plece nemții! (urale) Să rămână aicea de bună voie! (urale) Vrem de asemenea ungurii să trăiască în bună vecinătate cu noi! (urale) cu români, cu sârbi, cu toți! (glas: scriitorul să vorbească!) Vrem.. Scandări: „Lașii!”

#### *Înregistrarea 5<sup>47</sup>*

00:03 **Bărbat**: Liniște, liniște vă rugăm. Suntem anunțați că întreaga țară s-a ridicat în picioare și vrea dreptate! (urale) Dar tot Banatul este fruntea noastră! (urale) În continuare las pe colegul meu că n-a mai spus nimic, Stroescu (?) se numește, care nu l-am văzut aici până acuma.

00:29 **Același Bărbat**: Sunt sigur că, sunt sigur că vom învinge! Chiar dacă vine peste noi, vom învinge! Victorie! Victorie! (Scandări: „Nu-i lăsăm!”)

00:43 **Femeie**: Frați români. Sunt cetățeană română fără domiciliu. Așa ceva nu există! Nu cred că există în vreo țară în țara asta, nu poți să trăiești unde vrei. Dar nimeni nu-mi dă voie. Știu că în Catedrală este Securitatea care filmează. Au plecat oameni să tragă clopotele și au fost arestați. Nu ne este frică! Huliganii! (huiduieli) Ce am cerut noi? Ca copiii noștri vor trăi mai bine! Oare nu există nici un medic, n-are nimeni curajul să spună câți morți sunt? Le este frică. De ce le este frică? Oare la copiii ăia care au murit, de

<sup>47</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/08/24/timisoara-20-decembrie-1989-comitetul-fdr-zvonuri-intreaga-tara-s-a-ridicat-s-ar-putea-ca-miscarea-sa-fie-controlata-de-securitate-ordinele-generalului-stanculescu/>

câțiva anișori, nu le-a fost frică? Nu le-a fost frică? Lor de ce le e teamă, de ce sunt lași și n-au curajul să spună adevărul? Să vină un medic să spună (nu se înțelege) căci nu le-a dat voie la salvări să ridice răniții de pe străzi! Fraților, azi murim noi, dar copiii noștri vor trăi mai bine! (urale)

01:49 [Se cântă „Trei culori”, varianta originală a cântecului compusă de Ciprian Porumbescu, nu imnul de stat al RSR, dar uneori nu se cunosc cuvintele] (glasul Mihaelei Munteanu fals\nd în plan apropiat): „Trei culori cunosc pe lume / Amintind de-un sfânt [sic] popor / Sunt culori de-un vechi renume / Amintind de-un brav popor / Sunt culori de-un vechi renume / Amintind de-un brav popor / Roșu-i focul vitejiei / (nu se înțelege) / Galben aurul câmpiei / Și albastru mândru steag / Galben aurul câmpiei / Și albastru mândru steag

02:30 **Glas:** Deșteaptă-te române!

02:36 **Femeie:** Vă rugăm să ne lăsați o scurtă pauză să deliberăm, sunt niște secvențe dincolo, să vedem despre ce e vorba. Așteptați un moment, așteptați, așteptați.

02:46 **Strigăt:** Vine! Vine!

02:52 **Mihaela Munteanu:** M-auziți? (Da!) Se pare că vin de la spitalul județean. Au fost declarați 2000 de morți (huiduieli). Se pare (?) în continuare, se pare în continuare că oameni din armată au silit medicii să acorde asistență securiștilor și așa mai departe (huiduieli) Se pare în continuare (nu se înțelege) securiști dacă nu mă lăsați să vorbesc. (rumoare) Se fac anunțuri că oamenii răniți au fost interogați și sunt securiști în civil și în halate, ridicați și scuipați-i (!) (huiduieli, fluierături) (nu se înțelege) și împușcați. Ridicați răniții și împușcați. Nu se spune nimica? Vreau să vă spun, să vă cer, așa mi se spune, să vă cer să fiți liniștiți (huiduieli) (bărbat: face panică doamna. Dar ea e disperată, e o disperare care (nu se înțelege) sub ochii ei s-a întâmplat asta).

04:19 **Bărbat:** Oameni buni! (huiduieli). Astăzi (bărbat: ce face armata, în p... mă-sii), astăzi trebuie să hotărâm! (glas: cine ești?) Dacă astăzi nu hotărâm, pierdem tot! (rumoare, se aude „cine ești, bă?”, „huo”, „morții mă-tii”, „cine ești, băi”, „femeia disperată e asistentă la spitalul de ochi (?)”, scandări: „las-o să vorbească!”, „gândește-te că vine și doctorul (?) (nu se înțelege)”)

05:06 **Bărbat:** V-aș ruga puțină liniște! (bărbat: nu pot astăzi (nu se înțelege)) Vă rugăm puțină liniște! Am venit de la Comitetul Județean de partid (rumoare, Mihaela Munteanu strigă: Numele! Numele!, se scandează: „Lasă-l să vorbească!”). S-a făcut un plan de acțiune! (rumoare, fluierături)

06:04 **Bărbat:** Sub presiunea opiniei publice din orașul nostru, cred că asta este mult mai important acum, Comitetul județean de partid a acceptat (huiduieli), a acceptat un comitet care a intrat înăuntru și a prezentat niște revendicări, care au fost discutate telefonic cu tovarășul prim-ministru Dăscălescu. (urale, huiduieli, fluierături). Aceste revendicări au fost următoarele: Demisia președintelui Ceaușescu și (urale)

06:55 Scandări: „Jos cu Ceaușescu!”

07:10 **Femeie:** Popularizarea acestor acțiuni în presă, radio și televiziune! (urale) Deschiderea granițelor și permiterea (urale) Deschiderea granițelor și permiterea accesului mediilor de informare străine! (urale) Pedepsirea persoanelor vinovate pentru deschiderea focului! (urale) S-a cerut precizări asupra numărului de răniți și morți, eliberarea deținuților politici (urale), întocmirea unei liste cu cei dispăruți. În aceste momente istorice avem nevoie de un lucru: organizare. S-a cerut următorul lucru: Constituirea unui comitet a Frontului Democratic Român (urale) cu biroul în sediul comitetului municipal păzit de gărzile patriotice (urale). Continuarea grevei generale în următoarele zile! (urale) Până la căderea lui Ceaușescu! (urale)

08:35 Scandări: „Jos cu Ceaușescu!”

08:52 **Femeie:** Acest comitet va trebui ales acum! Și impus autorităților și organelor de partid și recunoscut de către popor! (scandări: „Noi suntem poporul!”)

09:15 **Mihaela Munteanu:** Comitetul (nu se înțelege)

09:17 Altă femeie: Dați-vă la o parte! Dați-vă la o parte!

09:21 Femeie: S-ar putea.

09:24 Huiduieli.

09:30 **Femeie:** Se aude? (Da) S-ar putea ca cu toate forțele aici, mișcarea să fie controlată de Securitate. Vă rog frumos! Alegeți fiecare fabrică un om (nu se înțelege) care să vină cu el! Ca să garanteze că-l cunoaște pe acest om! Este un om al nostru! A ieșit

cu noi! A pierdut pe cineva! În primul rând. În al doilea rând propun ca piața Timișoarei, centrul, până la județ, să se numească de azi înainte Piața Roșie (strigăt: așa!, urale) să nu uităm niciodată asta! Colegii noștri de aici au fost loviți cu tancuri, clasa muncitoare în Giroc [Calea Girocului (azi Calea Martirilor), stradă a Timișoarei unde în 17 decembrie au fost lupte între demonstranți și trupe, au fost blocate Câteva tancuri de către demonstranți, iar apoi, în operația de recuperare a acestora, s-a deschis focul, înregistrându-se multe victime] a fost lovită cu tancuri! (urale) Piața Roșie! Noi n-am atacat pe nimeni. Vom cere să se prezinte în fața noastră, când vom lua puterea, dacă vom lua puterea. Dacă ne liniștim (Scandări: „Trebuie s-o luăm!”) Mă lăsați să termin? (glas: e în Sibiu; trebuie să vină aici!) Fiindcă dacă ne liniștim, mâine din partea securității o să vină la fiecare în parte acasă și-i bagă în pușcării, o să moară în accidente de mașină suspecte ca de obicei, (nu se înțelege) la Solventul, e cazul inginerului Munteanu și de alte cazuri! Să nu uitați, (strigăt din mulțime: Valea Jiului!) Valea Jiului! (Brașovul!) Brașovul! Am învățat mult, vom lupta alături, pentru că vom câștiga, (nu se înțelege) am pierdut totul, (nu se înțelege) după ce-am trecut prin ce-am trecut! Vreau de asemeni să vă spun, că doresc ca într-o zi când va fi liniște, aceste pietre să fie scoase și înlocuite cu marmură roșie, pe care să fie scrise numele victimelor, fiecare să știe sau mamă să vie (femeie din mulțime: lasă viitorul!) Pentru totdeauna (nu se înțelege) în acest moment (bărbat din mulțime: atât, ajunge). Noi care ne-am desfășurat (?) în fața dumneavoastră (nu se înțelege) (strigăte: ajunge, televiziunea aicea). Vreau să vă spun (strigăte: televiziunea, ajunge, domnule) (nu se înțelege) Nu spargem nimic, nu atacăm nimic, noi suntem puterea, vreau să opriți pe cei care forțează ușa la biserică. S-a pătruns în spate. Vreau de asemeni să vă spun că nu se pune problema ca poporul nostru (strigăte: gata, huiduieli, fluierături) 12:12LF?: Este ceva foarte important! Este ceva foarte important! Vă rugăm frumos! Sunt probleme și probleme! În primul rând trebuie rezolvate problemele principale! S-a anunțat că în cinci minute va veni o delegație de acolo încoace! (nu se înțelege) (Bătrână: să vină!)

12:34 **Bărbat**: A copiilor, a soțiilor, a fiicelor celor căzuți în zilele trecute, le vom aduna și vom merge unde vom merge în doliu,

să fie un doliu pentru toată Timișoara! (urale; strigăt de femeie: pentru toată țara, toată țara”). Vom încerca să organizăm o slujbă religioasă, căci există și religie (femeie: Așa!) aicea în Piața Operei. Încercăm să contactăm un reprezentant al clerului să ne vorbească, un preot, un popă, oricine. Imediat va vorbi dânsa din nou (strigăte: Nu! Bine! Nu! Să vină odată televiziunea! Mai tare)

13:17 **Bărbat**: Vă rog puțină liniște! Vă rog puțină liniște! Cei care azi dimineață am început o acțiune care aici s-a finalizat, știu prin ce-am trecut! Când am luat colțul la ortopedie (?) spre stânga era să intrăm într-o ambuscadă pe străzi înguste. Vreo trei inși îmbrăcați în negru, bănuți cine sunt, i-am evacuat! După aceea am trecut prin fața Consulatului Iugoslav, apoi am ieșit la Kuttl [Piața Ștefan Furtună], prin fața maternității și cunoașteți mai departe. Ce vreau să vă rog doar. Aceste zile care au trecut, să o recunoașteți, fac parte din istoria contemporană. Rugămintea mea este să nu cedăm. Pe cei care-i vedeți la această tribună, vorbind, să nu-i uitați! Care exprimă panică că mâine-poimâine dacă Doamne ferește li se întâmplă ceva, să fie (nu se înțelege). Eu vă rog frumos, vă mulțumesc (urale).

14:01 Femeie: Măine la ora 9!

14:02 Cel care înregistrează: Jos cu dictatorul! Vrem alegeri libere! Lumină, luptă, libertate! Și totuși plopul face pere! Vrem pâine, nu gloanțe! Unde ne sunt morții?

14:14 **Bărbat**: Prim-ministru. Prim-ministru. Nu pot să-i spun tovarăș, dar știm despre cine-i vorba. Șeful dictaturii! A părăsit țara cu două avioane! (huiduieli)

14:32 Scandări: „Lașii!”, apoi „Lașul!”

14:50 **Bărbat**: Dați-mi voie puțin. (strigăt: mai tare!) Vă rog puțină liniște. În urmă cu puțin timp. Vă rog puțină liniște. (mai tare!) Vă rog puțină liniște! Colegul m-a rugat în ordine și cu mare, marediscernământ să facem acest lucru. Să nu ne deviem! Putem să greșim și o să ne pară rău! Pentru că au fost morți, părerea mea personală este orice se putea face. Dar să nu tragi cu gloanțe? (femeie: în fratele tău!) Vă rog frumos în ordine cum spune colegul, atenție mare.

15:21 **Savu?**: Situația țării este de asemenea natură încât avem această situație în mână! Nu rămânedecât să profităm acum! Trebuie s-o rezolvăm noi, numai noi! Vă rog să continuăm cu

organizarea pe întreprinderi! (rumoare, strigăte: „Televiziunea!”)  
Încercăm să recapitulăm. A sosit de la UMT cineva?  
16:00 Scandări: „Televiziunea!” (televiziunea aicea!)  
16:08 Femeie: Alo. Alo.  
16:11 **Ioan Savu**: Puțină răbdare vă rugăm. Tovarășul Moț este aicea, lângă clădire (nu se înțelege)  
16:17 Glas isteric: Nu credeți pe nimeni! Altcineva: Liniște!  
16:21 **Bărbat**: Nu putem să fim vandali. (Isteric: Halo! Televiziunea să dea știri în toată țara! Femeie: Stai domnule! Mai multe glasuri: Televiziunea!) Vom cere (nu se înțelege) din partea noastră! (isteric: aici să vină televiziunea!) Să apelăm pe cineva de la postul de radio local.  
16:49 **Bărbat**: Spuneți dorințele noastre! (strigăt: să vină la noi!)  
16:55 Scandări: „Timișoara!”  
17:01 Scandări: „Libertate!”  
17:12 Scandări: „Jurăm să nu cedăm!”, „Jurăm, jurăm, jurăm să nu cedăm!”  
17:28 Femeie: Să fie judecat! Să fie judecat!  
17:31 Cel care înregistrează: Ceaușescu, cine ești? Un tiran din Scornicești!  
17:33 **Bărbat**: Să păstrați calmul și să nu cedați! Aici veți primi mâncare și apă de la restul familiei care are posibilitate, până se rezolvă!  
17:44 Scandări: „Mănescu!”  
17:50 Scandări: „Ceaușescu cine ești? Un tiran din Scornicești!”  
18:08 **Lorin Fortuna**: Oameni buni. Ni s-a spus așa: că conducerea județului a primit revendicările și le analizează. (huiduieli; bărbat: să vină aici!) Am cerut și am (nu se înțelege) un răspuns! (rumoare, strigăte: astăzi!, discuții suprapuse) Pe de altă parte însă trebuie să înțelegeți că aceasta este o problemă nu numai a Timișoarei. A țării întregi. Nu se poate hotărî numai cum o vrem noi de-aicea. Dacă este (strigăt: noi suntem poporul!) nevoie, trebuie să avem răbdare. Să stăm luni aici dacă va fi nevoie! (aplauze) Nu putem impune niște schimbări așa de importante peste noapte! Nu putem! Nicăieri nu s-au produs, să știți! Trebuie însă să rezistăm aici! De asemenea, rog, rog pe cei din serviciile cheie, care lucrează în alimentație, la pâine, la lapte, să-și facă datoria. La tren, trenurile trebuie să meargă, laptele trebuie să se facă, pâinea trebuie să

ajungă, trebuie lumea să aibă ce mânca! (urale; strigăt: „România Liberă!”) De asemenea vă mai rog, din suflet vă rog, n-ați văzut pe aici (nu se înțelege) femeia aceea care avea pe undeva dreptate, dar nu mai trebuie să răscolim sentimentele în momentele astea. Nu mai trebe! Trebuie să fim calmi, calmi. Numai cu calmul se poate face ceva! Pentru a face trebuie să știm ce se face! Calmi. Calmi trebuie acuma, și fără violență! (aplauze slabe; bărbat: hotărât!)

20:09 **Lorin Fortuna**: .... urmărească, să ne distrugă țara!

20:18 **Bărbat**: Vrem ca morții să fie înmormântați conform tradiției poporului român! (urale)

20:30 **Bărbat**: Permiteți să vă comunic! Tovarășul Bălan este dus la comunita..., comitetul. Vă rugăm să vă păstrați calmul, să nu părăsiți piața Operei (scandări „Bălănel!(?)”)

21:06 **Bărbat**: Dacă Bălan este aici în două minute să fie la microfon!

21:14 Discuții particulare: Ce-i cu voi? Jos cu tiranul, jos cu dictatorul!

21:19 **Același bărbat**: În două minute Bălan dacă este sus se prezintă și va vorbi!

21:25 Femeie: ... dar noi pentru (nu se înțelege) într-adevăr.

21:28 Bărbat strigă: O clipă, oprește! Cine-o fost la microfon înainte? (glasuri: Cine-o fost la microfon?)

21:34 Femeie: Sunt studentă și în anul șase (glasuri: înaintea ta! Cine-a fost înainte? Înaintea ta!)

21:45 Scandări: „Cine-a fost?”

21:55 Bărbat strigă: Numele! Numele! La cela care-a fost!

21:57 Femeie: Dar ei nu cu numele

22:00 **Lorin Fortuna**: Vreau să vă rog puțină atenție! În acest moment s-a constituit comitetul de acțiune, exact pe nume, pe întreprinderi, pe reprezentanți ai întreprinderilor. O să vă spunem numele fiecăruia, întreprinderea de unde este (urale) și-o să vă cerem să-i votați voi! Foarte important! (urale) Când nu aveți încredere în unul din ei spuneți nu, și nu va fi! Dar Frontul va fi al vostru!

22:40 Strigăt: Numele!

22:42 **Lorin Fortuna**: Lăsați-mă să vorbesc! M-am mai prezentat odată, dacă nu mă cunoașteți. Dau citire listei comitetului, vă rog frumos. Ascultați (glasuri: mai tare! Cine-a fost? Lasă, mă, cine-a



fost!). Președinte: Fortuna Lorin, Institutul Politehnic Timișoara (strigăte: să-l vedem!). Vicepreședinte: Eustațiu Cornel, de la O.G.A. Timișoara (strigăte: să-l vedem!). Secretar: Claudiu Iordache (strigăte: cine-i?). Membri: Ciura Alexandru, regionala CFR (rumoare a mulțimii), Chiș Ioan, Electrotimiș, Vranceanu Traian, Dinamo [e vorba de cooperativa meșteșugărească Dinamo] (strigăte: unde e? Să-l vedem!) Florescu Viorel, U.C. Timiș (urale), Bădilescu Nicolae, scriitor (urale), Munteanu Mihaela, ICSAP (glasuri: s-o vedem!), Săsăran Gruia, I.J.T.M. (bărbat: te susținem!), Simioana Gheorghe, Simioana Gheorghe, „1 Iunie” (urale), Buhăianu Dinu, Comtim (urale), Predonean (?) Adriana (femeie: studentă), Kandia [Fabrică de ciocolată din Timișoara, cu veche tradiție. După revoluție, cumpărată de firma „Excelent” din București și desființată. Ciocolata marca „Kandia” mai există pe piață, dar nu mai e produsă la Timișoara] (urale, strigăt: ciocolata!), Dunca Romeo, IMA Timiș. Aceștia sunt cei care s-au prezentat să-și reprezinte întreprinderile. Dacă mai sunt reprezentanți din întreprinderi mari, să vină.

24:56 **Bărbat:** Tovarășul căpitan Agîrbiceanu (?) care (nu se înțelege) consiliul popular. A reușit să scoată din consiliu și a condus (nu se înțelege) unitatea militară din Chișoda (urale). Vă rog frumos nu creați panică. Vă rog frumos nu creați panică. Tovarășul căpitan Agîrbiceanu (?) care este venit cu forțele militare pentru noi (urale). Toți deținuții vor fi eliberați! Vă rog frumos nu creați (Scandări: „Armata e cu noi!”) Domnul general Stănculescu a ordonat, domnul general Stănculescu a ordonat retragerea armatei! (urale, Scandări: „Armata e cu noi!”). Tovarășul prim-ministru Dăscălescu. Tovarășul prim-ministru Dăscălescu. (rumoarea mulțimii, strigăt: să iasă afară!). Nu vă așezați, vă rog frumos. Nu creați panică! Nu creați panică! Nu creați panică! Mă numesc (nu se înțelege) Daniel, sunt proiectant (?) la Electromotor!

26:36 Glas din mulțime: Āla-i securist. Āla-i securist (nu se înțelege) care termină.

26:48 **Petre Boroșoiu:** (nu se înțelege) Dacă nu, nu pleacă nimeni! (nu se înțelege) și ne cerem drepturile!

27:01 **Mihaela Munteanu:** Vă rog numai un pic. (rumoare, cineva huiduie)

27:08 **Dobre**: Dragi tovarăși. Eu sunt un simplu muncitor necalificat, nebun, ieșit de la Spitalul Gătaia [Spital de nebuni lângă Timișoara], sunt în șomaj de doi ani de zile, luni am început serviciul, în 4 ore nu reușesc (nu se înțelege) am crescut la casa de copii. (nu se înțelege) Drepturile mie nu mi s-a[u] dat, drepturile oamenilor nu se văd, pentru ce? (nu se înțelege)

27:40 Rumoare, huiduieli, fluierături, se aude „du-te dracului!”

28:03 **Bărbat**: Păstrați-vă calmul! (fluierături, rumoare) Am formulat programul (nu se înțelege) Comitetului Democratic. Avem prim-ministrul, avem guvernul cu noi. Toată lumea va cunoaște programul de acțiune.

28:31 Bărbat: O verificare, prinde-l!

28:52 **Ioan Savu**: Vă rog să mă ascultați un moment! Vă rog să mă ascultați! Un moment, vă rog. Președintele statului (?), într-adevăr e depășit de situație și nu cunoaște momentele adevărate care sunt (huiduieli). Un moment (huiduieli) Să facem liniște! Un moment! (huiduieli) Un moment!

29:36 Femeie: Jos cu Ceaușescu!

29:39 Huo!

29:41 Femeie: Cine ne apără-n două ore?

29:43 Bărbat: Ne moaie-n două ore, vine toată armata aici.

29:45 **Bărbat (Savu?)**: Vă rog totodată. Un moment, vă rog. Vă rog în numele Comitetului să vă spuneți ce probleme sunt competente. Ce se poate rezolva (nu se înțelege)

30:00 Scandări: „Jos Ceaușescu!”

30:25 Discuții particulare: – Peste două ore? – În două ore e toată armata aici. – Să mai stăm două ore sau ce? – Ce două ore, ce-i cu două ore, ce se întâmplă în două ore? – Să mai așteptăm două ore.

### **Consiliul Județean**

#### *Înregistrarea 6<sup>48</sup>*

00:12 Imaginea arată mulțimea din fața Consiliului Județean. A existat o pauză de filmare la secunda 12, căci ecranul va indica ora 16:41. Se deslușește lozinca “ieși afară!”

01:41 “Libertate!”

---

<sup>48</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/08/24/timisoara-%E2%80%93-20-decembrie-1989-consiliul-județean-pcr-azi-prefectura-2/>

01:57 “Să iasă Dăscălescu!”

02:30 Din balconul Consiliului Județean începe să vorbească Ion Savu, unul din liderii revoluționari care mersese să discute cu Dăscălescu

Discursul lui **Ion Savu** (de la microfon): Vă rog să mă ascultați, am sesizat că se tergiversează. Vă rog să mă ascultați! Vă rog, domnilor, vă rog! Vă rog domnilor, vă rog să mă ascultați, vă rog! Am sesizat că se tergiversează ca să închidă lumina, să vină întunericul și dup-aia să vină provocatori să creadă că dumneavoastră ați provocat dezordine. Am cerut ca un grup din noi, doi domni, să meargă cu lista comitetului și cu dorințele noastre la Consulatul Sârbesc, unul dintre ei știe și sârbește, să comunice lista și adresele pentru siguranța noastră și a dumneavoastră. Un moment, un moment! Nu dumneavoastră, nu dumneavoastră! Nu dumneavoastră! Dintre noi pleacă doi oameni cu mașină, o mașină de aici. Vă rog să ascultați! Noi ceilalți rămânem aicea dacă-i nevoie trei luni! (scandări: “nu plecăm!”) Acum o să vină, o să vină. Vreau să vă spun că ne-am asumat riscul să murim pentru voi și o să murim dacă e nevoie. Dar fiți alături de noi. În spatele, în spatele clădirii sunt mașini cu trupe (huiduieli). Vă rog puțin liniște că n-aud ce spune! Vă rog puțin liniște! (se apleacă parcă încercând să discute cu cineva de jos). Uite-acum o să vină cu mașina cu dumneavoastră (scandări: “unde-i Dăscălescu?”) Vă rog să-i aduceți pe toți de la Operă aici! Vă rog să-i aduceți aici! Fiți toți aicea, vă rugăm frumos! (nu se înțelege; scandări: “Să iasă Dăscălescu!”). Un moment, un moment, un moment! Vă rog, trebuie să fim coerenți, vă rog, sunt momente grele, lăsați-ne să, să, domnilor, vă rog, trebuie să folosim și mintea, nu numai inima. Vă rugăm frumos! Vă rog frumos, vă rog să tăceți, vă rog. Am cerut să vină de la radio, am cerut și televiziunea. Le-am spus că există posibilități tehnice. Vă rog un moment, numai. Am spus primului ministru că există, suntem conștienți că există posibilități tehnice ale armatei și ale postului de radio să se transmită pe frecvențele de radio ale postului național! Ați înțeles? Dacă nu ni se, nu ni se, vă rog frumos. Dacă nu ni se îndeplinesc doleanțele, cerem, am cerut să vină primul ministru. Văd că tergiversează, vrea să vină întunericul, să ne manevreze după aia (huiduieli).

Să se deschidă ușa, să se deschidă ușa să intre comitetul celor de la Operă. Comitetul de la Operă să vină sus [în clădirea Operei se constituise un alt comitet revoluționar, independent de cel de la Consiliul Județean; se cerea celor din comitetul de la operă să vină și ei la Consiliul Județean unde se discuta cu primul ministru] Oameni, păstrați-vă calmul, că sunt momente periculoase.

05:47 **Petre Boroșoiu**: Atenție fraților! Fără violență! Calm și fără violență! Vă rog frumos, opriți-vă la bordură toată lumea! [bordura trotuarului, adică lumea să nu dea buzna în clădire] Treceți la bordură! Și să cerem să vină Dăscălescu! (scandări: “să vină Dăscălescu!”) Toată lumea să treacă la bordură! Să vină Dăscălescu! (scandări: “Să vină Dăscălescu!”)

06:37 **Bărbat**: Atențiune! Atențiune! Atențiune, români! Să cântăm “Deșteaptă-te române!”

## 21 decembrie

### *Înregistrarea 7<sup>49</sup>*

00:00 George Ardelean explică: 21 decembrie 1989, după cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu.

00:12 George Ardelean: Piața Operei, ora 13 și 15 minute.

00:20 Femeie: Frontul este, Petrișor ne trebuia!

00:34 Bărbat (suprapus cu rumoarea mulțimii): Liniște! Liniște! Liniște!

00:45 Scandări: „Jos cu Ceaușescu!”

01:08 Scandări: „Jos criminalul!”

01:31 Bărbat: Liniște!

01:38 Scandări: „Libertate!”

02:17 Strigăt: Îi nebun!

02:25 Strigăt: Uite huliganul acolo sus! Huliganul!

02:34 Scandări: „Să fie judecat / Aicea în Banat!”

03:11 Strigăt: Jos criminalul!

03:20 **Ștefan Ivan (?)**: Timișoara scrie în aceste zile pagini de glorie pentru poporul român! (urale; strigăt: Moarte criminalului!) Tovarăși concetățeni! Vă rugăm aici din toată inima, să manifestăm în mod pașnic. Noi nu suntem așa cum am fost etichetați huligani!

---

<sup>49</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/08/24/timisoara-21-decembrie-1989-umnul-libertatii-oltenii-sint-cu-noi/>

(huiduieli), nu suntem fasciști (huiduieli), nu suntem iredentiști (huiduieli)

04:03 Scandări: „Nu suntem huligani!”

04:23 **Ștefan Ivan (?)**: Noi suntem făuritorii bunurilor materiale! Noi suntem poporul care trudește! (urale) Noi dorim libertate! (urale) Noi dorim alegeri libere! (urale) Noi dorim democrație! (urale) Noi dorim să facem parte din Europa popoarelor civilizate! (urale) Noi dorim să fim alături de frații noștri, de prietenii noștri, de țările civilizate! (urale) Dragi concetățeni. Timișoara, orașul acesta minunat, a dat semnalul unei noi ere în țara noastră (urale). Trăiască Timișoara și cu ea toată țara! (urale)

05:29 **Bărbat**: Doresc. Doresc să vă expun și eu o problemă.

05:34 Scandări: „Timișoara!”

06:01 **Tudorin Burlacu (?)**: Oameni buni. Aici în această piață aș dori, nu în formația asta, ci fiecare cu câte un copil în brațe, să vină, când îi vor vedea pe tovarășii care fac parte sau vor face parte din, ca edili ai orașului, să-mpodobim acest brad pentru copiii noștri! (urale) Sărbători fericite s-avem!

06:29 **Bărbat**: Fraților, un moment vă rog. În Gara de Sud, în Gara de Sud a Timișoarei, sunt trei garnituri de tren cu gărzi patriotice. Trebuie ajutați să ajungă aici. Vă rugăm să formați un grup care să-i aducă aici!

06:48 **Bărbat**: Spre Gara de Sud! Formați un grup care să meargă în Gara de Sud spre gărzile patriotice (nu se înțelege). Toți acei care se vor deplasa, să nu vă atingeți de persoane de pe stradă indiferent de națiunea lor, indiferent de ceea ce fac. Sunt foarte mulți instigatori încă, să nu uităm că situația este critică. Acesta este momentul psihologic, nu trebuie denaturat. Îl trăim cu toții!

07:18 Scandări: „Fără violență!”

07:27 **Bărbat**: Fraților, fraților, un moment numai. Vă rog numai un moment. Nu trebuie să uitați că cea mai mare parte din incendiile au fost puse de provocatori pentru a avea pretext să tragă în noi! (huo, criminalii!) Au fost oamenii lor care au dat foc, să dea vina pe noi!

07:53 **Bărbat**: Pentru toată lumea, pentru toată lumea prezentă aici, vom cânta din nou imnul libertății (urale): Sfârșitul veacului trăim / Cu lupte, ură și război / Dar fericiți spre cer privim / Nu e

mult și vine Domnul iar la noi / El vine iar / El vine iar / Ce fericire  
negrăită! / Se va sfârși / Al nopții chin amar / Căci Domnul vine  
iar! / El vine iar / El vine iar / Ce fericire negrăită! / Se va sfârși /  
Al nopții chin amar / Căci Domnul vine iar! / Ce zi măreață, cer  
cu nori / Cândrâmbița va răsuna / Și Domnul va veni pe nori /  
Plin de murmur, plin de slavă vom cânta: / El vine iar / El vine iar  
/ Ce fericire negrăită! / Se va sfârși / Al nopții chin amar / Căci  
Domnul vine iar! / El vine iar / El vine iar / Ce fericire negrăită! /  
Se va sfârși / Al nopții chin amar / Căci Domnul vine iar! / E cerul  
și pământul plin / De semnele venirii Lui / În El sunt toate, da,  
amin / În El nici o umbră de schimbare nu-i! / El vine iar / El vine  
iar / Ce fericire negrăită! / Se va sfârși / Al nopții chin amar / Căci  
Domnul vine iar! / El vine iar / El vine iar / Ce fericire negrăită! /  
Se va sfârși / Al nostru chin amar / Căci Domnul vine iar! (urale).  
Mulțumim, mulțumim!

10:18 **Bărbat**: Mai vrem să facem apel către conducătorii  
instituțiilor și întreprinderilor. Trebuie să fie alături de noi că ei  
sunt ai noștri! Trebuie să (rumoare), e momentul să se decidă!

10:36 **Bărbat**: Pentru libertate, ura! (urale) Pentru România liberă,  
ura! Dacă-mi permiteți încă puțin (libertate!). Alături de noi e și  
Bucovina și Suceava! (urale) Alături de noi e și Satu Mare! (urale)  
Acum încă ceva: Un cetățean de la FAEM a propus, domnul  
Hurmuzache, a propus să se formeze pichete de, pentru siguranța  
celor din, pentru siguranța celor din comitet. Și să fie aleasă, să fie  
ales un comitet mai larg, să fie, să fie organizare cât mai concretă,  
împărțite sarcini concrete la fiecare. Ar fi bine totuși, aleși într-  
adevăr oameni cunoscuți pentru paza noastră, care vă reprezentăm  
pe dumneavoastră. (glas: Înțanu (?) zice ceva?) Eu îs Înțanu (?)

11:57 Scandări: „Vine Aradul!”

12:16 **Femeie**: Alături de timișoreni au sosit și sibienii! (urale)

12:26 Scandări: „Ceașescu vinovat, pentru morții din Banat!”

12:49 **Bărbat**: (nu se înțelege) reconciliere (nu se înțelege). El  
e de-o parte, noi oricum suntem de cealaltă! A fost tot timpul  
împotriva noastră. În sfârșit se deșteaptă toată țara! (urale) Va fi  
judecat, fiți convinși! Pentru toți cei care au murit, pentru copiii  
care au fost împușcați în timp ce țineau lumânări în fața Catedralei  
(huiduieli; strigăt: Nu-l lăsați să fugă!)

13:30 Scandări: „Să fie judecat / Aicea în Banat!”

13:37 **Bărbat**: Din Craiova, ei au fost mințiți, luați din schimbul trei, din întreprinderi, și aduși la Timișoara. Au venit 4 garnituri de trenuri. Dânsul promite că se va duce la Craiova și va spune ce facem noi aicea în Banat! (urale)

13:59 **Bărbat**: Au mâncat din pâinea (nu se înțelege).

14:01 **Craiovean**: Fraților! Asta-i pâinea care ne-am dat-o ei să vă mutilăm pe voi! (huiduieli) Să treziți iar pâinea noastră la viață! (huiduieli). Suntem o familie! Suntem tineri! Sănătate și noroc, să avem copii că asta-i viitorul nostru! Azi ne-au luat de la servicii, nu știu familiile de noi, părinții noștri. Poate suntem morți, poate suntem în șanțuri să ne mănânce viermii. Ce înseamnă asta? Vrem și noi drepturile noastre! A început să se, a început să se învârtă roata! Că aici e roata dreptății care-i strivește! Toți viermii din țară! Și-o să se-nvârtă și-n Craiova, vă promitem! (strigăte: trăiască Craiova!, urale)

14:50 **Ioan Savu?**: Vă repet încă o dată vă rog, pentru toți frații noștri din Craiova și din alte părți, care-au venit mai dezbrăcați, vă rugăm să procurați haine mai groase, de pled, și să le asigurați mâncare. Că nu se știe câtrămân aici cu noi.

15:07 **Sorin Oprea**: Un moment, oameni buni. Oameni buni. Oameni buni, ascultați-mă un moment. Deoarece eu tre' să fac pe portarul, vin cu toate veștile. Să vă spun care e situația. A venit o tovarășă asistentă de la epidemic și ne-a spus că sunt foarte mulți răniți, bolnavi, unii muribunzi, alții în comă, și ne-au transmis prin ea că ei nu pot să vină aici dar, alături de noi, dar sunt solidari cu noi! (urale) În al 2-lea rând aș vrea să vă spun ceva. Aș vrea să, 100 de persoane, jos la intrare, se vor întâlni cu mine, dar, acum vrem să fim oameni serioși, oameni viguroși, mă înțelegeți? Să formăm niște comitete de apărare. Noi nu ne putem încrede până nu ajungem la victoria finală. Și de apărarea ordinii. Care să verifice și să supravegheze. Să nu avem alcoolici între noi, să nu avem acte de diversiune. Asta este singurul punct cu care putem câștiga. Atâta timp cât suntem disciplinați, și demonstrăm pașnic, nimeni nu ne poate condamna, și numai așa vom învinge! Asta să știți oameni buni! (urale) Libertate pentru toți! (urale)

16:17 Scandări: „Libertate!”

16:30 **Sorin Oprea**: Vreau să vă alegeți dintre dumneavoastră 100 de persoane. 80-100. Să vină jos la intrarea teatrului și se vor întâlni cu mine.

16:43 Scandări: „Jos dictatorul!”

16:56 **Bărbat (SO?)**: Așa să strigați în cor, să bată clopotele pentru viața nouă de astăzi! (strigăt: să bată clopotele!)

17:06 Scandări: „Să bată clopotele!”

17:22 **Sorin Oprea**: Oameni buni. Vreau să vă mai spun două vorbe. Asta v-o spun efectiv din sufletul meu. Aseară, noi comitetul, am fost un pic descurajați. Dar azi, nu vă puteți închipui ce-am simțit când dintre dumneavoastră au venit unii cu o bucată de pâine, cu o bucată de salam, cu o țigară, cu una, cu alta și ne-au ajutat. Nu vă puteți închipui câtă solidaritate. Dacă puteți să credeți că am plâns efectiv aicea și ne bucuram că sunteți alături de noi. Suntem alături de voi și dumneavoastră alături de noi! Noisuntem poporul!

18:00 Scandări: „Noi suntem poporul!”

18:15 Scandări: „Noua Alba Iulie!”

18:31 **Petre Boroșoiu**: Încă o dată: Uniți-vă români!

18:34 Scandări: „Uniți-vă români!”

18:47 Scandări: „Acum ori niciodată!”

18:59 **Petre Boroșoiu**: Deșteaptă-te române toată lumea!

19:02 Se cântă „Deșteaptă-te române”: Deșteaptă-te române / Din somnul cel de moarte / În care te-adânciră / Barbarii de tirani / Barbarii de tirani / Acum ori niciodată / Croiește-ți altă soartă / La care să se-nchine / Și cruzii tăi dușmani / Și cruzii tăi dușmani

19:47 **Nicolae Predan?**: Liniște! Ce se întâmplă? (rumoare nu se înțelege)

20:01 Glasuri din mulțime: Arde consiliul!

20:13 **Bărbat**: Ascultați la mine. Ieri după ce am avut convorbiri cu primul ministru și cu ceilalți demnitari veniți de la București, atuncea când realmente a fugit, urmare convorbirilor nefructuoase, au luat arhiva compromițătoare, și se vede că ăsta-i un act de sabotaj, ca să nu mai rămână nici o urmă după ei! (huiduieli)

20:43 Femeie: Da' ce-o zis că arde? (bărbat: consiliul) Consiliul? Numai ei o dat foc. (bărbat: da, păi cine?)

20:57 Scandări: „Nu plecăm!”

21:16 **Același bărbat**: Deci, este posibil ca acest incendiu, precum am mai spus, să fie un act de diversiune care să fie imputat nouă,



dumneavoastră. (huiduieli) Rugăm dacă aveți posibilitatea să anunțați pompierii să meargă să stingă incendiul, să-l localizeze.

21:41 Lorin Fortuna: Au dat foc la acte, nu? (Mihaela Munteanu: da!) Dom'le de ce (nu se înțelege) (femeie: bandit!)

21:59 **Bărbat**: Să auzim gărzile, sunt aicea? Gărzile, care-au venit cu trenul! Uite-i! Ați mâncat? Bine. La ora 3 și jumătate, conform unui consemn, a unei organizări tacite în Deva, la 15,30, ies depozitele de lemne și de cărbuni, înspre întreprinderi. Se adună toți la primărie. Le mulțumim! (urale)

22:36 Scandări: „Jos dictatorul!”

22:50 **Bărbat**: Frați români, cu riscul vieții lor, la Lugoj au fost împușcați 3 tineri care au ocupat Consiliul Municipal (huiduieli) Căciulile jos, și un moment de reculegere. Un minut pentru acești trei tineri! Cu fața spre Catedrală! (se oprește puțin din vorbire)

23:29 **Bărbat**: Se anunță că poporul a fost oprit la Consiliu de către Securitate. Nu vă pierdeți calmul! Nu vă pierdeți! Nu poa' să tragă asupra la atâta mulțime! Mai sunt și instigatori, dar vor plăti cu sângele lor! Da, am trimis niște oameni ca să vadă. Vă mulțumim pentru momentul de reculegere! Jos cu dictatorul!

23:55 Scandări: „Jos cu dictatorul!”

24:06 **Bărbat**: Atenție! Și încă o știre îmbucurătoare! Atenție, o știre îmbucurătoare pentru noi toți! Emisiunea la televiziune și radio s-a întrerupt din București! Înseamnă că (urale) A mai fost, dom'le, nu se merge, nu se merge, aveți răbdare! Circulă Securitatea în oraș. Nu știu pentru cât, cât timp. Se amenință cu foc de armă. Nu contează! Stăm pe loc! Stăm pe loc! Nu plecăm!

24:47 Scandări: „Nu plecăm!”

25:01 **Același bărbat**: Nu vă fie frică! Nu ne este frică!

25:07 Scandări: „Nu ne este frică!”

25:22 **Același bărbat**: Atenție! La centrul de recoltat sânge mai este nevoie de donatori voluntari pentru răniții noștri! Organizați-vă și mergeți și donați, că ei au pierdut mult, multsânge! Să-i ajutăm, fraților! Libertate!

25:49 Scandări: „Libertate!”

26:05 **Bărbat**: Liniște! Toate țările vecine cu noi, Ungaria, Cehoslovacia, Bulgaria, Polonia, Uniunea Sovietică, Iugoslavia, și-au pus întrebarea: Pânăcând vor răbda românii? Noi le vom răspunde acum: Am început ultimii, vom termina primii! (urale)

26:34 **Bărbat:** Frați români! Să nu plece gărzile, să nu plece nimeni de aici, să stea toată lumea prezent!

26:43 **Bărbat:** A sosit să judecăm aici! (scandări suprapuse: „Nu arde consiliul!”)

27:16 **Bărbat:** Oameni buni! Am primit o inițiativă scrisă extraordinară, care m-a impresionat. Să vă citesc: Subsemnatul CereanțSinean, om al muncii de la întreprinderea IAP Timiș DCA, doresc și propun înființarea unui fond de ajutorare a Frontului Democratic Român, pentru cei care au suferit de pe urma tragerilor sau tragicelor zile care au fost și pentru cei care sunt răniți. Depun, din economiile mele, suma de 10000 de lei. Doresc să fiu membru al Frontului Democrației Române. Trăiască un adevărat român! (urale; strigăt: trăiască!) Cred că sunteți de acord [cu] ce a propus acest om de omenie. Cu cât va putea. Da? (răspuns: Da!). Vreau să vă spun un singur lucru: deocamdată nu. O să vă anunțăm noi când o să începem. Pentru ca să nu creem degringoladă. Pe rând, unul câte unul, va veni, va depune un 5, 3, 1 leu, și așa mai departe. Deci, organizat. Se vor face liste, care vor fi trimise mai departe să se știe. Nimeni nu va fi dezonorat de ceea ce face. Toată lumea va ști. Avem morți de îngropat, care probabil au familii care n-o să poată să-i ajute. Și noi trebuie să-i ajutăm. Deocamdată, rămâne doar ideea. Trăiască România liberă! (strigăte: Trăiască!)

28:40 **Bărbat:** Să nu plece nimeni. Gărzile de-aici. Să stăm aici! (glas: nu plecăm!) Ați dorit să-l aducem aici. Îl vom aduce! Dar nu fără ajutorul dumneavoastră! La cererea poporului vom face tot, tot ce se va cere de popor!

28:56 **Bărbat:** din partea redacției „Drapelul Roșu” [ziarul local din Timișoara în perioada comunistă] (urale)

29:07 Scandări: „Vrem alegeri libere!”

29:32 **Bărbat:** Redacția „Drapelul Roșu” l-a tipărit! Ziarul e cu noi!

29:38 Scandări: „Ziarul e cu noi!”

30:04 **Bărbat:** Acum, acum, înc-odată! Deșteaptă-te române!

30:12 Se cântă „Deșteaptă-te române!”: Deșteaptă-te române / Din somnul cel de moarte / În care te-adânciră / Barbarii de tirani / Barbarii de tirani / Acum ori niciodată / Croiește-ți altă soartă / La care să se-nchine / Și cruzii tăi dușmani / Și cruzii tăi dușmani / Acum ori niciodată / Croiește-ți altă soartă / La care să se-nchine / Și cruzii tăi dușmani / Și cruzii tăi dușmani

31:17 Scandări: „Libertate!”

31:34 Scandări: „Jos cu huliganul!”

31:45 **Bărbat**: Popor! Să povestiți la copiii voștri! La nepoții voștri și la strănepoții voștri această zi din Piața Victoriei! (urale)

32:11 **Bărbat**: Doriți ca de-acum înainte, ziua națiunii (?) să fie de 21 decembrie? (mulțimea: da!)

32:33 **Bărbat**: Am primit un bilet de jos, în care se spun următoarele: să urce sus și studentul din (nu se înțelege) care-a fost sâmbătă cu mine când s-a început! A fost printre primii eroi. Să fie aplaudat! (urale, aplauze)

32:56 **Adela Săbăilă (?)**: În urma transmisiei directe de la București, Bucureștiul e înșelat. Curaj române de pretutindeni! Dreptatea nu ne-o va da nimeni, doar noi, cu glas pornit din inimi clădim o lume a celor liberi. Un București (nu se înțelege) nuseamnă însă un oraș mort! Din multe palme unii n-au bătut, în spate alții au huiduit. Să nu lăsăm ca azi să piară, unicul glas cu dor de țară, suntem cei mulți, cei obidiți, de nici un (nu se înțelege) fi cucerii! (urale) Jos cu dictatorul!

33:40 Scandări: „Jos cu dictatorul!”

33:53 **Aceeași femeie**: România liberă!

33:55 Scandări: „România liberă!”

34:04 Scandări: „Vrem alegeri libere!”

34:17 Scandări: „Nu noi v-am ales! Timpul v-a ales!”

34:36 **Bărbat**: Dacă va fi nevoie, vom putea merge până la București pe jos! (urale)

34:50 **Bărbat**: Suntem mulțumiți că în această zi ne-am adunat așa-n număr de mare, încât nu ne mai poate opri nimeni! (huiduieli) Noi comitetul, aseară ne-a fost puțin frică. Dar am hotărât: ori murim, ori trăim! Luptăm mai departe! (urale, scandări neclare)

35:38 Viorel Florescu (?): Nu se poate. Deocamdată nu se poate. Cu preotul deocamdată nu se poate.

35:46 **Bărbat**: Am mers acas' pe rând, câte o oră, la două-trei noaptea mascați, am ocolit până-n Calea Girocului, prin Calea Șagului roată. Să-mi văd familia. Și m-am întors înapoi. Cu riscul de-a mă pușca! Noi comitetul noi nu vom rămâne poate noi. Noi nu am luptat pentru ca să rămânem noi! Poporul alege conducerea! Poporul alege! (urale)

36:17 Scandări: „Vrem alegeri libere!”

36:19 **Ion Savu?**: Au fost momente când s-a dovedit necesar ca cineva să coordoneze cât de cât această activitate. Noi am făcut-o în aceste momente. Probabil că după noi vor veni alții mai buni. Dorim, dorim ca cei care sunt mai buni decât noi să găsească forme de propuneri concrete, faceți liste cu propuneri care să ajungă la noi, să putem să ne organizăm cât se poate mai bine. Îi firesc, într-o țară în care am fost reprimați, să nu avem inițiativă concretă. Gândiți-vă numai că sunt momente când trebuie să folosim mai mult mintea decât sufletul. Și trebuie să avem răbdare, nu sperați c-o să cadă acest dictator așa brusc, într-o oră-două sau într-o zi-două. Trebuie să aveți răbdare. Răbdarea face parte din spiritul nostru de unire, oameni buni. Nu uitați asta! Trebuie să fim împreună în orice condiții! Jos dictatorul!

37:20 Scandări: „Jos dictatorul!”

37:37 Discuție particulară: A fost cu barbă. Cine? Ion Savu. Îl știu. Știu că-i vecin cu mine dar nu eram sigur dacă-i el. O zis că-i Savu, nu? Da.

38:16 Bărbat: Scrieți pe-o hârtie că nu-nțelegem.

38:20 **Nicolae Predan (?)**: Slatina-i alături de noi! (urale)

38:27 Scandări: „Slatina!”

38:54 **Sorin Oprea**: Un moment, vă rog frumos! Am mai primit un mesaj. Au venit chiar acum delegații care sunt din partea comitetului municipal Buziaș. Demonstrația oamenilor muncii din orașul Buziaș se face în numele oamenilor muncii din oraș și a tuturor locuitorilor. (urale) Ei cer, ei cer. Noi am cerut unele, ei mai cer altele. Ridicarea stării de urgență din județul Timiș, demisia guvernului, Nicolae Ceaușescu să se prezinte de bună voie în fața locuitorilor (huiduieli) pentru a justifica faptele teroriste comise împotriva poporului. Demisia lui Nicolae Ceaușescu și a tovarăsei, respectarea drepturilor omului, doliu național, eliberarea tuturor deținuților și să ni se spună câți au ars și au îngropat în pământ fără să știm noi (mulțimea: da!) și să ne arate și gropile comune! Libertatea cuvântului și a presei, alegeri libere. Alegerea președintelui țării de către popor și nu de către organele de partid. Ne bucurăm că și comitetul orașenesc de partid Buziaș este alături de noi. (urale)

40:24 **Petre Boroșoiu**: Atențiune! Două funcționare de la poștă au spus ar trebui făcută delegație la poștă pentru a debloca telegraful și telefonul! Suntem izolați de toată țara. Dați (nu se înțelege) o delegație! Vrem o delegație!

40:44 Scandări: „Vrem o delegație!”

40:52 **Sorin Oprea**: O parte din gărzile patriotice care au venit acum, să vină jos! Să vină jos, mă întâlnește pe mine acolo. O parte din gărzi. 60-70 de oameni. Trebuie să ne asigurăm spatele de la Catedrală! Acolo trebuie asigurat, este un punct forte! Toate gărzile patriotice e bine să vină jos. O să-i alimentăm și cu mâncare, pentru că probabil sunt nemâncați, și așa mai departe. Să vină acolo, în față, jos. Gărzile patriotice să meargă jos acolo. Cei care sunt veniți cu trenurile să vină acolo jos. Reprezentanții, ca să pot să discut cu dânșii. (se aude și un glas care parcă-i dictează ce să spună)

41:28 **Bărbat**: Oameni buni! Avem nevoie de ajutorul dumneavoastră. Rugăm în mod special fabrica de pâine, industria laptelui, să continue, dar să continue cu plăcere, că pentru voi și pentru noi o fac (glas: și Comtimul!) Comtimul! Avem de hrănit mai mult ca de-obicei, dar hrănim din ceea ce am muncit noi și pentru noi! Vă rugăm în mod deosebit! (urale) Deci cei care se simt răspunzători și-și asumă răspunderile de-a continua lucrul, le mulțumim!

42:13 **Același bărbat**: În Gara de Est trei garnituri din Slatina așteaptă să vină aicea, să ne întărească, să ne ajute. Trebuie să-i hrănim! (urale) De asemenea! Oamenii din panificație, brutarii, cei care asigură transportul făinei și a restului să nu părăsească pe cât posibil lucrul. Depindem de ei! (bărbat: să rămână în producție, să producă pâine) Vă rugăm și cei care lucrează în sisteme de telecomunicație. Țara trebuie să știe ce se întâmplă! Telefonoane, poșta, telegraful, radioul, trăiască! (Trăiască!)

43:16 **Bărbat**: Am primit aicea un bilet prin care scrie că pentru cei care au răgușit ne trimite țigări. Nu țigări avem nevoie, de lămâi! Suntem foarte răgușiți! În 48 de ore nu mai avem voce!

43:31 **Bărbat**: Atenție, vă rog! Au mai venit oameni. Uite Bistrița-Năsăud! (urale)

43:44 Scandări: „Bistrița!”

44:00 Scandări: „Timișoara!”

44:09 **Bărbat**: Bistrița salută Timișoara! (urale)

44:13 **Bărbat**: (nu se înțelege) Banat! Jos cu Ceaușescu! (urale)  
Copiii noștri, pentru ei luptăm! și pentru (nu se înțelege) Eu personal (nu se înțelege) Ceaușescu. Donez pentru comitetul de apărare suma de 2000 de lei pentru răniții și morții noștri! (urale)  
Sosesc și ajutați-ne și pe noi și la nevoi, ne unim toți!

44:59 **Bărbat**: Frați români, fiți vă rog atenți. Cei de la Comtim, care lucrați la frigorifere, fiți amabili reluați-vă lucrul! Faceți în așa fel ca cei care sunt în grevă să aibă cu ce să se hrănească. Numai frigoriferul, și numai pentru intern! Nimic pentru export! (exclamație: corect!, urale)

45:26 Scandări: „Jos cu Ceaușescu!”

45:31 **Lorin Fortuna**: Liniște vă rog! Liniște vă rog! Liniște vă rog! Liniște vă rog! Liniște vă rog! Am primit o comunicare foarte importantă de la capitală! Atenție aicea, o citesc: Vă rugăm să transmiteți către toți timișorenii prezenți la această mare adunare că guvernul de la București se clatină! (urale) Să vă explic. Să vă explic: într-o cuvântare radiotelevizată ținută de tiran ca măsură de protest împotriva celor întâmplare la Timișoara, tiranul a fost huiduit de mai multe ori! (urale) La televizor a intervenit pauză, iar la radio au pus cântece patriotice timp de mai multe minute! (huiduieli) Mulțimea s-a îndreptat spre tribună la sfârșitul cuvântării. S-au arătat anumite îmbunătățiri ce se vor da pentru anul viitor, dar a fost din nou huiduit la microfon! (huiduieli, strigăte: nu ne trebel; cerem tratative!) În această adunare se consideră că și la București vor urma mari demonstrații în același loc în care este organizată adunarea! (urale; glas: cerem tratative cu ei)

47:16 Scandări: „Jos Ceaușescu!”

47:31 **Bărbat**: Mulțumim, și celor care se gândesc că sus este frig. Ura!

47:38 **Lorin Fortuna**: Timișoara în legătură cu toate organele și toate orașele țării! (urale)

47:52 **Lorin Fortuna**: Cer personal tovarășului director Vesa [directorul Poștei și Telefoanelor] să-și asume răspunderea în acest scop. Este foarte important! Și îl rog personal să deschidă legătura cu țara! Să spună ce se întâmplă aici! (urale)

### *Înregistrarea 8<sup>50</sup>*

**Lorin Fortuna:** Cer personal tovarășului director Vesa [directorul poștei] să-și asume răspunderea în acest scop. Este foarte important! Și îl rog personal să deschidă legătura cu țara! Să spună ce se întâmplă aici! (urale)

00:27 Bărbat: Vesa! Vesa!

00:34 Scandări: „Până la revelion / S-avem alt conducător!”

01:06 **Bărbat:** Restaurantele s-au gândit la noi! Mulțumim „Bulevardului” [restaurant în centrul Timișoarei, în piața în care avea loc demonstrația] pentru cadoul trimis! Tot colectivul e alături! (urale)

01:20 **Bărbat:** Atențiune! Ei caută să ne dezbine. Împrăștie tot felul de zvonuri ca să plecăm de aici. Să nu plecați! Să fiți uniți și să stați aici împreună cu noi! (Scandări: „Nu plecăm!”)

01:40 **Bărbat:** Atențiune, atențiune! Vă rog frumos, cei veniți din afara Timișoarei care sunt alături de noi, pentru că n-am luptat singuri, și ei au luptat zilele astea cu noi! Veți merge la hoteluri. Dacă nu, îi vom primi la noi acasă, că sunt frații noștri! (urale). Mulțumesc!

02:11 **Bărbat:** Dragi români! Dragi români! Acum, nu de mult timp, nu de ordinul anilor, când în această mare piață ținea cuvântarea dictatorul! (huiduieli) Am fost obligați, obligați de întreprinderi, să-l aplaudăm, să-l ovaționăm, atunci la momentul ăla! Iar acum, din plăcere, din dragoste, dumneavoastră ne aplaudați. Aplaudați! (urale, aplauze)

03:11 Scandări: „Jos dictatorul!”

03:29 **Același bărbat:** Încă o dată, Timișoara a răsturnat guvernul! (urale) Trăiască Timișoara, trăiască toată țara! (urale)

03:46 **Tudorin Burlacu:** Ultima (Scandări: „Capitala – Timișoara!”)

04:06 **Tudorin Burlacu:** Ultima telegramă către guvern, din partea lui Eminescu: Dacă am scăpat de datorii, de ce nu vii, de ce nu vii? (urale)

04:30 Scandări: „Jos cu Ceaușescu!”

04:42 **Nicolae Predan?:** Uitați-vă-nstânga! Din stânga vine o coloană imensă. (urale) Știa tot județul.

---

<sup>50</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/08/26/timisoara-21-decembrie-1989-catelus-cu-parul-cret/>

05:06 Scandări: „Vrem telefonul!”

05:22 **Bărbat**: Domnul, domnul dictator, atenție, atenție! Domnul dictator a spus în felul următor: când va face plopul pere și răchita micșunele, atunci se va întâmpla. Uite că a făcut! (femeie: A făcut plopul pere!)

05:48 Scandări: „Și plopul face pere!”

06:14 Scandări: „Jos Ceaușescu!”

06:30 **Bărbat**: Fraților români! Fraților români! Și acuma să ascultăm cel mai tânăr membru al comitetului. Vă spune-o poezie! (urale)

06:48 **Copil**: Vă rog puțin o clipă! O fetiță cu fundiță / Se ducea la grădiniță / Unde ești mama mea? / Eu vreau să mă duc la grădiniță / Să mă fac o doctoriță / Că mama e supărată / Că n-are nici o fată / Tata nu-i supărat / Că are un băiat. Ați auzit? (bravo!)

07:12 **Bărbat**: Să aplaudăm acest copil! Să-l aplaudăm. E copiii noștri! Sunt copiii noștri!

07:20 Scandări: „Sunt copiii noștri!” (glas:Oradea, Aradul!)

07:36 **Bărbat**: Fraților! A sosit Oradea și Aradul! (urale)

07:45 **Bărbat**: Oameni buni. Am și eu o vorbă să vă spun. Luați seama la acest drapel. Nu prea arată el frumos. Acest drapel va fi dus de unul din reprezentanți pe Valea Jiului. (urale)

08:02 Glasuri: Cu doliu!

08:13 **Bărbat**: Cetățeni! Acuma încerc să plec, să ajung în valea Jiului! (urale) (nu se înțelege) datorita timișorenilor.

08:27 Scandări: „Libertate!”

08:40 **Copil**: (nu se înțelege) spun ceva. Vreau ciocolată, vreau țuică, da' de unde să fie? Vreau toate, și ciocolată, țuică. (Bărbat: Vreau și saloane de Crăciun!) Vreau și saloane. Așa vine tot Crăciunul la toată țara! Vă rog frumos, auziți, încă o clipă. Să vă mai spun încă o poezie: Cățeluș, cățeluș cu părul creț / Fură rața din coteț / Că îl fură că l-am prins cu rața-n gură / Și cu ou-n buzunar / Hai la sfatul popular. Ați auzit?

09:27 **Bărbat**: Vine Craiova! (urale)

09:33 Scandări: „Craiova e cu noi!”

09:49 **Bărbat**: Ați văzut marea noastră? În spatele blocului este marea. Dar e de oameni! (urale) Dorim să se facă public, cât mai repede, o declarație a întregului popor. Din împrejurimile



Timișoarei. Cu ceea ce se vede aicea, să-i chemăm la luptă alături de noi. (strigăt: „Hai Craiova!”)

10:15 Scandări: „Craiova e cu noi”.

10:30 Scandări: „Jos cu pantofarul!”

10:35 **Bărbat**: Sunt anumite trenuri în gară, dar acestea au sosit la destinație și se întorc înapoi. Bineînțeles trenurile cu măcelari poate, de-a lor. Libertate!

10:47 Scandări: „Libertate!”

11:09 Scandări: „Jos guvernul!”

11:24 Scandări: „Jos cu dictatorul!”

11:38 **Bărbat**: Fraților! În special cei tineri!

### *Înregistrarea 9<sup>51</sup>*

00:00 Scandări: „Jos criminalul!”

00:02 Scandări: „Jos cu dictatorul!”

00:15 George Ardelean: 21 decembrie ora 14 și 20

00:17 Scandări: „Armata e cu noi!”

00:31 Scandări: „România nu te vrea / Nici pe tine, nici pe ea!”

01:01 **Copil**: Vă rog frumos puțină liniște! Dacă Dorel Nicolae este în mulțime, îl rog foarte foarte mult să meargă în birou la grupul CFR. Este urgent, vă rog frumos! Motivul este: Lili știe de ce.

01:26 **Bărbat**: Vrem libertate!

01:28 Scandări: „Vrem libertate!”

01:42 Glas: Criminalul!

01:42 **Bărbat**: O clipă! O clipă! Pentru cei din comitet sunt sigur în alb (?). Să vină sus, să vină sus rănitul! (Fără violență!)

02:00 **Bărbat**: Vom trăi. Vom trăi și vom vedea / Cum tiranul va cădea / 24 ani ai tot condus / Când te duci la Cel de sus? (râsete, La cel de jos! Jos în iad!) Astăzi!

02:15 Scandări: „Astăzi!”

02:25 **Același bărbat**: Liniște vă rog. Măcelar din Scornicești / Cine dracu' crezi că ești? Nimeni! (Nimeni!) Timișoara, poporul nu vă vrea / Nici pe tine, nici pe ea!

02:44 Scandări: „Nici pe tine, nici pe ea!”

02:52 **Același bărbat**: Jos călăul! Jos tiranul! Jos cu Ceaușescul clarul (?) Jos cu el! (strigăt: Jos cu chimista!) Dragi răniți și arestați,

<sup>51</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/08/26/timisoara-21-decembrie-1989-proclamatia-fdr/>

libertatea lui de azi, este dreptatea lui? (strigăte: Nu!, aplauze)

03:16 Scandări: „Libertate!”

03:31 **Lorin Fortuna**: Facem apel la direcția de radio și televiziune, la lucrătorii de acolo, să ne ajute și să transmită țării întregi de ceea ce se întâmplă la Timișoara! Același apel ca și la direcția de poștă și telecomunicații. Faceți ce puteți. Știu că acum este pază armată, nu trebuie să forțăm. Faceți ce puteți! Fără violență!

04:01 Scandări: „Fără violență!”

04:15 **Lorin Fortuna**: Fac apel la toți artiștii Timișoarei, să participe în această noapte, la o noapte festivă! Să vină poezii, cântăreții, să se producă aici în fața mulțimii! (urale) Să fie împreună cu noi în această noapte, când să nu se plece de aici!

04:46 Scandări: „Nu plecăm!”

05:04 Femeie: Ionică, pleci?

05:07 Ionică: Măine mă-ntorc.

05:16 **Lorin Fortuna**: Dăm citire în continuare din nou, sunt mulți care n-au auzit probabil, proclamației Frontului Democratic Român constituit la Timișoara (urale). Unu. Frontul Democratic Român este o organizație politică. Până acum au spus nu cu politica, acum veți spune dumneavoastră! (urale) constituită la Timișoara pentru a realiza un dialog cu guvernul român în scopul democratizării țării. Frontul Democratic Român condiționează începerea acestui dialog de demisionarea președintelui Nicolae Ceaușescu. (urale) Propunem guvernului român ca bază de discuție, următoarele revendicări: Unu. Organizarea de alegeri libere (urale). Doi. Libertatea cuvântului, a presei, radioului și televiziunii (urale). Trei. Deschiderea imediată a granițelor de stat (urale). Integrarea României în rândul statelor care garantează și respectă drepturile fundamentale ale omului (urale). Cinci. Eliberarea neîntârziată a tuturor deținuților și dizidenților politici din România (urale). Revitalizarea economiei naționale (urale). Șapte. Reforma învățământului în spirit democratic (urale). Opt. Dreptul de a manifesta liber (urale). Nouă. Libertatea reală a cultelor religioase (urale). Zece. Îmbunătățirea asistenței medicale și a alimentației publice (urale). Referitor la evenimentele din Timișoara. Unu. Cerem cu fermitate să fie trași la răspundere cei ce-au dat ordin să se tragă în popor (urale, strigăt: criminalii!). Doi. Cerem restituirea decedaților, pentru a fi îngropați după datină, cu doliu național

(urale). Trei. Cerem eliberarea imediată a tuturor celor arestați în urma manifestației (urale). Patru. Cerem încetarea pe viitor a oricăror represalii asupra participanților la demonstrațiile de la Timișoara (urale). Cinci. Cerem autorităților locale recunoașterea comitetului de acțiune a Frontului Democratic Român înființat la Timișoara și inițierea unui dialog direct (urale). Șase. Mulțumim colectivului Teatrului Național din Timișoara pentru sprijinul acordat (urale). Frontul Democratic Român adresează țării întregi următoarea chemare: Unu. Cerem întregului popor român să ni se alăture în lupta noastră dreaptă pentru democratizarea țării (urale). Doi. Formați în toate orașele țării, în întreprinderi și instituții, comitete ale Frontului Român, Democratic, care să asigure coordonarea mișcării de democratizare națională (urale). Trei. Revendicați drepturile constituționale în mod pașnic și fără violență (urale). Patru. Intrați în grevă generală, de azi 21 decembrie 1989 până la victoria finală, cu excepția sectoarelor vitale ce nu pot fi oprite (urale). Cinci. Frontul Democratic Român mulțumește tuturor celor ce au fost, sunt și vor fi alături de noi (urale).

09:03 Scandări: „Libertate!”

09:15 Scandări: „Jos cu criminalul!”

09:18 **Bărbat:** La Direcția generală de poștă și telecomunicații anunță că s-a stabilit legătura cu țara (urale)!

09:30 **Bărbat:** Nu suntem singuri. Mulțumim tuturor acestor oameni și conducerii Direcției județene de poștă și telecomunicații (strigăt: „Jos cu criminalul!” , urale)!

09:44 Scandări: „Jos cu Ceaușescu!”

09:51 Scandări: „Jos cu criminalul!”

10:00 **Bărbat:** Și unul din primele mesaje care a sosit: Bucureștiul a-nceput! (urale, strigăt: Bucureștiul a-nceput!) Bucureștiul e-n picioare! (urale)

10:20 **Bărbat:** Bravo Timișoara! Banatu-i fruncea!

10:25 Scandări: „Să fie judecat, aicea în Banat!”

10:36 Scandări: „Armata e cu noi!”

10:58 **Bărbat:** Mulțumim. Mulțumim. Mulțumim forțelor armate pentru prefacerea de care au dat dovadă! (urale; bărbat: trăiască Armata!)

11:28 Bărbat: E bine, o să păstrați caseta asta mult timp.

11:30 George Ardelean: A cincea, asta-i a cincea casetă.

11:32 Bărbat: A cincea casetă? E foarte bine. Când s-o restabili și pentru noi liniștea atunci o să fie bine.

11:42 **Bărbat**: Vă amintim că nu armata a tras în popor, ci securitatea îmbrăcată în armată! (strigăte: criminalii!, huiduieli, strigăt: jos cu criminalii!)

12:03 Scandări: „Jos Securitatea!”

12:16 **Lorin Fortuna**: Până la urmă se va face dreptate, dar noi fără violență!

12:20 Scandări: „Fără violență!”

12:46 **Bărbat**: A sosit o propunere din popor. Să se facă un monument în amintirea celor căzuți, aici în Piața Operei! (urale) Vom strânge cu toții bani pentru acest monument, care va fi simbolul României viitoare! (urale) (glas de femeie: bat clopotele!) Se trag clopotele în amintirea celor căzuți [dar nu se aude nici un clopot]

13:20 Discuții particulare: Să tragă. Un moment de reculegere.

13:34 **Bărbat** recită „Tatăl Nostru”, iar mulțimea repetă după fiecare propoziție: (Sfintească-se numele Tău), vie împărăția Ta (vie împărăția Ta), facă-se voia Ta (facă-se voia Ta), precum în cer (precum în cer), așa și pe pământ (așa și pe pământ). Pâinea noastră (pâinea noastră) cea de toate zilele (cea de toate zilele), dă-ne-o nouă astăzi (dă-ne-o nouă astăzi). Și ne iartă nouă (și ne iartă nouă) fărădelegile noastre (fărădelegile noastre), și nu ne duce (și nu ne duce) într-o ispită (într-o ispită), și ne ferește (și ne ferește) de cel rău (de cel rău). Amin! (amin!) Odihnește-i doamne pe morții noștri în pace, fie-le țărâna ușoară și amintirea veșnică! Amin!

14:35 **Bărbat**: Vă mulțumim (aplauze)

14:49 Scandări: „Jos cu Ceaușescu!” se suprapun în parte cu „Jos criminalul!”

15:10 **Bărbat**: Dumneavoastră nu vedeți de aici. Ne vin noi manifestați. Să strigăm pentru ei. Ura! (urale) Vreau să vă anunț un lucru. Să nu cumva să intrați în panică. Am format gărzii de detașamente patriotice, cei care le-au adus contra noastră, care ne apără. Sunt împărțiți pe diferite străzi. Chiar și în spatele Catedralei, chiar și pe străzi, Alba Iulia și așa. Sunt ai noștri și ne apără. Suntlângă noi! (urale) Aș vrea să vă citesc o proclamație. Se numește 17 decembrie 1989. Poate n-am așa veleități artistice ca

actorii de la teatru, dar o să-ncerc să mă prezint mai bine: Astăzi  
Timișoara a avut tăria / Să-și ridice fruntea și să protesteze / Pașnic  
ca românul de când e vecia / I-a răspuns cu gloanțe ca să sângereze  
/ Comandant supremul, fiara Ceaușescu (strigăt: criminalul!) /  
Se târăsc în sânge fete și băieți / Mitraliera latră, seceră vieți! /  
Tancurile calcă mame și copii / Moare floarea țării, ca și-n alte dăți  
/ Dar atunci călăii erau turcii ori alții / Astăzi ucigașii sunt români  
de-ai noștri (urale, strigăt: nu-s români!)

16:45 Scandări: „Armata e cu noi!”

17:09 **Femeie:** Fraților! Vom reuși? (da!) De ce vom reuși? Că nu  
ne vom lăsa!

17:17 Scandări: „Nu ne vom lăsa!”

17:25 Scandări: „Bucureștiul e cu noi!”

17:34 Scandări: „Țara e cu noi!”

17:43 Scandări: „Europa e cu noi!” (bărbat: Lumea e cu noi!)

17:49 **Aceeași femeie:** Vin oameni, vin! O mulțime imensă de  
oameni vine. Vin manifestații! Ura! (urale)

17:59 **Petre Boroșoiu:** Încă o dată, libertate!

18:01 Scandări: „Libertate!”

18:18 Scandări: „Jos Ceaușescu!”

18:35 **Sorin Oprea:** O clipă. Alexil sau cineva din trupa lui Alexil  
să vină la poartă la mine! Alexil sau cineva din trupa lui Alexil să  
vină la poartă la mine, imediat! Jos cu Ceaușescu!

18:50 Scandări: „Jos cu Ceaușescu!”

18:57 **SO?:** Către tribună, către tribună, atenție. Către tribună  
se îndreaptă câțiva copii. Nu se-aude. Către noi se îndreaptă o  
pancartă, care scrie: „Ceaușescu și soția ne-au furat copilăria!”  
(urale, strigăt: așa e!), și este purtată de un copil!

19:28 Bărbat: Unde-i nea' Nicu, mă? N-o mai apărut pe-acolo?

19:31 Scandări: „Ceaușescu și soția ne-au furat copilăria!” (bărbat:  
da nea Nicu' unde-i?)

19:42 Glas: Criminalii!

19:44 Scandări: „Ceaușescu e un porc, cel mai bun pentru export”

20:06 **Bărbat:** Liniște! Liniște!

20:08 **Bărbat:** Acum (bărbat: liniște!) o tânără, o tânără muncitoare  
de la UMT, vrea să recite pentru dumneavoastră o poezie proprie  
dedicată zilei de astăzi. Carmen!

20:25 **Carmen Moroșan**: Dragi români, pentru cei care nu mă cunosc, mă numesc Moroșan Carmen și sunt muncitoare la UMT. Voi, cu sânge de român / De azi nu mai sunteți câini / Sunteți oameni, chiar români / Comandați, comandați de alți stăpâni / Dacă cerul dobândim / Ucigașii-i nimicim / Ori astăzi în Timișoara / Ori mâine în toată țara / Iar cei care ne-au condus / De azi încolo s-au dus! / Să-i lăsăm să facă brad / Să meargă cu el în iad (urale)  
21:07 Scandări: „Libertate!”

21:20 Femeie: Ia, ce fain.

21:21 Bărbat: Mulțumim.

21:37 **Ștefan Ivan**: Ce-ți doresc eu ție / Dulce, dulce Românie / Țara mea de glorie / Țara mea de dor (mulțimea repetă: Țara mea de dor) / Brațele vânjoase (brațele vânjoase) / Arma de tărie (arma de tărie) / La trecutu-ți falnic (la trecutu-ți falnic) / Falnic viitor (falnic viitor) / Fiarbă vinu-n cupe (fiarbă vinu-n cupe) / Spumege pocalul (spumege pocalul) / Dacă fii-ți mândri asta ți-o doresc (dacă fii-ți mândri asta ți-o doresc) / Căci rămânestânca (căci rămânestânca) / Deși moare valul (deși moare valul) / Dulce Românie (dulce Românie) / Asta ți-o doresc (asta ți-o doresc) / Vis de răzbunare (vis de răzbunare) / Negru ca mormântul (negru ca mormântul) / Spada ta de glorie (spada ta de glorie) / Sângefumegând (sângefumegând) / Spune lumii large (spune lumii large) / Mândretricolore (mândretricolore) / Spune ce-i poporul (spune ce-i poporul) / Mare, românesc (mare, românesc) / Când se-aprinde candid (când se-aprinde candid) / Vesela-i vâlvoare (vesela-i vâlvoare) / Dulce Românie (dulce Românie) / Asta (Asta, asta ți-o doresc)! [a recitat poezia „Ce-ți doresc eu ție” de Mihail Eminescu] Libertate!

23:29 Scandări: „Libertate!”

23:34 Scandări: „Victorie!”

23:39 Scandări: „Jos cu criminalul!”

23:47 Aplauze

23:59 **Ștefan Ivan**: Atențiune! Un mesaj foarte important pentru noi toți! Băieții de la liceele militare sunt alături de noi! (urale). Semnat: elevii liceului militar „Mihai Viteazul” din Alba Iulia. (urale)

24:26 Scandări: „Armata e cu noi!”

24:51 Discuție particulară: Mai ai bandă, mai e?

24:52 Scandări: „Nu vă fie frică!”

25:03 Scandări: „Nu vă fie frică / Ceaușescu pică!”

25:13 **Lorin Fortuna**: Dacă sunt aici, dacă sunt aici din cei care-au venit, din cei care-au venit din alte părți și-au colaborat cu noi? Văd acolo, și-acolo, vom aduce pâine și ceva de mâncare pentru ei! Trăiască! Lucră-ncontinuu, și fabrica de pâine să le aducă de mâncare la acești oameni! (diferite discuții suprapuse)

26:09 Bărbat: Stai că nu... Mai e puțin până se umple. Vă arătăm la urmă.

26:18 **Lorin Fortuna?**: ...închisori, dar unitățile armate, au asigurat protecția acolo împotriva celor care-au venit și ar fi asigurat-o dacă se întâmpla ceva! (urale)

26:32 Scandări: „Armata e cu noi!”

26:47 (suprapus peste scandări) Bărbat: Au oprit ăsta. Au oprit. Femeie: Dar l-am văzut cum o murit aicea.

26:51 **Bărbat**: O clipă, vă rog. Cu câțva timp în urmă, ascultând emisiunea la radio, la un moment dat am auzit cântăreți celebri (suprapus alt bărbat: nu se vede, Flavi, nu se vede bine) contând următorul lucru (suprapus: hai să le-arătăm). Un lucru mai aberant n-am întâlnit în viața mea decât acesta. La un moment dat cânta așa: (suprapus: nu se vede, Flavi) Ceaușescu, omul univers. Cu alte cuvinte, Dumnezeu a fost dat jos și s-a pus în locul Lui! (huiduieli) Dumnezeu s-a supărat acuma pe el! Dumnezeu nu-l mai suportă!

27:27 Scandări: „Nici noi!”

27:37 Scandări: „Există Dumnezeu!”

27:58 Bărbat: Ai grijă. Încet, încet.

28:00 Femeie: Încet domnilor, nu vedeți că e aicea un aparat.

28:01 **Bărbat**: Cerem telefoniștilor să transmită la București că solicităm eliberarea dizidenților din București, a tuturor dizidenților, și în primul rând a poetului (femeie: Mihai Eminescu) Mircea Dinescu! (femeia: Mircea Dinescu, urale)

28:22 **Bărbat răgușit**: Stimați cetățeni. Am fost un grup de oameni, (nu se înțelege) fabric, am fost patru garnituri pline cu protestanți. (nu se înțelege) în stație erau teroriști. N-am putut coborî. Cetățenii (nu se înțelege) și-am venit, și am coborât. Atâta am să vă spun. Nu mai pot (urale, aplauze).

28:48 **Lorin Fortuna?**: Vă rugăm, telefoanele să transmită la Cluj că Timișoara cere eliberarea Doinei Cornea! (urale) Să transmită la Iași că Timișoara cere eliberarea lui Dan Petrescu! (urale) Iar noi aici cerem aducerea înapoi a pastorului LaszloTokes! (urale) (discuții suprapuse)

29:33 Scandări: „Laszlo!”

29:49 **Lorin Fortuna**: Am transmis de-aicea. Noi am transmis de-aicea proclamația noastră pe diverse căi. Suntem informați în acest moment că Securitatea a interceptat Câteva din ele și că probabil vor fi arestați cei în cauză. Atragem atenția foarte serios, că dacă acești oameni vor păți ceva, mânia poporului nu-i va cruța pe cei care-au făcut-o! (huiduieli)

30:23 Scandări: „Jos Securitatea!”

30:45 **Lorin Fortuna**: Nu. Să știți un lucru. Nu știu dacă-i bine cum spunem așa. Și în rândurile Securității să știți că sunt mulți care ne-au ajutat! Voi nu știți, noi știm. Sunt mulți. Și acolo sunt oameni care vor să scape de....

### *Înregistrarea 10<sup>52</sup>*

00:00 Scandări: „Unde e Bălan?”

00:03 Scandări: „Vrem pe Bălan!”

00:08 **Lorin Fortuna**: Atragem atenția în mod foarte serios că nu vom iniția nici un dialog cu autoritățile locale fără prezența lui Bălan, aici. (glasuri: Aici să vină Bălan! Vrem pe Bălan! Să vedem și noi!)

00:27 **Lorin Fortuna**: (nu se înțelege) de donare de sânge pentru victimele represaliilor. Mulțumim celor care-au făcut-o, îndemnând și pe alții s-o facă. (aplauze, strigăt: cinste lor!)

00:54 **Ion Marcu**: Fraților, așa cum am mai spus (bărbat: dă și mie o gură de apă), trebuie să respectăm (bărbat: mănâncă, și după aceea) acest om care este Radu Bălan, timișorean de-al nostru! (aplauze) De ce vă spun acest lucru? Nu mie personal între patru ochi mi s-a spus, mai erau doi tovarăși care poa' să confirme. Dragii mei, uitați-l că este aicea. Voi muri și eu cu voi. Acest bănațean, care este Radu Bălan!

---

<sup>52</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/08/26/timisoara-21-decembrie-1989-balan-arestat/>



01:33 Scandări: „Bălan!” (discuții între femei: „Radu Bălan”; „l-a terminat Ceaușescu”)

01:43 **Ion Marcu**: Fraților! Ce spun colegii mei. Că Radu Bălan, aseară după orele 22, ar fi fost arestat din ordinul criminalului ! (huiduieli)

02:03 Scandări inițiate de la tribună: „Vrem pe Bălan!”

02:22 **Ion Marcu**: Și altceva de care trebe să țineți cont. Acest timișorean, Radu Bălan, a fost primul care-a cerut să se înceteze focul asupra noastră! (urale) Și ca drept mulțumire, a fost arestat din ordinul dictatorului! (huiduieli; glas: ordinarule, ce-ai făcut!)

02:50 Bărbat: Jos criminalul!

02:53 Scandări: „Vrem pe Bălan!”

03:08 Bărbat: Vremuri grele! (suprapus peste scandări)

03:13 **Bărbat**: A mai sosit un bilet, îi dăm citire, e normal. Tot ce vine și considerăm că-i de citit, citim. Am vorbit la telefon cu Sibiul ieri. Au fost, au fost demonstrați, demonstrații cu 2 morți. Azi sunt demonstrații pașnice în Sibiu (urale)

03:40 Scandări: „Libertate!”

03:56 **Ion Marcu**: Și altceva. Aseară în cadrul Consiliului Județean de partid. Radu Bălan a stat cu noi până în ultimul moment. Prim, prim-ministrul guvernului a dispărut! (huiduieli, femeie: să moară). N-a vrut să stea de vorbă cu dumneavoastră! M-a îndemnat pe mine să vă liniștesc! Poate știți, mulți dintre dumneavoastră: eu n-am făcut-o (glas: eu știu!), eu n-am făcut-o, l-am invitat pe el. Pe el l-am invitat să liniștească el. Ca drept dovadă, a părăsit, nu știm cum. Nu știm cum. Lașul!

04:40 Scandări: „Lașul!”

04:55 Bărbat: Mai continuați și dumneavoastră.

04:57 **Ion Marcu (?)**: Ne ajunge de vineri. Ne ajunge de vineri, tovarăși (strigăt: bravo!) Fraților, scuzați-mă (aplauze)

05:10 **Bărbat**: De jos am primit un bilet: Vrem pe copilul Szabo Arcadie. Unde este? (femeie: arestat) Să scandăm atunci.

05:28 Scandări: „Vrem pe Szabo Arcadie!”

05:41 **Bărbat**: Se va numi Piața Victoriei! (urale) Un anunț important: de un sfert de oră, telegraful, poșta, sunt alături de noi, funcționează interurbanul! (urale) Pe toate liniile interurbane, așteptăm comunicări de la București și celelalte orașe. Doi dintre

voi, locuitorii Timișoarei, stau și înregistrează comunicatele de pe satelitul „Astra”. (urale)

06:24 **Bărbat**: Vorbește un reprezentant, student al Bucureștiului! (urale)

06:33 **Cristian Lițoiu**: Fraților! Am sosit în Timișoara în urmă cu o jumătate de oră. Aceste bilete de tren certifică. Mă numesc Lițoiu Cristian, sunt student în anul doi la Aeronave. Vă asigur că (urale). Am în București mai mult de 400 de prieteni, studenți, studente, vecini, care în această seară la ora 18 vor da foc la cauciucuri în jurul Casei Republicii. (urale) (nu se înțelege) o Casă a Republicii care acum încă mai este albă, dar mâine dimineață va fi neagră! (strigăt: neagră!, urale) Suntem frați, suntem frați (da!) S-auzim de bine! Libertate!

07:43 Scandări: „Libertate!”

07:52 **Bărbat**: Un moment. Noi vom pune condiții guvernului de la București, pentru că noi suntem cei mulți și noi am îndurat atâta! Suntem un neam care a suferit mult. Suntem oameni de bărbați tari, oameni puternici, de ce să ne lăsăm călcați așa în picioare? De cine? (strigăt: criminal!) De cine?

08:13 Femeie: Ați fost mințit aseară! (strigăt: Libertate!) Ați fost mințit aseară la televizor!

08:19 Scandări: „Jos cu dictatorul!”

08:44 **Femeie**: Prin bunăvoința oamenilor s-or strâns niște bani care or fost trimiși la Catedrală să se aprindă lumânări pentru cei care-or murit ca să ne apere nouă viața și să ne aducă un trai mai bun. (urale)

09:03 Femeie: Să ardă și el ca lumânarea! Arde, oricum l-a făcut. (nu se înțelege) Vrem pe Bălan!

09:27 **Femeie**: Ne cerem astăzi libertatea / Ne cerem astăzi dreptul sfânt / Democrația, unitatea / Ne cerem dreptul la cuvânt / Sosit-această libertate / Haideți români, veniți cu noi / La Timișoara în cetate / Mai este loc și pentru voi / Doar lașii mai rămân acasă / Și-așteaptă totul din senin / Când pentru pâinea de pe masă / Trebuie sudoare, trebuie chin / Noi am pățimit tribut de sânge / Suntem poporul suveran / Și nimeni astăzi nu va plânge / Când îl vom da jos pe tiran / Mai suntem noi, nici teroriștii / Noi violența n-o iubim / Nu adunăm cu noi fasciștii / Noi libertatea ne-o dorim!

/ Și nici, nici de gloanțe nu ni-e frică / Și nu ni-e frică nici de tun  
/ Mai bine moarte la o adică / Decât conducător nebun (urale) (nu se înțelege) Roman DTL Timiș.

10:42 (din mulțime): Cine este? (alt glas) Vă rog, cine-i din mulțime?

10:49 **Ion Marcu (?)**: Fraților, în acest moment se trag clopotele! Să mai păstrăm înc-o dată un moment de reculegere în, în cinstea celor căzuți. Cu lumânări aprinse! (femeie: dar n-avem lumânări!) Cu fața spre Catedrală! Se merită fraților!

11:12 Femeie: Merită că or murit copii tineri! Mici, nici n-or știut de ce-or murit, săracii. Pîn' la Catedrală.

11:20 **Ion Marcu (?)**: Toată lumea în genunchi! Vă rugăm!

11:23 Femeie: Toată lumea-n genunchi! Așa, în genunchi.

11:38 **Bărbat**: Vom zice „Tatăl nostru”. Tatăl nostru (mulțimea repetă: Tatăl nostru), care ești în ceruri (mulțimea: care ești în ceruri), sfințească-se numele Tău (mulțimea: sfințească-se numele Tău). Fie împărăția Ta (mulțimea: Fie împărăția Ta), făcă-ți-se voia Ta (mulțimea: făcă-ți-se voia Ta), precum în cer (mulțimea: precum în cer) așa și pe pământ (mulțimea: așa și pe pământ). Pâinea noastră (mulțimea: pâinea noastră) cea de toate zilele (mulțimea: cea de toate zilele) dă-ne-o nouă astăzi (mulțimea: dă-ne-o nouă astăzi). Și ne iartă nouă (mulțimea: și ne iartă nouă) fărădelegile noastre (mulțimea: fărădelegile noastre), precum și noi iertăm (mulțimea: precum și noi iertăm) greșiților noștri (mulțimea: greșiților noștri). Și nu ne duce (mulțimea: și nu ne duce) într-o ispită (mulțimea: într-o ispită) și ne ferește (mulțimea: și ne ferește) de cel rău (mulțimea: de cel rău). Amin (mulțimea: amin).

12:51 **Bărbat**: Fraților! Un anunț important. Un anunț important. Oameni buni, un anunț important! Oameni buni, un anunț important! (zi-i!) Acuma, în acest moment, vin de jos, am un băiat de încredere, este prietenul meu cel mai bun, nu are rost să dăm nume încă, a dat tatăl lui telefon de la București. Muncitorii din București au oprit apa caldă și rece și curentul și toți sunt în stradă, au declarat grevă (urale). Bucureștiul e cu noi!

13:23 Scandări: „Bucureștiul e cu noi!”

13:37 Scandări: „Jos cu pantofarul!”

13:49 Bărbat: Oameni buni (jos Elena! Jos savanta!) Oameni buni!

13:55 Bărbat: Unicul, unica persoană din penitenciar care a vrut și astăzi a avut inițiativa, sau de fapt nu știu, cred că e, a avut inițiativa să declare grevă în pușcărie, a fost doctorul Tăutu . Cerem eliberarea lui!

14:08 Scandări: „Tăutu!”

14:11 Scandări: „Doctorul Tăutu!”

14:23 **Același bărbat**: Preoții de la biserici ne-au promis că de-acum încolo din jumate în jumate de oră vor trage clopotele și vor face slujbe pentru morții noștri și răniții noștri! (urale)

14:35 Bărbat (în particular): Dumnezeu e cu noi.

14:39 Femeie: Dumnezeu e cu noi!

14:45 Femeie: Măi, copiii ăștia care...

14:49 Bărbat: Jos cu fiara! (jos cu fiara!) jos cu tiranozaurul! (jos cu tiranozaurul!) Jos cu cizmarul! (jos cizmarul!) Jos cu pseudochimista! (jos cu pseudochimista!) Jos cu dinastia! (jos cu dinastia!) Trăiască România! (trăiască România!) Trăiască România! (trăiască România!)

15:25 Scandări: „România liberă!”

15:47 Scandări: „Solidaritate!”

16:02 Lorin Fortuna: Se lasă seara. Va fi o seară festivă. Rugăm IRET-ul [Întreprinderea de Rețele Electrice Timișoara] să aibă grijă să avem lumină, să nu ni se ia curentul cumva (nu se ia, nu se ia). De asemenea, dorim artiștii din Timișoara care vor să se producă în cadrul acestei gale festive, să-și facă la intrare, acolo, simțită prezența. Artiști care într-adevăr reprezintă ceva. Prezentarea cu legitimație!

### *Înregistrarea 11<sup>53</sup>*

00:00 Bărbat: ...un moment de reculegere când vor bate clopotele la Catedrală pentru cei care-au murit! (discuții nu se înțelege)

00:20 **Bărbat**: Rog oamenii muncii de la Combinatul petrochimic Solventul care lucrează la secția (nu se înțelege) la sol. Care sunt prezenți în această seară și se solidarizează cu întreaga populație a orașului Timișoara, să se prezinte de urgență la schimbul doi pentru siguranța combinatului nostru. Trăiască libertatea! (trăiască libertatea!)

---

<sup>53</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/08/26/timisoara-21-decembrie-1989-lancea-lui-horia/>

00:50 Lorin Fortuna: Ni se transmite acum că s-ar putea ca în acele trenuri să nu fie numai muncitori din aceștia. Sunt și securiști. (huiduieli) Vom merge să verificăm! Vom merge să verificăm!

01:13 Scandări: „Armata e cu noi!”

01:35 **Femeie:** Din popor a venit o poezie care trebuie neapărat, vor să se recite. (scandări „Nu ne cere – nu se înțelege). Femeia savant. Biata țară, cum mai crești / Plămân din Scornicești? / Care ți-au rupt seva toată / Și ea-i mândră, bogată / Au ajuns în capitală / S-au făcut oameni cu școală / Fără nici un dram de minte / Ea-i savant, el președinte / Țesătoarea și cizmarul / Au avut noroc cu carul / Nenorocul însă crud / E pentru cei de sub jug / Pentru poporul cinstit / De tiran batjocorit / Dar astăzi prin Timișoara / Glăsuiește toată țara / Imnul tuturor rostit / E Ceaușescul osândit! / Pentru morți în număr mare / Poporul cere răzbunare / Pentru tirania lui / Moartea dictatorului! / Păi cum frate? Chiar se poate? / Din senin minți luminate (?) / Uite soră, dintr-o toantă / A făcut mare savantă (răsete) / Dintr-o biată țesătoare / Mare soție de erou / Iar din domnul pantofar / Strateg, mare militar / Din cretin și idiot / Acum mare patriot / Gata, cu fiul iubit / Să-l vedem jos tăvălit / După gratii și înfierat / (nu se înțelege) vom lupta / Iar pentru ai noștri morți / El viață, fără sorți / Să vedem mâi clica lor / Tagma jefuitorilor / Timișoara te-auziră / Tribunalul pe vecie / Pe savanta (ura!) să ne-o ștergem și din minte / Iar istoria să spuie / Adevărul azi în lume / Să fie stropiți de-ocară / Dictatori, dictatori acestei țări! (urale, aplauze)

03:48 **Daniel Paul Marincu** Atențiune, vom cânta pentru dumneavoastră „Lancea lui Horia”!: „Pe grădina țării-o floare / Cu lujer discret și trăind ale lui / În prag de răscruce se-aude tulburare / O lance-a lui Horia, pe ea o numim / Acelora care falsifică acte / Și Țara română sub talpă o vor / Noi nu le servim argumente abstracte / Dar poate de lancea lui Horia li-e dor / Lancea lui Horia, lancea lui Horia, lancea lui Horia, sus / Lancea lui Horia, lancea lui Horia, lancea lui Horia, sus. (Sus!) / Lancea lui Horia, lancea lui Horia, lancea lui Horia, sus. (Sus!) / Lancea lui Horia, lancea lui Horia, lancea lui Horia, sus (la refren cântă și mulțimea) / Sămânță de lance, pe-aici se cultivă / Și prașilă roata scârțâie-n toc / Și nu mai e roată să-i stea împotriva / Acestui popor înviat de pe roți / Oricând s-o ivi vreo-ncercare amară / La brâu să vă

stea (nu se înțelege, se suprapun discuții) / Pe vremuri de (nu se înțelege). Scuzați-mă. / Lancea lui Horia, lancea lui Horia, lancea lui Horia, sus. Sus! / Lancea lui Horia, lancea lui Horia, lancea lui Horia, sus. Sus! / Lancea lui Horia, lancea lui Horia, lancea lui Horia, sus. Sus! / Lancea lui Horia, lancea lui Horia, lancea lui Horia, sus. Sus! (la refren cântă și mulțimea). Un cântec pe care sigur l-ați ascultat și iubit (discuții suprapuse), Doina lui Lucaci!: Trece-o mierlă prin păduri, of, of, of / Rob e Lucaci în lanțuri / Plânge-o mierlă pe păduri of, of ,of / Rob e Lucaci în lanțuri / Pentru sfânta libertate / De care noi n-avem parte / Pentru sfânta libertate / De care noi n-avem parte / Nu fi mierlă supărată, of, of, of / Nu-i robia ne-ncetată / Nu fi mierlă supărată, of, of, of / Nu-i robia ne-ncetată / Vine dalba primăvară / Fi-va Lucaci liber iară / Vine dalba primăvară / Fi-va Lucaci liber iară / Nu suspina în zădar, of, of, of / Du-mi-te pân' la Sătmar / Nu suspina în zădar, of, of, of / Du-mi-te pân' la Sătmar / Unde-i Lucaci la-nchisoare / Nu vede nici cer nici soare / Unde-i Lucaci la-nchisoare / Nu vede nici cer nici soare / Și îi spune-nchinăciune, of, of, of / De la-ntreaga națiune / Și îi spune (glas: bine, bine) închinăciune, of, of, of / De la-ntreaga națiune / Care mândru s-a luptat / Ca românul înflăcărat / Care mândru s-a luptat / Ca românul înflăcărat / Pentru sfânta libertate / De care noi n-avem parte / Pentru sfânta libertate / De care noi n-avem parte. Mulțumesc! Cenaclul Flacăra vă urează (nu se înțelege pe fond de urale, aplauze)

09:48 **Nicu Mihoc**: Frați români! Sunteți minunați! Lașul din mine a [fost] învins! Țin să vă anunț că de 4 zile am stat închis în casă, neputând participa aici din frică! Dar am venit alături de voi! (urale) Mă numesc Nicu Mihoc și sunt actor al Teatrului Național din Timișoara, tânăr stagiar (urale). Sunt născut în comuna Hălmagiu unde Iancu a poposit! (urale) Și-acum, pentru voi, cele mai frumoase versuri pe care le-am găsit la această oră: Învingătorii nu mai au măsură / Și-n cartea de istorie se-așează / Și doar învinșii au simțirea trează / Și doar învinșii scriu literatură / Ei nu suportă fără (nu se înțelege) / Acelor care-nvinșii mint și peste / Învinșii se ascund într-o poveste / Și de acolo murmură și-ntreabă / Învingătorii sunt sătui de toate / Și cartea de istorie răsfrânge / Întreagă ridicarea lor prin sânge / Și că mai mult ca ei nici nu se poate / Albac, dar sângerează-nvinșii / (nu se înțelege) (urale)

## *Înregistrarea 12<sup>54</sup>*

00:00 **Bărbat**: Un doctor să vină! (urale)

00:05 Strigăt: Fiul revoluției noastre!

00:07 Bărbat: Se naște-n piață!

00:09 **Bărbat**: Să se ridice, unde este!

00:15 **Bărbat**: Când se naște un copil clopotele bat pentru morți!

00:19 Scandări: „Copilul libertății!”

00:37 **Bărbat**: Să nu uităm morții! Facem un moment de reculegere! (strigăte: Jos! Jos! Jos! Jos! Jos cu voi!)

00:57 **Bărbat**: ... în viață. (da!) Sperăm că numele pe care-l va avea, va purta un nume de Libertate, dacă-i fetiță, și Liber, dacă va fi băiat! (Liberă! Ura!)

01:12 Bărbat: Dumnezeu s-a gândit și la asta. Acuma e ziua noastră. (da) Prea mult am chinuit-o.

01:19 **Bărbat**: Dacă nu, Victor sau Victoria! (urale, da, Victor!)

01:25 **Petre Boroșoiu (?)**: Libertate!

01:27 Scandări: „Libertate!”

01:50 Scandări: „Uniți-vă, români!”

02:10 **Bărbat**: (nu se înțelege). Nu ne vom da bătăuți pânăcând tiranul Ceaușescu nu-și va da demisia. (urale)

02:23 Scandări: „Jos Ceaușescu!”

02:38 **Bărbat**: Liniște, vă rog! Liniște! Liniște! Liniște, vă rog! Medic nu mai avem aici! Vă rugăm (strigăte: aicea!), să meargă în spatele Catedralei naște o femeie! Faceți-i culoar liber! Vă rugăm! E primul nostru născut! (ura!, Femeie: faceți loc! Faceți!) Culoar, vă rog, culoar! (Femeie: faceți loc! Bărbat: Mașina, faceți loc la doctor!)

03:13 Bărbat: Văd că mai vin, tot de-ai noștri-s? (o, vine mașina) Îs de-ai noștri?

03:21 **Bărbat**: Culoar, culoar. Culoar pentru doctoriță, culoar pentru medic, vă rog! Faceți culoar în dreptul ceasului, culoar, culoar!

03:39 Bărbat: Bag-o. Bag-o în asta.

03:41 **Bărbat**: Multe mulțumiri panificației, ne dă de mâncare! Putere și speranță (?) (strigăt: Mulțumim frumos! Ura! Mulțumim frumos!)

<sup>54</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/08/26/timisoara-21-decembrie-1989-copilul-libertatii-avram-iancu-sintem-toti/>

03:54 **Bărbat**: Nu am luptat degeaba! N-a curs sânge nevinovat în zadar! Vom învinge! (urale) Victorie sau moarte!

04:06 Scandări: „Victorie sau moarte!”, unii strigă doar „Victorie!”

04:18 Bărbat: Aveți grijă cum îl protejați.

04:20 **Femeie**: În spatele Catedralei se naște un nou pui de-al nostru! Această zi de glorie, acest început! (urale)

04:32 Fluierături

04:37 Discuție apropiată nu se înțelege

05:00 Discuții: Felicitări! A venit Europa!

05:02 **Bărbat**: Pentru noi o poezie nouă!

05:07 **Bărbat**: Fraților, o știre, o știre importantă! Nu este minciună: telefoanele cu țara funcționează! (urale) Am avut o convorbire telefonică cu Bucureștiul, cu un tovarăș, un tovarăș din București! Deci: oamenii au continuat demonstrația, cu scuturi, pari și alte unelte improvizate. Ei demonstrează acum pe străzile din jurul centrului capitalei României (urale) Tot Bucureștiul este cu noi! (urale, Scandări: „Libertate!”) Jos dictatorul! Să-l judecăm aicea, aicea în Banat! Să-l judecăm aicea, aicea în Banat!

06:10 Scandări: „Să fie judecat, aicea în Banat!”

06:36 **Bărbat**: Atențiune! Permiteți-i unui saș, care trebe să-l știm numai noi. Mai avem oameni de încredere care ne-au ajutat și în momente grele și ne ajută și acum. Și ei și-au riscat viața ca și noi! Mesaj către oamenii muncii din toată țara: Se află alături de Timișoara în momentele grele ale suferinței pricinuite prin moartea a trei mii de persoane, femei, copii. Cifra este exactă! (huiduieli) (nu se înțelege pe fond de huiduieli) de la centrala electrică! Alimentele au ajuns la Spitalul Județean. În afara (nu se înțelege pe fond de urale)

07:29 Scandări: „Jos cu Ceaușescu!”

07:44 Scandări: „Victorie!”

07:52 **Bărbat**: Atențiune! Dorim să mai cântăm odată imnul libertății cu toții? (da!) Sfârșitul veacului trăim / Cu lupte, ură și război / Dar fericiți la cer privim / Nu e mult și vine Domnul iar la noi / El vine iar, El vine iar / Ce fericire negrăită / Se va sfârși al nopții chin amar / Căci Domnul vine iar / E cerul și pământul plin / De semnele venirii Lui / În El sunt toate, da, amin / În El nici o umbră de schimbare nu-i / El vine iar, El vine iar / Ce fericire negrăită / Se va sfârși al nopții chin amar / Căci Domnul vine iar /



El vine iar / Ce fericire negrăită / Se va sfârși al nopții chin amar /  
Căci Domnul vine iar. Mulțumim. (urale)

09:19 **Bărbat**: Fraților, o misiune (?), un comunicat extrem de important! Din surse sigure, Aradul demonstrează, ca și noi, pașnic. Din toate întreprinderile din Arad sunt în fața Consiliului! (urale)

09:42 Scandări: „Libertate!”

10:00 **Același bărbat**: Încă un comunicat. Studenților străini din Timișoara li s-a permis să (nu se înțelege) în alte județe, pe gratis, dar să părăsească orașul! (huiduieli)

10:18 Femeie (aproape): Li s-a interzis, să părăsească să nu vină aici.

10:20 **Bărbat**: Vă rog foarte mult, pe toată lumea, să mulțumim celor de la telecomunicații, radioamatori, care au fost alături de noi și altor oameni, care ne-au informat și ne-au ținut tot timpul, și au păstrat și legătura cu exteriorul. De asemenea, în numele religiei române Timișoara, vă invită pastorul Petrică, Dugulescu să [se] roage pentru cei morți. Mulțumim și suntem alături de ei. Mulțumim tuturor! (urale)

11:11 Scandări: „Armata e cu noi!”

11:19 **Bărbat**: Până și unii securiști au fost alături de noi! Dar unii, dornici de galoane, au uitat. (huiduieli)

11:36 **Vasile Bledea?**: Orașe ca Caracalul, Slatina și alte orașe, și alte județe și județul Olt, și-au dat seama că ne-am jertfit pentru toată țara și au plecat cu eșaloanele din Gara de Est. Au fost mințiți, nu-i condamnați! Acesta e textul biletului (urale)

12:09 **Femeie**: Am hotărât ceva pentru Ceaușescu printr-o poezie de-a unei tinere de 20 de ani, Danciu Sorina. E frumoasă, e foarte frumoasă, vă rog să ascultați: Ceaușescu, nu ai vrea / Toți românii-a te-ntreba / Crezi că nu e judecată / Ca să vină să te scoată? / Ani de-a rândul ne-ai mințit / Ne-ai cerșit să fi iubit / Tu ne-ai luat și (nu se înțelege) de la gură / Clanul tău cu greu ne fură / Salarii cu penalizări / Spunând că nu suntem datori / Tu acolo-aveai de toate / Dar nimeni nu mai poate! / Export! Export! Export! / Dar nici eu nu mai pot! / Picioarele ni le-au jugănat (?) / Dar tu-n Banat vei fi scăpat / De ce să fugă-ai noștri frați / Din lanțul nostru de Carpați? / Spre-o viață-ndestulată, de drepturi apărată / Mai bine tu să pieri / Chiar dacă tu ne vrei / Noi toți spunem în cor: / Ești un criminal conducător.

13:10 Glas: Ura! A născut femeia!  
13:12 George Ardelean: Ora 16 și 20. Piața Operei.  
13:16 Glas: Ura! A născut femeia.  
13:18 Scandări: „Jos criminalul!”  
13:36 **Femeie**: Am dat mâncare la soldați. O clipă! Am dat mâncare la soldați la unitățile de pe strada Oituz, și un soldat mi-a trimis un bilet: Ilie Ceaușescu e în Timișoara, armata e cu noi, aveți grijă de voi! Jos Ceaușescu!  
14:01 Glas: Să vină arestații! (nu se înțelege)  
14:11 Bărbat: Să nu plece de-aicea.  
14:13 **Femeie**: Nimeni vă rog să nu plece, să rămână cu noi, alături de noi până se va hotărî ceva concret. Ceva concret vrem, nu vorbe! Ne-am săturat de vorbe și tăcere! Vrem guvernul lui Ceaușescu, demisie! (strigăte: demisie! Demisie!)  
14:40 **Sorin Oprea?**: Timișoreni! Câți dintre eroii de aseară sunt acum aici? (urale) Mai puteți? (da!) Mai rezistați? (da!) Rezistăm!  
14:58 Scandări: „Rezistăm!”  
15:10 **Același bărbat**: Unul pentru toți!  
15:11 Scandări: „Toți pentru unul!”, „Unul pentru toți! Toți pentru unul!”  
15:28 Scandări: „Timișoara!”  
15:40 **Bărbat**: Să se-audă-ntreaga țară: Timișoara! Să se-audă-ntreaga țară!  
15:47 Scandări: „Timișoara!”  
15:58 Scandări: „Rezistați!”, „Rezistăm!”  
16:12 **Bărbat**: Timișoreni! Este fantastic cum stați, știu să scriți istoria. Bravo! (urale)  
16:25 Se cântă „Hora Unirii”: Hai să dăm mână cu mână / Cei cu inima română / Să-nvârtim hora frăției / Pe pământul României! / Iarba rea din holde piară! / Piară dușmanii din țară / Între noi să nu mai fie / Decât flori și omenie / Măi muntene, măi vecine / Vino să te prinzi cu mine / Și la viață cu unire / Și la moarte cu grăbire / Unde-i unul nu-i putere / La nevoi și la durere / Unde-s doi puterea crește / Și dușmanul nu sporește (urale)  
17:38 Bărbat strigă: Banatu-i fruncea! Banatu-i fruncea! (tăt Banatu-i fruncea!) Banatu-i fruncea! (Banatul!) Ardealu-i mintea! Banatu-i fruntea, Ardealu-i mintea!

17:54 **Bărbat**: Am onoarea să vă prezint, deși, nu mai pot da voie, rezista ca și voi! O veste de ultimă oră: La radio Novi Sad, la emisiunea în limba română s-a anunțat că armata se va alătura demonstrațiilor din România! (urale)

18:20 Scandări: „Armata e cu noi!”

18:41 Bărbat: „Armata și poporul!”

18:43 **Bărbat**: Și acum cea mai formidabilă veste! Ați câștigat! (urale) Bravo Timișoara! (urale)

19:05 Bărbat: Am câștigat? Doamne-ajută! Îs fericit!

19:13 Scandări: „Timișoara!”

19:32 **Bărbat**: Eroilor! Eroilor (!)! Gloata (!) de pe stradă a anunțat că-n București au loc lupte grele. (urale) S-a tras în demonstrații! (huiduieli)

19:51 Scandări: „Toată țara e cu noi!”

20:11 **Bărbat**: Fraților! Am un comunicat. Studenții sunt arestați la Popa Șapcă [stradă din Timișoara unde se află pușcăria] (strigăt: să mergem la ei!; huiduieli; Să mergem la ei!) Să fie eliberați studenții!

20:33 Scandări: „Să fie eliberați studenții!”

20:43 Scandări: „Vrem studenții!”

21:05 Bărbat din mulțime: Să mergem la ei, la Popa Șapcă! (alte strigăte: Să mergem la ei! Să mergem la ei! Să mergem! Să mergem la Popa Șapcă! Să mergem la ei!)

21:22 **Femeie**: Vă rog liniște! Liniște vă rog!

21:23 Scandări: „S-a născut băiatul!”

21:42 Bărbat: Atențiune! S-a născut băiatul.

21:46 Scandări: „Victor!”

22:18 **Sorin Oprea**: Oameni buni! Vă rog să mă ascultați puțin. Oameni buni! Vă rog să mă ascultați puțin. Un moment, vă rog. Având în vedere că vine seara și noi deliberăm în continuare, așteptăm și suntem hotărâți să rămânem aici, vă rog frumos, persoane dintre dumneavoastră să meargă, noaptea nu este rece, dar să mai aducă pături, să fie solidari, și toți vecinii de prin blocuri să ne-ajute. Cu o pătură, cu o plapumă, cu un fular. Nu trage de la, să tragă de la gură, pentru asta să suferim acum. Să aduceți mâncare, care stați în vecini, aicea. Și să nu ne răspândim noaptea. Noaptea trebuie să fim aici. Noi am mai primit mâncare, dar trebuie să ne ajutăm noi între noi. Până nu vine noaptea, da?

23:07 Scandări: „Nu plecăm!”

23:26 **Femeie**: Liniște, vă rog! Acum o să vă urcați sus drapelul cu sângele copiilor care-au murit pentru noi. Ura! (urale)

23:37 **Bărbat**: Familiile ofițerilor sunt cu noi. Jos cu tiranul!

23:43 Scandări: „Jos cu tiranul!”

24:00 Bărbat: Vorbește aproape de microfon.

24:04 **Bărbat**: Ascultați un cântec al libertății. Iancu la Țebea! (urale). Cântă: Trăiască duhul lui Iancu / Trăiască moțul între moți / Câmpia Libertății spune / Că Avram Iancu suntem toți / Că Avram Iancu suntem toți / Ce vești mai aveți voi români despre Iancu / Să spună ce știu toți acei care știu / Ce vești să avem, suntem oastea lui Iancu / La Țebea, la Țebea, eroul e viu! / Eroul ne cheamă, ne cheamă la Țebea / Al nostru frumos pătimit crăișor / Aici ne rugăm pentru Iancu la Țebea / Roș-galben-albastru altar tricolor / Trăiască duhul lui Iancu / Trăiască moțul între moți / Câmpia Libertății spune / Că Avram Iancu suntem toți / Că Avram Iancu suntem toți / Trăiască duhul lui Iancu / Trăiască moțul între moți / Câmpia Libertății spune / Că Avram Iancu suntem toți / Că Avram Iancu suntem toți

25:27 **Bărbat**cântă: Un cântec istoric ne-aduce aminte / Că frații în veci vor fi frați / Un cântec de luptă bătrân ca Unirea / Voi compatrioți ascultați / Un cântec de luptă bătrân ca Unirea / Voi compatrioți ascultați: / Treceți batalioane române Carpații / La arme cu frunze și flori! / Ne-așteaptă izbânda, ne-așteaptă și frații / Cu inima la trecători / Ne-așteaptă izbânda, ne-așteaptă și frații / Cu inima la trecători / Ardealul, Ardealul, Ardealul ne cheamă / Nădejdea e numai la voi / Sărută-ți copile părinții și frații / Și-apoi să mergem la război / Sărută-ți copile părinții și frații / Și-apoi să mergem la război / Nainte, nainte spre Marea Unire / Hotarul nedrept să-l zdrobim / Să trecem Carpații ne trebuie Ardealul / De-ar fi să ne-ngropăm de vii / Să trecem Carpații ne trebuie Ardealul / De-ar fi să ne-ngropăm de vii / Treceți batalioane române Carpații / La arme cu frunze și flori! / Ne-așteaptă izbânda, ne-așteaptă și frații / Cu inima la trecători / Ne-așteaptă izbânda, ne-așteaptă și frații / Cu inima la trecători. Mulțumim! (urale)

27:28 **Ion Marcu**: Fraților, vă rog frumos faceți puțină liniște. Vreau să fac apel la conștiința aceea, acelei persoane care au luat

haina asistentei care a ajutat la nașterea femeii, s-o aducă aicea (huiduieli). S-a prezentat asistenta. Un moment că vine! Un moment că vine!

28:02 Bărbat în mulțime: Nu i-o luat-o, mă. I-o ținut-o pe undeva. I-o ținut-o. Nu-l condamna nevinovat!

28:08 **Ion Marcu**: Vă dați seama, a ajutat, și să plece dezbrăcată.

28:17 Scandări: „Nu suntem huligani!”

28:40 **Lorin Fortuna**: Atenție! Atenție! Circulă tot soiul de zvonuri, nu trebuie să vă alarmați, în legătură cu acești oameni care-au venit. Unii sunt oameni cumsecade, alții nu sunt cumsecade. Dacă suntem sute de mii aicea, n-au ce să ne facă! (așa este!)

29:27 **Lorin Fortuna**: Cetățeni ai Timișoarei! Cetățeni ai Timișoarei! Cetățeni ai Timișoarei! Dăm din nou citire proclamației Frontului Democrat Român

29:35 Scandări: „Frontul!”

29:42 Bărbat (GA): Ceaușescu în haine vărgate, cu numărul de ordine 001.

29:50 Bărbat: Pe panou.

29:58 Bărbat: Lasă-i ochii, mă! Lasă-i ochii!

30:02 Femeie: Lasă-l domle, să vadă!

30:04 Femeie: Vrea să-i mângălească (nu se înțelege). Da, plânge, plânge.

30:13 **Lorin Fortuna**: Liniște, vă rog. Cum femeia a născut o fetiță, propunem să se numească Victoria (urale) Liniște, vă rog. Liniște, vă rog. Liniște, vă rog. Dăm din nou citire proclamației Frontului Democratic Român.

30:39 **Femeie**: Frontului Democratic Român constituit la Timișoara. V-am promis că o să vi-l cităm, nu chiar din oră-n oră, dar aproximativ, să vă reamintim ceea ce dorim și ceea ce susținem cu cuvânt tare și (întrerupere înregistrare)

### *Înregistrarea 13<sup>55</sup>*

00:00 Scandări: „A venit Aradul!”

00:13 **Femeie**: Timișoara. Nu-i aicea, toată țara! Azi în toată țara!

00:18 Femeie: Azi. Nu mâine, azi! Azi în toată țara, domnule, nu

---

<sup>55</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/08/26/timisoara-21-decembrie-1989-singele-i-ban-spre-libertate/>

măine. Azi! Azi în toată țara! Azi. (Altă femeie: Azi în Timișoara)  
Ni, azi în toată țara domnule!

00:33 **Lorin Fortuna:** Avem un anunț dureros, aici. Un băiat pe numele Florin Florea, care a refuzat să tragă, a fost el împușcat. (huiduieli; strigăte: asasinii, criminalii). Suntem rugați să pronunțăm acest nume. Sperăm că este real. V-aș ruga un moment de reculegere pentru acest om.

00:55 Scandări: „Asasinii!”

01:14 Femeie: N-a spus din ce parte-i. Din ce oraș.

01:20 **Bărbat:** Vă vorbesc puțin răgușit, trebuie să înțelegeți situația. A sosit. Liniște vă rog! Liniște vă rog! A[u] sosit două bilete, de la dumneavoastră, bineînțeles. Unul de la abatorul Freidorf, unde se spune că sunt depozite cu carne congelată pentru Italia, RFG, Spania. Se poate obține (huiduieli) fără violență, pentru părinți și cei de la spitale și frați (da!). Altceva. Un anunț foarte important, de ultimă oră. Trei camioane de medicamente din Franța, însoțite de medici, vor fi vineri după-masă la granița (urale).

02:15 Scandări: „Solidaritate!”

02:32 **Bărbat:** Tot din partea, din partea dumneavoastră, se propune un monument în centrul Timișoarei, în cinstea celor uciși de dictator (ura!). Jos dictatorul!

02:48 Scandări: „Jos cu dictatorul!”

03:06 **Femeie:** Această poezie este închinată tuturor muncitorilor și tuturor morților noștri! (bărbat: E careva aici care nu vrea să moară?) Are un moto: Când roșie se face piața / Sângele-i ban spre libertate / Plătim, și prețul este viața / Mercurial există-n toate / Nu mai putem să dezertăm / În fața conștiinței noastre / Când morții dragi ne mai ascultă / În infinit pe căi albastre / Nici nu și-au luat rămas bun / Plecând cu sufletul curat / Fără de plâns, fără de glas / Doar cu un dor neîmpăcat / Din inimi curg spre ei stropi de rouă / Pe chipul lor cu drag și liniștit / Ei au plecat pe-o cale cunoscută nouă / Și totuși vor rămâne cu cei ce i-au iubit / Copiii, petale albe de nufăr nepătat / Pe lângă tinerii ce se plimb-agale / Zdrobiți de patul unui automat / Sau secerăți de groaznice rafale / Ne vom privi de-acum cu ochii triști / Durerea ne răzbate în orice cuvânt / O să-i aflăm cândva pe teroriști / Și-atunci nu vor scăpa de noi nici în mormânt (urale)

04:32 **Bărbat:** A fost greu pân-acum, nu? Mai puțin și scăpăm. Dar vom învinge! Vom (strigăte: victorie!)

04:42 Scandări: „Vom învinge!”

04:55 Scandări: „Am învins!”

05:05 **Bărbat:** Nu vă este frică? (nu!) A fost odată, dar am uitat de ea, așa-i? (da!) Ne-a fost frică puțin vineri, sâmbătă, luni, marți, acum fraților am uitat de ea! Vom învinge în orice caz.

05:25 **Bărbat:** Suntem informați că și județul Vâlcea este alături de noi, la marea adunare din Timișoara (urale) Jos cu Ceaușescu!

05:37 Scandări: „Jos cu Ceaușescu!” (suprapus: „Jos cu pantofarul!”)

06:03 **Sorin Oprea?:** Este o scrisoare deschisă, poți să-i dai, este către Comitetul Democratic Român și este scrisoarea unei mame care ne spune (nu se înțelege) unui părinte, bineînțeles: Mă numesc Vărcuș Ioan, am avut-o la 4 copii, toți minori, între care pe Claudiu în vârstă de numai 15 ani când l-au împușcat pe la spate duminică (huo!) ziua în care el a dispărut pentru totdeauna. (nu se înțelege) sufletul rănit, comitetul să ne-ajute, să ni se restituie cel puțin rămășițele pământeste. Este semnat astăzi. Unde ne sunt morții?

06:41 Scandări: „Unde ne sunt morții?”

06:57 **Bărbat:** Ultimele știri. Ultimele știri. Ultimele știri.

07:05 George Ardelean: Ora 16,50.

07:07 **Bărbat:** ... la Regionala CFR, și ne-au comunicat în felul următor: N-am putut să ținem o grevă generală, am fost nevoiți, efectiv înconjuțați de armată. Nu s-a lucrat, dar nici nu s-a făcut grevă. În fine, e ceva între. Dar totuși și-au făcut datoria. Deci ne-au comunicat, în momentul, după cuvântarea deci de la București, ei au dat telefon la celelalte regionale de căi ferate, printre care au ajuns să vorbească cu cei de la București. În momentul când s-a întrerupt discursul tovarășului, ce s-a întâmplat? (huiduieli) S-a creat o busculadă și, bineînțeles, au început să tragă băieții. Nu știm ce se întâmplă deocamdată, dar oricum, vărsare de sânge există în București. Fiți liniștiți, sunt lucruri confirmate. Să știți că nu venim să vă impresionăm și să vă agităm. Eu aud permanent de la oamenii care circulă și de la telefoane, oameni de la cefereu mă informează pentru că vorbește direct prin regionala de căi

ferate [căile ferate aveau și au un sistem telefonic separat de cel al poștei; prin acest sistem telefonic s-a ținut legătura cu restul țării și s-au transmis informații despre cele întâmplate la Timișoara]. Alt lucru. La Arad, sunt cel puțin la ora asta, deci acum în momentul în care vă vorbesc, 20000 sau 30000 persoane care demonstrează în piață, și s-a tras și la ei astăzi înainte de masă. Dar la ora actuală sunt 20000 și ei acolo. (urale, strigăt: Aradul e cu noi!) 08:24 Scandări: „Jos cu tiranul!”

#### *Înregistrarea 14<sup>56</sup>*

00:00 **Lorin Fortuna**: Am dori, am dori dacă sunt, dacă sunt oameni de artă, poeți, cântăreți, pentru diseară să se anunțe. De asemenea, vă rog. Mergeți acuma pe rând acasă, mâncați, și reîntoarceți-vă înapoi. Aduceți-vă scaune pe ce să stați, sacuri de dormit. Noaptea trebuie să stăm aici! Altfel pierdem!

00:26 Scandări: „Nu plecăm!”

00:40 Scandări: „Luptăm! Luptăm! Luptăm și câștigăm!”

00:52 Scandări: „Vrem alegeri libere!”

00:59 **Bărbat**: De jos, din mulțime, cineva ne roagă ca fetița care s-a născut aici în mijlocul nostru să fie botezată de președintele Frontului Democratic! (urale)

01:17 **Bărbat**: Urmele lăsate de gloanțe pe pereții clădirilor să nu fie șterse niciodată! Să rămână cu titlu de victorie! (urale)

01:33 Scandări: „Vrem studenții!”

02:02 Femeie: De unde știi că nu-i citro?

02:06 Scandări: „Ceașescu și soția, judecați în România!”

02:23 Scandări: „Ceașescu cine ești? Un tiran din Scornicești!”

02:35 **Bărbat**: Ceașescu fii boier, fă și tu ca Honecker !

02:38 **Bărbat**: Sosesc cântăreții, așteaptă la ușa din spate, o să-i primim imediat! (urale) Lăcașul de cultură este cu noi! Jos cu Ceașescu!

02:52 Scandări: „Jos cu Ceașescu!”

03:13 **Bărbat**: Un bilet foarte frumos de la cei din Calea Girocului, (urale) care se adresează cu următoarele cuvinte: Dragul nostru Front Democratic. Ținem mult să citiți aceste rânduri din partea

---

<sup>56</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/08/26/timisoara-seara-de-21-decembrie-1989/>



unui grup reprezentat al cartierului Calea Girocului, unde poate știți (ura!) faptele noastre patriotice, cele 6 tancuri oprite duminică seara (urale) Armata a tras în noi! Mulți au căzut în fața noastră, au fost uciși oameni pe scările blocurilor, dar nu au reușit să ne oprească acțiunile. În micul nostru grup, format majoritatea din tineri între 13 și 20 de ani, am acționat în fiecare seară cu sticle incendiare. Nu ne este frică!

04:11 Scandări: „Nu ne este frică!”

04:44 **Lorin Fortuna**: Avem rugămintea de la cei de la IRET să facă lumină în piață. Rugăm IRET-ulsă facă lumină în piață.

04:54 Scandări: „Vrem lumină!”

05:09 Bărbat: Care rămâne jos? Care rămâne jos?

05:11 Strigăte – se dă tonul de la balcon iar mulțimea reia: Trăiască România liberă!

05:17 Strigăte – se dă tonul de la balcon iar mulțimea reia: Vrem guvern democratic!

05:21 Strigăte – se dă tonul de la balcon iar mulțimea reia: Să se termine cu hoția!

05:26 Strigăte – se dă tonul de la balcon iar mulțimea reia: Să (nu se înțelege)

05:29 Strigăte – se dă tonul de la balcon iar mulțimea reia: Să ne câștigăm demnitatea!

05:34 George Ardelean: Piața Operei, ora 22,30, 21 decembrie 1989.

05:39 Urale

05:46 **Bărbat**: Acum, un anunț special. Îl caută soția de 2 zile pe Dab Sorin. Dacă este aici, știe ce-are de făcut.

06:00 Femeie: Jos cu criminalul!

06:01 Secântă: O ce veste minunată / De la Viflaim se arată / (amestec variante ale colinzii: „Cerulea strălucea, îngerii cântă” cu „c-astăzi s-a născut Cel fără de-nceput) / Cum au zis prorocii / C-astăzi s-a născut / Cel fără de-nceput / Cum au zis prorocii / Păstorilor din câmpie / Le vestește-o bucurie / Într-un mic locaș / Din acel oraș / S-a născut Mesia / Într-un mic locaș / Din acel oraș / S-a născut Mesia

06:58 Bărbat: Mulțumim. (urale; glas: ăsta-i Crăciunul nostru, nu?)

07:06 Scandări: „Există Dumnezeu!”

07:35 Bărbat: Jos ateismul! (din mulțime: Jos ateismul!) Jos minciuna! (Jos minciuna!) Jos necredința! (Jos necredința!) Noi suntem creștini! (noi suntem creștini!) Nu suntem păgâni! (nu suntem păgâni!) Ura! (ura!). Mulțumim.

08:04 Scandări: „Dumnezeu e cu noi!”

08:40 **Eugen Moțățeanu**: Vin acum la rândul vostru, să v-aduc o închinare / Vin cu inima crescută și cu sufletul mai tare / Ca eroi de mari legende, vin să vă privesc în față / Voi, nepăsători de moarte, disprețuitori de viață / Ce-ați probat cu-avântul vostru lumii puse în mirare / Că din vultur, vultur naște, din stejar, stejar răsare! / Sunt urările voioase pentru-acel care învinge / O, români, vedeți voi o rază vie care-ncet, încet răsare / E voiosul fapt de ziuă, mult dorită, mult visată / E lumina reînvierii, e luceafărul sperării / E triumful luptei voastre, soarele neatârării! / Astăzi lumea ne cunoaște: Român zice, viteaz zice. (urale) Român zice, viteaz zice!

05:53 Femeie: Jos cu tiranul!

10:15 Bărbat: Luăm un tablou, îl punem pe băț, cu bandă izolantă.

10:19 Scandări: „A căzut o stea, moare cineva!”

10:39 Bărbat strigă: Moare la București!

10:47 Scandări: „Să moară Ceaușescu!” (strigăt: să moară tiranul!)

10:59 Scandări: „Moare Ceaușescu!”

11:11 Bărbat: Să fie spânzurat, aicea în Banat!

11:15 Scandări: „Să mai cad-o stea, să moară și ea!”

11:39 Scandări: „Trăiască libertatea!”

11:42 **Bărbat** (mulțimea repetă): Trăiască România! (trăiască România!), Uniți-vă români! (uniți-vă români!) Uniți-vă români!

11:51 Scandări: „Uniți-vă români!”

12:06 **Același bărbat**: De azi cu Timișoara! Să vină toată țara!

12:11 Scandări: „De azi cu Timișoara să vină toată țara!”

12:33 **Bărbat**: Vrem alegeri libere!

12:36 Scandări: „Vrem alegeri libere!”

12:53 Femeie: Jos cu tiranul!

12:56 **Bărbat**: Atențiune, atențiune. O comunicare făcută direct prin telefon, de la Arad, populația e cu armata împreună! (urale; femeie: Armata e cu noi!) (nu se înțelege) orașul Timișoara! (urale)

13:20 Scandări: „Armata e cu noi!”

13:40 **Bărbat (IS?)**: Dragi timișoreni. Trebuie să începem o viață nouă. Această viață nouă trebuie să-și aibă coordonatele ei noi. Așa cum dumneavoastră, și noi cu toții, am abordat un singur steag, steagul adevărat, steagul națiunii române, tot așa, trebuie să ne aducem cu toții aminte, și să reînvățăm textul unicului imn al poporului român: Tricolorul. O să vă punem la difuzor de câteva ori acest imn și vă rugăm să rețineți textul pentru a putea să-l cântăm. Este „Tricolorul”, unicul nostru tricolor. (urale)

14:43 Se aude de la difuzor „Trei culori” varianta originală a lui Ciprian Porumbescu, dar la sfârșit are adăugată o strofă socialistă care nu exista nici în varianta oficială a imnului de stat al Republicii Socialiste România; unii dintre cei care cântă folosesc varianta oficială a imnului de stat – variantele se suprapun; suprapuse discuții: „Trei culori cunosc pe lume / Ce le știu ca sfânt odor / Sunt culori c-un vechi renume / amintind de-un brav popor / Sunt culori c-un vechi renume / Amintind de-un brav popor / Cât pe cer și cât pe lume / Vor fi aste trei culori / Vom avea un falnic nume / Și un falnic viitor / Vom avea un falnic nume / Și un falnic viitor / Roșu-i focul vitejiei / Jertfele ce-n veci nu pier (Mihai!)/ Galben, aurul câmpiei / Și-albastru-al nostru cer/ Galben, aurul câmpiei / Și-albastru-al nostru cer / Multe secole luptară / Bravi și ne-nfricați eroi / Liberi să trăim în țară / Ziditori ai lumii noi / Liberi să trăim în țară / Ziditori ai lumii noi / Tricolorul e mândria / Neamul nostru flacăra / Înfloreste România / Socialistă-i țara mea / Înfloreste România / Socialistă țara mea / Înfloreste România / Socialistă țara mea

17:20 Bărbat: ăsta-i nou! Nu-i bun ăsta! ăi fals!

17:23 Femeie: Păi ăsta-i învățat!

17:24 Bărbat: ăsta-i fals!

17:28 Scandări: „Reșița!”

17:41 Bărbat: Ai de mine, o mâncat săracii și ăia numa' cu praștia.

17:45 **Bărbat**: O comunicare (?) de la Cluj (auzi). Transmit telefonic: Suntem alături de voi. Am început și noi manifestația pașnică și vrem să știți că se trage. Câtsânge mai vrea Ceaușescu? Suntem uniți și credem în victoria finală. (urale, huiduieli)

18:11 Scandări: „Ucișorul!” (unde mergi?)

18:27 Bărbat: Se mișcă mulți când se duc la microfon (nu se

înțelege) acolo-i mișcare tot timpul, aicea-i mai liniște (mai vrei să bei apă?). Merge bine să stai cu el.

18:35 **Bărbat**: Vă rog, vreau să comunic ceva foarte important. Așa după cum știți, oamenii care-au venit de la Craiova se interesează de garniturile de tren, dacă au plecat sau nu. Ei nu sunt organizați, eu trebuie să se odihnească, sunt obosiți. Au lucrat și au venit aici, trebuie să se ia măsuri urgente, să se adune undeva într-o parte a acestei piețe pentru că sunt împrăștiați peste tot și nu se știe despre ei.

## **Decembrie 21-22**

### *Înregistrarea 15<sup>57</sup>*

00:00 George Ardelean: decembrie 1989, am intrat sub incidența decretului. Să vedem dacă trag.

00:08 **Bărbat**, în plan îndepărtat: Vom fi împreună! Nu se poate! Vom învinge! (strigăte:  
Vom învinge!)

00:15 Discuții în plan apropiat: „S-a dat decretul”. „Ce?”. „Cum spunea decretul? După [orele] 23 – 6 dimineața este interzis. Măntreb cine-i căcatul ăla bolnav care-a dat decretul?”. „Vezi tu”. „Comandă originală: Fără milă, 30-40 de ani, cu mitraliere, cu saci de nisip, cu mașini”. „Ăia n-au nici o taină. Ăia-s de treabă, ăia n-au milă”. „Cu camioane pline am văzut”. „Eu ce zic?”. „Ce fac, ce manevrează, ce vrea mortul ăsta să facă?”

00:52 Bărbat, plan îndepărtat: Dragi cetățeni. Invităm moții din comuna Avram Iancu să vină la poarta din Mărășești (?), la poarta de intrare în Operă pe strada Mărășești. Moții din comuna Avram Iancu! (scandări: „Moții!”, urale)

01:23 Discuții apropiate: „Ești aici?”

01:31 **Bărbat**, plan îndepărtat: Fraților! Să dovedim popoarelor civilizate care gândesc la fel ca noi dintotdeauna că suntem un popor demn (suprapunere discuții apropiate), un popor civilizată, un popor care-și merită altă soartă, mai bună! (urale) Încă odată, facem apel la, la ținuta morală, civică, demnă, să arătăm așa cum, în Cehoslovacia prietenii noștri au manifestat pașnic și demn, la fel

---

<sup>57</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/2008/08/26/timisoara-noaptea-de-2122-decembrie-1989-lenin-a-spus-sa-nu-i-omoram-pe-cei-care-au-fost-impotriva-noastra-sa-i-folosim-sa-invatom-si-dupa-aia-sa-i-inlaturam/>

face populația din Timișoara și din toată România! Să ne ridicăm la înălțimea numelui ce-l purtăm de români adevărați (urale)

02:33 **Bărbat**, plan îndepărtat: S-ar părea că sunt peste două-trei sute de mii în jurul palatului, nu știu care-i situația dar vom ști imediat. Mai durează Câteva minute, sper să fie de bine.

02:49 Scandări: „Jos Ceaușescu!”

02:50 Discuții apropiate, suprapuse pe scandări: „Păi, toți la Sinaia, cumpărat”. „Cu plată, cu tot (nu se înțelege) le dai gratis, nu? Cine-i ciumegul să meargă? Niciunul n-a vrut să meargă, și-a trimis să transmită telegrama asta, a trimis-o”. “N-o transmis-o”. „Ba da, au trimis-o astăzi. La ora cinci. S-a transmis”. „Serios?” „Da, devreme. Până au primit bilete pe gratis în stațiuni. Numai ca să părăsească, și-au refuzat”. „Serios?”. „Da. Sunt momente istorice, care nu se pierd”. „Bravo București”.

03:30 **Bărbat**: Astăzi s-au efectuat (nu se înțelege). Îi rugăm pe cei de pe margine să fie foarte atenți la persoanele, la persoanele care vor face anumite mișcări pe-aicea ca să instige la diferite acțiuni. Dar, atenție, vă rog să mă ascultați. Atenție, vă rog să mă ascultați. Aici, în piața asta, lumea asta așteaptă un eveniment care poate să vină din minut în minut sau din oră-n oră. Pentru aceasta, acest timp cât mai este trebuie să-l așteptăm cu calm și cu răbdare. El vine. Plutește, plutește, este aicea-ntre noi! Mai puțin. Libertate!

04:09 Scandări: „Libertate!”

04:31 **Bărbat**: Pe o fetiță o caută tatăl! Se numește Sică Cristina, o așteaptă lângă Materna [prăvălie în centrul Timișoarei]. Dacă știe cineva să anunțe.

05:12 Scandări: „Trăiască libertatea!”

05:24 **Bărbat**: Vă rugăm pe cei (nu se înțelege) al unui copil (nu se înțelege) să fie alături de noi la marele eveniment. Trăiască libertatea!”

05:42 Scandări: „Trăiască libertatea!”

06:00 **Bărbat**: în comitet se redactează un imn. Se redactează un imn care să ajungă pe toate meridianele. Este primul imn de libertate al acestui popor după atâția ani. Trebuie să-l așteptăm în liniște, în ordine. Vă rog foarte mult, fac apel la voi.

06:28 **Bărbat** (discuție particulară): (nu se înțelege) acolo, niște demonstrații. Iarăștia: cum să demonstrez securitate, nu l-o

împuşcat numai l-o luat. Zice: Am fost militar cu demonstrații, și pe toți ne-o luat (nu se înțelege) l-o trimis Timișoara, niște sârbi, niște unguri au intrat în orașul Timiș, au spart (nu se înțelege) cetățenii din Timișoara. Și el (nu se înțelege) militar, habar n-are ce este. Să le dea arme militarilor, să le dea arme (nu se înțelege, se suprapun scandări) 06:59 Scandări: „Ceașescu vinovat pentru morții din Banat!”

07:26 **Bărbat**: Da. A sosit în această piață acum Brestovățul, Șandra și Dudeștii [sate din județul Timiș]. (urale). În acest moment istoric suntem toți alături, toate categoriile, suntem toate păturile, intelectuali, studenți, oameni de cultură, țărani. Țărani cooperatori, oameni de la sate (?) cărora le datorăm toată pâinea, oameni buni, care s-a făurit și s-a plămădit, prin mâna lor a trecut. Tot aici alături de noi este și bunul colectiv de la fabrica de pâine care, cum bine știți, la mulți din demonstrații li s-a adus pine cu mașina direct din fabrică ca să reziste noaptea (femeie: cinste lor!). 08:21 Scandări: „Libertate!”

08:43 **Același bărbat**: E (nu se înțelege) pentru toți, și pentru cei care au venit din alte localități. Etapele acestor mari adunări, acestor frumoase clipe și momente care or fost aicea la noi, au fost extraordinar de grele pentru toți locuitorii, atât din împrejurimi, cât și cei veniți din alte localități, cât și celora care vârsta abia le-a mai putut permite să vină aici în piață. Și dacă stăm un pic și ne gândim, începând de la retragerea și alăturarea trupelor de noi până la aceste momente, toate acestea vor fi o pagină din istoria acestei țări (se suprapun scandări: „Jos cu dictatorul!”), o ultimă pagină a acelor ani pe care istoria nu a fost cu totul (nu se înțelege) cu noi. Dar de astăzi (nu se înțelege, scandările „Jos cu dictatorul!” acoperă cele spuse). Iar aceia care au uitat, au uitat de unde au plecat, căci din rândurile noastre, ale voastre, de aici, de aici, oameni simpli de jos au ajuns foarte departe și nu ne-or ținut interesele, și nu le-o fost grijă de noi. Vor fi și ei trași la răspundere, oameni buni! Nu de noi (strigăt: criminalii!, huiduieli) ci de dumneavoastră.

10:09 Scandări: „Trăiască libertatea!”

10:31 **Bărbat**: în legătură permanentă, fără întrerupere. Deci așa trebuie să știți. (urale)

10:49 Scandări: „Libertate!”

10:56 Femeie: Vali, uită-te!

11:08 Bărbat: Păi zi așa, de la început.

11:14 **Bărbat:** (nu se înțelege) trezit cu foamea din somn / De pe scândurile goale întinse pe pari / Ai lipsit măhnită-n pridvoare (nu se înțelege) rază de soare a-nceput să-ți strige numele / Era un strigăt de groază / Un strigăt de ură care țâșnea din fiecare (nu se înțelege) ce alerga prin sat / Peste sat, până departe / Îl auzeau pădurile / Îl murmurau câmpiile, îl purtau (nu se înțelege) și-l plimbau (nu se înțelege) / El, strigătul mort al celor flămânzi / Al copiilor zdrențuiți și flămânzi / Crescuți fără o fărâmă de pâine de ieri pe azi și de azi pe mâine / Știți vuietul ce se-așterne din secundă în secundă / Năvalnică undă / Lacrimi țâșneau din pridvoare / Tată, dă-mi pâine mi-e foame / Mi-e foame! Tatăl asculta tăcut în pridvor și cu inima plânsă de luptă, își dezmiarda fiul: Ia pâinea asta, tată. Nu-i pâine furată, e pâine plătită, e pâine muncită, și dacă mâine vor veni boierii să m-omoare, tu să ții minte până vei ajunge mare că pâinea asta e a ta, s-o aperi, să lupti pentru ea! Nu-i pâinea argatului, e pâinea ta și-a satului! A satului! (urale)

13:03 **Bărbat:** Oameni buni. Adresez o mare mulțumire pentru voi toți. Nu numai din partea mea. Din partea tuturor acelor bolnavi care se află în spitale, pentru toți acei oameni care-au avut din inimă, din inima lor (nu se înțelege). Nu cunoaștem numele acestora, dar să știți că de la noi, de aici de la sediu avem (nu se înțelege) câțiva doctori pentru oarece intervenții ușoare, doar au plecat multe, foarte multe pachete cu medicamente pentru răniți. Le mulțumim din suflet (nu se înțelege). Și în continuare: Li-ber-ta-te!

13:41 Scandări: „Libertate!”

14:00 **Bărbat:** Să nu uităm, e valabil pentru toată lumea: Oameni buni. (scandări: „Libertate!”) O să-nterup convorbirea, vreau să vă anunț că mai este totuși un grup care se apropie de noi, să-l întâmpinăm. (urale)

14:15 Scandări: „Libertate!”

14:35 Bărbat din mulțime: Jos cu tiranul!

14:37 **Bărbat:** Se pare că, dacă aseară am tremurat Câteva sute bune, astăzi pot să spun că vom tremura Câteva mii bune aici în piață, așteptând această veste decanală (?), cam de câțiva ani buni, de câțiva zeci de ani așteptăm vestea asta! Să sperăm că o să vină.

14:58 Scandări: „Să stăm pânămâine, avem pâine!”

15:09 **Bărbat**: Liniște, vă rugăm. Liniște!

15:14 **Bărbat**: (nu se înțelege). Fraților. Am un cântec de libertate pentru dumneavoastră! Vă rog să ascultați! (urale) Libertate.

15:48 **Sunet de gitară**; cuvintele cântecului suntnu se înțelege, uneori se distinge „libertate”

17:56 Scandări: „Libertate!” (acordurile de gitară continuă)

19:16 Scandări: „Libertate!”

19:41 **Bărbat**: Mulțumim frumos pentru că ne-ați ascultat piesa (urale). Înc-o dată vă mulțumesc! (strigăte: înc-o dată!)

19:56 **Bărbat**: Oameni buni. Oameni buni. O mică rugămintă la voi. Dumneavoastră doriți studentul brașovean. Sunt de acord. Un moment vă rog să mă ascultați. Aici, toți acei care or încercat pe rând să mai intre, ba cu un vers, ba cu o scriptură, sunt aproape din toate zonele țării. Nu numai din Brașov. Deci trebuie să-i ascultăm pe toți. Lucrul ăsta trebuie să înțelegem. Bine? (da!)

20:27 Scandări: „Toată țara e cu noi!”

20:47 **Bărbat**: Dragi timișoreni. Am cea mai nobilă și mai, sunt foarte mândru de această sarcină pe care-am primit-o, să dialoghez cu dumneavoastră. Mă simt în felul ăsta util. Pentru că democrația înseamnă în primul rând dialog. Vreau să vă mai anunț o știre care-a sosit la noi de ultimă oră. Jimbolia a intrat de astă seară în grevă generală, în frunte, în frunte (ura!), vă rog să mă ascultați până la capăt, în frunte cu primărița orașului. (urale)

21:26 Scandări: „Trăiască primărița!”

21:32 **Același bărbat**: Din biblioteca orașului s-au ars toate cărțile ceaușiste. (urale) Și încă o veste: nu se vor găsi, nu se vor găsi vederi. Eu în orice caz mi-am procurat trei bucăți, îs ale mele, trei vederi, aici oameni buni, îmi pare rău că nu le puteți vedea, nu sunt extraordinare, dar suntem noi toți, suntem noi toți în amintirea acestor clipe. Le-am pus la piept și le voi păstra cât trăiesc, chit că voi ajunge unde nu trebuie. (nu se înțelege)

22:15 Scandări: „Vrem și noi!”

22:31 **Același bărbat**: Nu avem nici negativul filmului, nu aduc nici aparat de multiplicare. Doar să știți că dacă aceste evenimente vor fi reale, noi, noi, suntem cu toții în acest asentiment, acesta vom face un gest nobil din tot sufletul pentru națiune, pentru pardon,



pentru generațiile care vin și le voi depune în Muzeul Banatului. E prima filă a istoriei! (urale)

23:06 **Lorin Fortuna?**: Cetățeni, cetățeni, cetățeni. Fiți atenți. Fiți atenți. Dacă cumva apare, dacă cumva apare armata într-unul din colțuri, stați pe loc. Și fără violență! Stați pe loc și fără violență! Și transmiteți

23:23 Scandări: „Fără violență!”

23:41 **Bărbat**: De asta nu trebuie să se creeze o panică pentru că armata a fraternizat cu noi de ieri. Știți cu toții.

23:50 **Lorin Fortuna**: În orice caz, dacă ne-mprăștie, dacă ne-mprăștie luptă de gherilă, dar luptă pașnică. Acuma dacă ne-mprăștie, mâine din nou pe străzi. Seara ne-mprăștie, noaptea, ziua din nou pe străzi! Și tot așa! (urale)

24:06 Scandări: „Nu plecăm!”

24:10 **Bărbat**: Să sperăm că, să sperăm că această clipă nu va mai veni. Suntem prea mulți aicea oameni buni, nu știu să estimez, n-am fost la meciuri de fotbal la Poli, deși sincer să fiu și eu sunt cu ei în inimă. Dar, te rog frumos că mă dor ochii. Dar, în piață, atâtea mii de oameni sunt că ăștia n-or reușit la nici o demonstrație până acuma să scoată atâția, chiar cu angajați (?). Oameni buni.

24:49 Scandări: „Libertate!”

25:07 **Bărbat**: Oameni buni. Propun să ne gândim pentru Câteva clipe la toți acei dizidenți, intelectuali români care au amintit lumii că aici există un popor pașnic care niciodată nu a vrut să cucerească pe nimeni, care a dorit să trăiască în pace și în frăție, și peste care s-a abătut această cruntă experiență a anilor epocii Ceaușescu. Este vorba de toți dizidenții și intelectualii Iașului, este vorba de Doina Cornea, este vorba de Ana Blandiana și de toți scriitorii bucureșteni pe care-i știm, este vorba de cei șase membri ai guvernului care au fost imobilizați la domiciliile lor pentru că și-au exprimat un punct de vedere care este de fapt și punctul nostru de vedere astăzi. (bravo; rumoare) Ne-am gândit, pentru că suntem în pragul sărbătorilor de iarnă, chiar dacă aceste sărbători sunt îndoliate, și pentru că trebuie să rezistăm până mâine dimineață și tot așa mai departe, să încercăm să aducem un mic cor, pentru a putea să cântăm Câteva colinzi străbune, cum n-am mai cântat de zeci de ani. (urale)

26:44 **Bărbat**: Am primit din mijlocul dumneavoastră un alt mic răvășel, care îl roagă pe domnul Eugen Moțățeanu să ne citească sau să ne recite poezia „Rugăciune pentru părinți”. (nu se înțelege) dânsul poate. Dar are altă cărămidă la dânsul pe suflet (?)

27:04 **Bărbat (Eugen Moțățeanu?)**: Cuvinte, lacrimi, cutii de conserve, pisici, tramvaie câte-odată, cozi la făină, gărgărițe, sticle goale, discursuri, imagini lungite de televizor, gândaci de Colorado (bravo!), benzină, stegulețe, Cupa Campionilor Europeni! (urale) Mașini cu butelii, portrete cunoscute (râsete), mere refuzate la export (râsete), ziare, franzele, ulei în amestec, garoafe, întâmpinări la aeroport (râsete), cico, batoane, salam „București”, iaurt dietetic, țigănci cu Kenturi (râsete), ouă de Crevedia (râsete), zvonuri (râsete). Serialul de sâmbătă, cafea cu înlocuitori (râsete), lupta popoarelor pentru pace, coruri, producția la hectar (râsete), gerovitalul, băieții de pe Calea Victoriei (râsete), Cântarea României, adidași (râsete), compot bulgăresc, bancuri, pește oceanic, totul. Ana Blandiana [s-a recitat poezia „Totul” de Ana Blandiana]. (urale)

29:13 **Bărbat**: Puțină liniște, nu mă auziți. (rumoare)

29:21 **Bărbat**: Liniște. Ce se întâmplă? (rumoare)

29:36 Bărbat din mulțime: Vine imediat! Vine imediat! Vine imediat!

29:41 Bărbat din mulțime: Duceți (nu se înțelege) la ușă! Duceți (nu se înțelege) la ușă!

29:43 Bărbat din mulțime: La ușă, la ușă, la ușă! La intrarea (nu se înțelege)

29:52 **Bărbat**: Faceți culoar liber să meargă la intrare la medici! (faceți loc!) Faceți loc!

30:03 **Bărbat**: Pân-atunci fraților, știu ei care, de-aici din mulțime, aș dori să se adune, pe grupuri, și să cânte colind. Să cânte colind în popor! Suntem în ajun, toți suntem creștini! Toți ne simțim creștini. Și-aș vrea, ca să păstrăm atmosferă, să ne încălzim, să se cânte colinzi! Și acei, care știu ei care, care știu colinzi, eu îi cunosc pe ăia și poate și ei mă cunosc pe mine, îi rog, să se adune, să se organizeze și să cânte colinzi aici! (unde?)

30:49 George Ardelean: decembrie 1989, ora unu și zece.

30:54 **Bărbat**: Vă rog puțină liniște. În această cameră, pe această cameră video se găsesc multe momente importante de la începutul

demonstrațiilor la Timișoara. Vrem să completăm cu momente din această seară, drept pentru care avem Câteva mii de probe (?) iar pe dumneavoastră vă rog să găsim o lozincă sau două potrivite pentru a le prinde în mișcare și în plină viață și curajoși și minunați așa cum sunteți.

31:28 Scandări: „Jos cu Ceaușescu!”

31:59 **Bărbat** (pe fondul lozincilor scandate în continuare): Da. Avem nevoie de pancarde și de steaguri, da. E bine, pancardele sus, da, și steagurile, o să vă arăt când este gata camera, da?

32:16 **Bărbat**: Nici n-am mai apucat de (nu se înțelege). S-a filmat. Sunt momente pentru istorie. Istoria pentru eliberare. Vă rog să permiteți ca să vă facem Câteva mici anunțuri: Dacă se știe ceva despre copilul în vârstă de 14 ani cu numele Bogdan Doru, (nu se înțelege; suprapus: de aia am pus-o, s-o ia la o parte, cât mai pot; sigur, de aia am pus io, să filmeze) mama, este așteptat de mama lui.

32:47 scandări nu se înțelege

32:55 Scandări: „Libertate!”

33:04 **Bărbat**: (nu se înțelege) La apelul telefonic avem informații că la Târgu Mureș mulțimea a ieșit în stradă. (urale)

33:20 Scandări: „Târgu Mureș!”

33:39 Scandări: „Elba!”

34:04 **Bărbat**: Atențiune, vă rog. Aș vrea, aș vrea ca-n numele dumneavoastră, să fiți de acord cu mine să mulțumim din sufletul tuturor centralistelor din țară. Datorită lor avem aceste vești fulger. (urale)

34:25 Scandări: „Poșta e cu noi!”

34:56 Scandări: „Vrem alegeri libere!”

35:16 **Bărbat**: Alegem conducătorul, se votează cu poporul!

35:22 Scandări: „Alegem conducătorul, se votează cu poporul!”

35:48 Scandări: „Vrem pe Bălan!” (de la 36:37 lozincă se completează cu „fiu de bănățean”)

36:41 Scandări: „Jos Ceaușescu!”

36:46 **Bărbat**: (nu se înțelege) ca aceste casete, casete video să ajungă la ambasada iugoslavă și-n toată lumea (urale) Vă asigurăm că până acum au fost trimise de ieri și azi mult mai multe casete! (urale)

37:08 Bărbat din mulțime: Televiziunea din Beograd!

37:11 **Bărbat**: Acum trei ore a ajuns la Beograd o casetă transmisă direct! (urale) Într-adevăr nu am glumit când v-am spus, că am făcut tot ce-am putut să vă asigurăm securitatea dumneavoastră. Dorim să învingem pe cale pașnică și vom învinge! Căci asta vrem! (urale, scandări: „Vom învinge!”)

37:58 **Bărbat**: Vă rog încă. Liniște. Și-aș vrea să-mi dați și dumneavoastră o mână de ajutor. Dumnealui, acest cetățean, va filma și de jos în sus, și de sus în jos, și din mijlocul dumneavoastră. Vă rog să-i faceți culoar liber, coboară la dumneavoastră cu doi însoțitori de-ai noștri, îi faceți culoar și-i dați liber. Da? (da!). Mulțumim!

38:26 Bărbat: Valentin, 54 de ani. Marcu Valeriu, dispărut. Gavrilă Traian, este plecat.

38:36 Femeie: dispărut. Verișteanu Maria, dispărută.

38:42 Bărbat: Margareta Claudia, 12 ani, moartă. Alin, 7 ani, mort.

38:47 Femeie: Cruceru Constantin, împușcat

38:54 Bărbat: Belici Adrian, muncitor

38:56 Femeie: Mort.

38:57 Bărbat: 23 de ani.

38:58 Femeie: Tata unui copil de un an. Cozma Marius, 13 ani

39:06 Bărbat și femeie: Ce-i aici vă îngroziți. Dacă veniți, vă îngroziți. Și numai astea le-am nimerit acum.

39:11 Bărbat: Sunt extraordinar de mici.

39:13 Femeie: Nu sunt extraordinare, sunt inumane. Inumane.

39:17 Bărbat și femeie: Aici îi numa așa. Și gândiți-vă că ăștia au părinți. 23. Și niște familii din care-a rămas un singur membru.

39:27 Bărbat: Am două ore înregistrări de împușcături ce s-a tras în Girocului

39:30 Femeie: S-aveți grijă de ele, mai mult decât

39:33 Bărbat: Am 7 casete. Nu video, audio. Le-am transmis în toată țara, la telefon le-am pus și le-am (nu se înțelege)

39:42 Femeie: Când am dat telefon la Severin și n-au crezut, au spus că se pușcă?

39:44 Bărbat: Și eu la Severin. Și când m-am dus la lucru, am trei nemotivate am zis că eu am început o treabă și pân-o termin eu nu mă-ntorc.

39:54 Bărbat: Mie mi s-a spus că am plecat de la lucru, „ai plecat de la lucru, la noi în fabrică nu mai intri!”. Așa mi-au spus. Nu mai vii, ce mai vor?

40:02 Bărbat: Paul, hai și acolo la băieți.

40:04 Bărbat: Secu.

40:05 Bărbat: La Securitate aicea, în partea asta. O iei din partea asta, te duci până-n partea ailaltă că e roată și filmezi din toate părțile. Așa, și să se vadă ce există aicea.

40:22 Bărbat: Ia dai ceva-ntrebări. (discuții nu se înțelege)

40:33 Femeie: oricum noi am făcut și s-a dat așa ceva. Hai să vă spun

40:45 Bărbat: Vă rog frumos să m-ascultați (discuții nu se înțelege)

40:53 Femeie: Demisionarea necondiționată a ministrului de interne (nu se înțelege). Demisia necondiționată a președintelui (nu se înțelege). Demisionarea necondiționată a întregului guvern. Demisia necondiționată a Tribunalului Suprem, demiterea [sic] tuturor celor mai sus menționați justiției. Preluarea conducerii țării de un guvern provizoriu alcătuit din dizidenți de seamă ai țării, de exemplu Doina Cornea.

41:29 Lorin Fortuna: Noi tre' să dialogăm cu un guvern, dacă guvernul nu există cu cine dialogăm?

41:33 George Ardelean: Nu este guvern? Știți ce-a spus Lenin? A spus să nu-i omorâm pe cei care-au fost împotriva noastră, să-i ținem alături de noi, să-i urmărim, să-i folosim, să învățăm, și după aia să-i înlăturăm. Lenin a spus asta, și Lenin are dreptate! Că dacă i-ai terminat, acolo sunt relații și tre' să cunoști relațiile, cum se conduce o țară, nu este ușor. Demisie necondiționată. Nu, colaborare cu poporul sub conducerea unui guvern provizoriu. (normal!) Așa trebuie formulat!

42:01 Bărbat: Da, da! Bun. Mai departe, să vedem ce zicem.

42:08 Bărbat: Cum?

42:09 Bărbat: Sunteți leninist?

42:10 George Ardelean: Nu. Nu, nu. Lenin a avut o gândire extraordinară. Trebuie să ști ce să iei de la el.

42:22 Bărbat: Cu cine-ai venit aici? Am spus alinierea aicea

42:30 Bărbat: Dacă suntem aici

42:41 Bărbat: Victoria-i a tinerilor!

42:47 Bărbat: Adică a noastră!

42:51 **Bărbat**: S-a-ntrupat în sânge, și numai el ne naște (?), și numai el ne plânge / Pământul ca pe rouă (nu se înțelege) (bărbat: of, doamne) pe fața lui (nu se înțelege) / Pământul (nu se înțelege) boltă noi răsfrântă / Și numai el ne naște / Și numai el ne-ncântă (bravo!; discuții nu se înțelege)

43:31 Scandări: „Libertate!”

43:55 Scandări: „Jos cu Ceaușescu!”

44:06 Scandări: „Să fie condamnat, aicea în Banat!”

44:19 **Bărbat**: Vă rog liniște. Vă rog să (nu se înțelege datorită scandărilor). Primarul din Variaș [sat din județul Timiș] a făcut ce-a făcut și primărița din Jimbolia: e alături de noi! (urale) Aurel Căpățînă să vină-n față la Modex. Soția sa (întrerupere înregistrare)

\* \* \*

## BUCUREȘTI



*TVR 22 decembrie*<sup>58</sup>

0:00 **Mircea Dinescu**: Încă o dată, vă citesc ce-i până aicea. Fraților, poporul a învins! Armata română a trecut de partea noastră.

0:06 **Bărbat**: Așa e.

0:07 **Mircea Dinescu**: Apelăm la toți cetățenii patriei noastre, de orice naționalitate, iubitori ai acestui pământ, ofițeri, soldați ai ministerului de interne...

0:16 **Cazimir Ionescu**: Voi nu știți politică, iubitele! Dacă armata e de partea noastră nu înseamnă că și guvernul e de partea noastră! Tancurile s-au retras la bază.

0:21 **Bărbat**: Măi, omule.

0:22 **Cazimir Ionescu**: Nu luați, nu luați lucrurile în joacă. Faptul că sunteți aici nu înseamnă că...

0:25 **Mircea Dinescu**: Păi apelăm la ei. Apelăm la toți cetățenii patriei.

0:29 **Cazimir Ionescu**: Dar trebuie să le dai program! (hărmălaie)

0:34 **Mircea Dinescu**: Alăturați-vă eroicului...

0:35 **Bărbat**: Am o rugămintă la dumneavoastră. (hărmălaie)

0:44 **Cazimir Ionescu**: Bun, e-n regulă. Faci primul anunț, faci primul anunț și eu pe-urmă anunț programul. (hărmălaie)

0:52 **Cazimir Ionescu**: Urmează proclamația și programul.

0:55 **Bărbat**: Orice moment e foarte important!

1:00 **Bărbat**: Liniște puțin! Liniște puțin!

1:01 **Mircea Dinescu**: Eroicul popor român.

1:02 **Bărbat**: Liniște puțin! Mircea, liniște puțin!

1:05 **Bărbat** (cu spatele la cameră, vorbind la cei adunați): În clipa în care intrăm în emisie 23 de milioane de oameni sunt cu ochii și cu urechile pe voi! Nu mai scoate nimeni nici un cuvânt. Faceți primul anunț! Primul anunț...

1:15 **Ion Caramitru**: Îl fac eu!

1:16 **Bărbat**: După aceea... (se suprapune)

1:17 **Ion Caramitru**: Mircea Dinescu, care lucrează la proclamație.

1:19 **Bărbat**: După care se va redacta proclamația.

---

<sup>58</sup> <http://mariusmioc.wordpress.com/tvr-in-decembrie-1989/>



1:20 **Alt bărbat**: Foarte bine.  
1:21 **Ion Caramitru**: Dar știm planul Mircea Dinescu.  
1:22 **Bărbat**: Și după aceea.  
1:23 **Bărbat**: Deci pauză.  
1:23 **Bărbat**: Cândsunteți gata.  
1:24 **Bărbat**: După primul anunț se face pauză.  
1:27 **Bărbat**: Corect.  
1:28 **Bărbat**: Într-un sfert de oră vom da un anunț.  
1:29 **Bărbat**: Peste un timp, scurt timp.  
1:31 **Glasuri**: Lăsați-mă. Gata, gata. Anunțul. Liniște! Liniște!  
Anunțul. Liniște!  
1:39 **Ion Caramitru**: Mircea, te prezinți și tu spui, arăți, arăți că lucrezi. La un apel.  
1:44 **Glasuri suprapuse**: Da. Atenție!  
1:48 **Teodor Brateș**: Să înceapă Caramitru că-l cunoaște lumea.  
1:50 **Glasuri**: Da. Corect. Liniște!  
1:55 **Bărbat**, de la un difuzor: Atențiune, vă rog, peste 5 secunde intrăm în emisie. 5, 4 (alt glas: controlul), 3, 2.

## ÎNCEPUTUL EMISIEI TELEVIZATE

2:08 **Ion Caramitru**: Fraților! Fraților, mulțumită lui Dumnezeu, ne aflăm în studiourile televiziunii. Am reușit să ajungem aici în spatele tancurilor, cu armată și cu studentime și cu oamenii pe care-i vedeți și cu mii și mii de români și de alte naționalități care ne-au condus. În fața dumneavoastră se află eroul nostru, Mircea Dinescu, poetul. Vă rog să-l priviți, el lucrează, vă va spune despre ce este vorba. Suntem emoționați, oboșiți, și dorim ca tot poporul român, de orice naționalitate, care a luptat cu arma în mână, în sensul că au avut în suflet acea suflare divină a lui Dumnezeu și a răbdării poporului român, care în sfârșit s-a rupt, să putem asculta cuvintele lui Mircea Dinescu care va fi, vor fi purtătoarea geniului românesc peste timp. Noi lucrăm, iată-l pe Mircea Dinescu care o să vă spună. Spune-i ce faci.  
3:05 **Mircea Dinescu**: Peste 10 minute vom da un apel către populație. Vă rog să vă păstrați calmul. Sunt momente în care Dumnezeu și-a întors fața către români. Să ne uităm către

Dumezeucâteva minute înainte de a vă vorbi. Înainte de asta apelăm la toate forțele, ale armatei noastre. Armata în București e cu noi! Dictatorul a fugit! Apelăm, facem un apel către ministerul forțelor de interne să depună armele, să intre în cazarme. Poporul e cu noi! Peste 5 minute vom face un apel către toată suflarea română. Către eroicul popor român.

3:48 **Bărbat**: Victorios.

3:49 **Mircea Dinescu**: Victorios. Am învins!

3:51 **Strigăte**: Am învins!

3:54 **Mircea Dinescu**: Am învins!

00:02 **Bărbat** (de la distanță, se aude slab): ...un moment de reculegere pentru (nu se înțelege)

00:24 **Ion Iliescu**: Încă 2 vorbe. Stimați cetățeni. Procesul început este ireversibil. Practic Securitatea nu mai există. Organele ministerului de interne au trecut în subordinea armatei. De aceea vă rugăm, acum avem o singură forță de ordine publică: Armata și organele de ordine publică ale ministerului de interne subordonate armatei.

01:13 Urale, scandări “armata e cu noi!”

01:41 **Reporter** (din studiou): Suntem în transmisie directă prin televiziune dar avem probleme tehnice.

01:44 **Ion Iliescu**: Generalul Gușă, șeful Marelui Stat Major se află lângă mine, împreună am discutat aceste măsuri la comandamentul militar. Îi dau cuvântul pentru 2 vorbe.

00:00 **Ion Iliescu**: Stimați concetățeni. Ne vom retrage acum pentru a constitui Consiliul Frontului Eliberării Naționale, Salvării Naționale. Vom elabora, așa cum v-am spus, un program și o proclamație către popor. Vom lua măsuri de organizare, deocamdată provizorie, a organizării, a conducerii, a administrării publice, la nivel central și la nivel local în toate județele. Fac apel către toți cetățenii și către organele administrației locale, ca să asigure o bună funcționare în sprijinul intereselor cetățenilor. Fac apel și la dumneavoastră care ați participat atât de activ, ca-n toate unitățile unde vă aflați să asigurați buna desfășurare a activității în zilele următoare. Scopul nostru este ca să constituim o nouă structură a puterii politice. Practic, s-au lichidat structurile vechi, partid, guvern și așa mai departe.

01:19 **Mulțimea**: Urale, apoi “fără comuniști!”

01:48 **Ion Iliescu**: Facem apel la sprijinul și înțelegerea dumneavoastră pentru perioada următoare de organizare. Vom crea niște structuri provizorii care să asigure funcționarea noastră ca societate, să pregătim alegeri libere, să pregătim o viață în care poporul realmente să fie factorul de decizie, factorul de conducere al vieții publice.

02:20 **Mulțimea**: Libertate!

02:45 **Bărbat** (la un microfon): Suntem în transmisie directă la televiziune. Suntem în transmisie directă la televiziune și la radio.

02:52 **Ion Iliescu**: Stimați, stimați concetățeni. Ceaușescu, precum știți, a fugit cu un helicotper din capitală. S-au dat, s-au dat, s-au dat dispoziții forțelor armate să-l aresteze. Avem știri că a fost prins în jurul Târgoviștelui. Va fi, când știrea va fi confirmată, o s-o facem publică, va fi arestat, supus judecății publice. (mulțimea: urale, “jos comuniștii!”, “și pe ea!”) Fraților! Ceea ce ne trebuie acum însă, ne trebuie ajutorul dumneavoastră ca să ne organizăm. De aceea vă rugăm să sprijiniți (mulțimea: “Și pe ea!”). Amândoi! Și nu numai ei doi, ci toată clică! Cu aceasta vă mulțumesc și vă rog să ne lăsați să ne organizăm. Vă rugăm să, vă rugăm (mulțimea: Nu plecăm!), vă rugăm să sprijiniți organele de ordine publică ca să păzim tot ceea ce este scump nouă, care aparține poporului! Vă las microfonul, domnului Mazilu, care vă va spune două cuvinte.

00:00 **Teodor Brateș**: Încă o informație din Sibiu, vă rog.

00:03 **George Marinescu** [nu e limpede dacă se referă la Sibiu sau la alt oraș]: Suntem informați că se duc lupte intense la Casa Armatei, între Securitate și Armată. De asemenea, în jurul spitalului se trage asupra mașinilor de salvare de către lunetiști din securitate. Armata a înconjurat Casa de cultură unde s-au baricadat securitatea și miliția, lupte se duc pe strada Banatului [?], în zona aeroportului și în orașul de jos. Din Miercurea Ciuc, Călărași, Petroșani, se transmite că totul din fericire este în ordine, s-au format comitete ale oamenilor muncii. La Mediaș situația este pașnică, la Caraș-Severin, la Reșița, de asemenea. Un comunicat important (din mulțimea din spate: liniște, faceți liniște vă rog): Ministerul Apărării Naționale este rugat să trimită subunități la centrala telefonică de pe Calea Victoriei, la palatul telefoanelor,

cum ne-am obișnuit de atâția ani să-i spunem, la centrala telefonică din Drumul Taberei, la centrul național de comunicații numărul doi, pentru că aceste centre nu pot fi lăsate la voia întâmplării, sub nici un motiv.

01:13 **Teodor Brateș**: Vrem să vă mai informăm, tot din Sibiu. unitățile militare cer ajutor de maximă urgență! Aviația, cine poate, să ajute ca să nu continue măcelul.

0:00 **Teodor Brateș**: Primim permanent comunicări. Primim știri. Sigur nu avem posibilitatea acum să le verificăm autenticitatea, dar vă rugăm să fiți atenți: se spune că elementele acestea dușmănoase, securiștii, au otrăvit apa la Sibiu, la Timișoara. Apa trebuie fiartă înainte de a fi consumată. Aceste lucruri sunt foarte importante. Vă rugăm, fiți atenți în orașele acestea și în alte orașe unde eventual se petrec asemenea lucruri. O altă informație este că oameni, oameni, adică niște elemente iresponsabile, altfel nu putem să le numim, atacă secția de miliție de pe bulevardul Ana Ipătescu. I-ați auzit pe milițieni. Sunt alături de popor. Ce rost au asemenea acte de vandalism? Trebuie să ne păstrăm demnitatea. Aceste apeluri care se fac permanent, de aici, de la acest microfon, trebuie ascultate. Altfel nu vom putea consolida victoria și vom pierde! [de la minutul 00:45 pe ecran apare scris „Apa este otrăvită la Sibiu, Timișoara”]

00:00 **Teodor Brateș**: [... - *fragment lipsă din cuvântarea lui Brateș*] revoluționar, unui patriot, el însuși patriot. După ce aviația, reprezentantul aviației ne va comunica ceva foarte important, vă rugăm, ceva foarte urgent, vă rugăm să-l ascultați pe Ion Iliescu. (...) – [*fragment lipsă din înregistrare cu cuvântarea unui pilot militar*]

00:14 Aplauze

00:21 **Ion Iliescu**: Stimați tovarăși, prieteni, cetățeni. Sunt și eu stăpânit de emoție ca toți cei care au vorbit înaintea mea și ca toți cetățenii acestei țări care trăiesc momente excepționale. Dinamica desfășurării evenimentelor din ultimele zile a fost fără egal. Nimeni nu se aștepta ca acest regim care se vroia atoateștăpânitor, atoateștiutor, atoatefăcător, care nu manifesta luciditatea minimă necesară pentru a înțelege momentele de dramatism pe care le trăiește națiunea română, să facă un semn de rezolvare pe cale normală, pe cale pașnică, prin înțelegere cu cetățenii țării a

problemelor grave cu care se confruntă și economia țării, situația socială, situația materială a tuturor categoriilor de oameni ai muncii din această țară. A împins până la catastrofă situația economico-socială a țării, tensiunea politică, și se face în ultimă instanță vinovat de crimă odioasă împotriva poporului. Vinovatul principal este Ceaușescu! (bărbat: așa e!) Acest om fără inimă, fără suflet, fără creier (bărbat: fără rațiune), fără rațiune! (pe ecran apare lozinca: “Televiziunea Română, inima României noi!”) care nu vroia să cedeze! Un fanatic care stăpânea cu metode medievale această țară! Și a ajuns până la această situație dramatică de a deschide foc, de a comanda foc împotriva oamenilor muncii acestor [acestei] țări! Și avea nerușinarea să vorbească în numele poporului, să vorbească în numele apărării suveranității și independenței naționale! Cine, el, care a pus în pericol soarta acestei țări și a împins în mizerie poporul acestei țări? Precum vedeți, a fugit ca un nerușinat, când a trebuit să dea socoteală în fața poporului. Un iresponsabil! Se fac inovații și alții. Va veni vremea judecății limpede, lucide, pe bază de judecată ordonată. Ceea ce ne trebuie în momentul de față, situația este oarecum stăpânită. Am vorbit la telefon acum 20 de minute cu generalul Victor Stănculescu. Se află la ministerul apărării naționale, a dat dispoziție, s-au retras trupele care erau dispuse în oraș cu dispoziție de a trage. A întors înapoi o coloană de blindate care fusese ordonată să vină dinspre Pitești spre București (aplauze, “bravo”) (pe ecran apare lozinca “Luptă lucidă, calmă, fermă, până la victoria finală!”). Iar la Sibiu era o situație încordată, unitățile securității au atacat unitatea militară. Eu sper, nu știu unde se află, pentru că la ministerul de interne nu mai e nimeni, generalul Stănculescu n-a mai putut să intre în legături operative cu nimeni din partea Ministerului de Interne, probabil că și ei au fugit ca și conducerea politică. Apelăm la unitățile securității și la securiști, așa cum s-a mai făcut apel de la acest microfon (pe ecran apare lozinca “Luptă lucidă, calmă, fermă, până la victoria finală!”) să se trezească în acest ultim ceas, să se lepede de această clică ordinară de trădători ai patriei. Aștia sunt trădătorii patriei! Nu Milea pe care l-a ucis! (glasuri: “Așa este”, “Milea a fost erou”) (pe ecran apare lozinca “Luptă lucidă, calmă, fermă, până la victoria finală!”). Deci, tovarăși. În momentul de față există garanții că armata se află alături de popor.

Sper ca acest apel să ajungă la toate unitățile din țară, să ajungă și la unitățile securității, și la cei din aparatul securității care au fost împinși spre această crimă odioasă. Facem în același timp apel la toată populația țării ca să dea dovadă de luciditate și de disciplina socială necesară pentru a face ordine. Pentru că ne-a împins în haos și dezordine clica bezmetică a lui Ceaușescu! Poporul nostru trebuie să dea dovadă de maturitate în aceste momente, să ne putem reorganiza pe baze democratice. Vom constitui în cursul acestei zile un comitet al salvării naționale (aplauze) care să înceapă să pună ordine. Fac apel, acum este trei fără un sfert, în jur de ora cinci la sediul Comitetului Central să vină toți cei responsabili care se pot angaja în această operă constructivă de care trebuie să ne apucăm încă de astăzi. Inclusiv la cei 6 militanți ai partidului care au dat dovadă de patriotism, care s-au adresat țării, care au făcut un apel la luciditate și către Ceaușescu, s-a dovedit incapabil de așa ceva, alți asemenea militanți care sunt.

05:49 Bărbat: Dar de ce nu-i chemați aici? Ba mai bine îi chemați aici. Aici trebuie ...

05:53 **Ion Iliescu**: La sediul comitetului central se află reprezentanții populației. Am vorbit la telefon cu cabinetul numărul unu (râsete). Nu mai era, nu mai era nici persoana numărul unu, nici secretarul și secretariatul acestei persoane. Mi-a răspuns un tovarăș Luca, nu știu cine o fi săracul, mi-a spus el și alți câțiva care fac parte dintr-un comitet național sunt acolo. Mi-au cerut să mă prezint, i-am spus cine sunt, nu m-a cunoscut omul și n-am putut să închei un dialog (Mihai Bujor: o să vă cunoască!) O să ... deci trebuie neapărat să ne organizăm într-un comitet de salvare națională, să elaborăm un program de acțiune cu două obiective majore: în primul rând măsuri imediate pentru ordine și pentru asigurarea desfășurării vieții normale, aprovizionarea populației, transport, tot ce este necesar.

06:50 **Petre Popescu**: Domnu' Iliescu, numai o ... o secundă. Confrații noștri de la ziarul "Informația" au, confrății noștri de la ziarul "Informația" au reorganizat ziarul, noi să-l numim de acum ca un organ al acestui comitet de salvare națională, se numește "Libertatea" și va apare până într-o oră. (aplauze, "bravo!") (pe ecran apar imagini din curtea TVR și e scris: „Ora 17, la CC al PCR”)

00:02 **Mircea Dinescu**: Fraților, concetățenilor, prieteni. Sunt alături de Petre Mihai Băcanu, care acum o jumătate de oră a ieșit din beciurile securității. Aș vrea să vă spună Câteva cuvinte.

00:16 **Petre Mihai Băcanu**: Stimați telespectatori și concetățeni, emoțiile mele sunt extraordinar de puternice. Acum 2 ore când am ieșit din închisoare, primul gest care l-am avut, am sărutat pământul românesc. Poate voi avea ocazia să vă mai povestesc câte ceva, acum tot ce vă rog este să aveți înțelegere față de toate câte se întâmplă în țara noastră, să se acționeze cu calm, pentru că pentru ceea ce am luptat noi, iată că s-a realizat. În linii mari, am fost arestat acum un an de zile, am scos un ziar care s-a numit “România”, organ al alianței “R” pentru restructurare, reconstrucție și redresare. Vă mulțumesc.

00:00 **Teodor Brateș**: Vreau să vă spun, am primit din nou informații din Sibiu. Acolo continuă să se tragă. Unitățile militare, au vorbit generalii aici, să ia măsuri! Ca să nu se mai tragă acolo!

00:11 Bărbat: Securitatea trage în armată.

00:13 **Teodor Brateș**: Securitatea continuă să tragă în armată! Blindate se îndreaptă spre spitalul județean (femeie: și Târgu Mureș!) Acolo la Sibiu, cum ni s-a comunicat, din spitalul județean se trage în armată! Trebuie să se acționeze de urgență. Nu avem nevoie de discuții (bărbat: Nu discuții de astea goale!). Să se intre armata în acțiune, să apere poporul și pe frații noștri militari!

00:04 **Teodor Brateș**: Permiteți-ne să ne adresăm oamenilor care ne urmăresc acum. Toată lumea o să vorbească. Sunt niște lucruri extrem de urgente. Sibiul, de la Sibiu continuăm să primim știri alarmante, continuă să tragă în armată. Rugăm încă o dată, în numele tuturor, unitățile militare din apropiere să acționeze, să oprească acest măcel. Apoi, suntem informați că anumite elemente ceaușiste din fosta miliție încearcă să se apropie de capitală, să organizeze, (glasuri: generalul Nuță!) generalul Nuță, o contralovitură (glas: spuneți-i și Bărbulescu, colonelul Bărbulescu) Armata, am auzit punctul de vedere al generalilor. Să treacă la acțiune, aceasta este voința poporului! (glasuri: la Băneasa!) Toți cei care pot să acționeze, ca să nu se întâmple iarăși o nenorocire! Asta este, acesta este imperativul momentului actual! Acestea sunt lucrurile fundamentale! (bărbat: armata să iasă în unități) Ne vom sfătui, ne vom înțelege asupra punctelor

de program! Nu astea trebuie să le rezolvăm aici, în clipa aceasta! Vreau să vă spun în legătură cu sângele, să se adreseze centrului de hematologie, pentru că de acolo am primit informații că există cantități suficiente! Să se adreseze acolo și să se transporte de urgență, toți cei care au asemenea mijloace să le transporte acolo. Acestea sunt lucrurile extrem de urgente!

01:24 **Femeie**: Și ziariștii, e foarte important, ziariști, Scânteia Poporului, Scânteia)

01:31 **Inginerul Coman**: Domnu', sunt din Sibiu

01:33 **Bărbat**: Nu domnule, aicea e important (Brateș: Vrea ceva cu Sibiul)

01:36 **Inginerul Coman**: Cu Sibiul (Brateș: Pofțiți!)

01:38 **Bărbat**: L-a prins dom'le.

01:40 **Inginerul Coman**: Dragi sibieni. Sunt inginerul Coman, plecat din mijlocul dumneavoastră, am ajuns la televiziunea română de unde vă transmit următorul mesaj: împiedicați securitatea, să nu mai tragă în armată! Am vorbit personal la telefon cu anumiți oameni ai mei acolo. Spune că s-au îmbrăcat cu haine de MFA și trag în MFA. Apa au otrăvit-o. Toată apa e otrăvită. Copii, bătrâni, populația întreagă a județului Sibiu, nu consumați apă, aveți fântâni, le cunosc, sau fierbeți-o, nu mă bag în această problemă, medicii să dea sfaturi. Atenție gravă, se varsă sânge încă acolo. Și noi aicea suntem eliberați de acest călău, de acest dușman. L-au și prins oamenii de bună credință, (Brateș: dacă-i adevărat) sperăm să fie adevărat. (glasuri: gata! gata!) Vă mulțumesc. (glasuri: ziarist, ziarist, Scânteia, Scânteia)

02:37 **Teodor Brateș**: O clipă, o clipă. (Bărbat: dom'le, da' ce-i învâlmășeala asta?)

02:38 **George Marinescu**: Din comuna Cristian, de lângă Sibiu, doamna Drăghici relatează că fostul prinț moștenitor Nicu Ceaușescu a năvălit înarmat în comună încercând să ia ostateci. A fost prins și este deținut de localnici într-o stațiune de cercetări.

02:55 **Teodor Brateș**: Sperăm că și această știre bună va fi confirmată. Să mai dăm cuvântul...

02:59 **Carmen Dumitrescu**: Ziariștilor, Scânteia.

00:01 **Teodor Brateș**: Stimați telespectatori, toți cei care ne-auziți, toți cei care sunteți în studio. Sigur vom avea timp să analizăm fiecare punct din aceste proclamații și programe. Dar sunt lucruri



grave în momentul de față care trebuie lămurite. Sunt aici de față foști lucrători, pot să spun, că altfel nu pot să spun, poporul o să hotărască ce o să facă mai departe, ai securității. Ei știu toate mecanismele, toate dedesubturile. Să-i lăsăm puțin să vorbească, să ne lămurească cu anumite treburi, pentru că sunt foarte mulți provocatori. Am auzit că au pus și bombe aici în televiziune, să sărim în aer! O să fim și noi toți cei de față victimele terorii! În plus, informația care am dat-o cu Ceaușescu care a trezit atâta bucurie, se pare că nu este verificată. A reușit să scape cu un autoturism 1 Dâmbovița 4012, o dacie albă. Se îndreaptă spre rafinăria Târgoviște. Dar să-i lăsăm acuma pe cei doi să se prezinte și să vorbească, să ne lămurească anumite treburi, ce trebuie să facem! Să nu stricăm ceea ce s-a făcut cu atâtea jertfe!

01:06 **Bărbat**: Cu apa din București.

01:07 **Nicolae Doicaru**: Stimați cetățeni ai patriei. Sunt generalul colonel Doicaru Nicolae, fost prim adjunct al ministrului de interne, apoi ministrul turismului, până acum 18 ani, când din dispozițiile lui Ceaușescu am fost arestat, deblocat și urmărit în permanență atât eu cât și familia mea pentru nici o altă vină decât pentru că eram împotriva principiilor lui de comandă și de desfășurare a activității.

01:41 **Teodor Brateș**: Dar nu asta ne interesează. Vă rog să ne spuneți ce trebuie să facă oamenii. Nu ...

01:45 **Nicolae Doicaru**: Vă rog fiți, vă rog fiți cu calm. Mă adresez în calitate pe care am avut-o, cadrelor ministerului de interne, acelor buni români, acelor ostași care sunt trup din trupul neamului, poporului nostru. Băgați bine de seamă ce faceți, cum acționați în aceste clipe deosebit de importante pentru națiunea noastră! S-a terminat cu dictatura! S-a terminat cu toată activitatea mârșavă de minciună și de neadevăruri! Este timpul să treceți prin filtrul minții voastre calitatea de cetățean român, de oștean, de securist, și să nu faceți nici un fel de acte nedemne împotriva poporului! Predați armele! Am văzut și ați ascultat ce a vorbit Ion Iliescu, ce a vorbit din partea armatei Militaru. Ascultați aceste îndemnuri ca din partea unui oștean, a unui român care mi-am pus sufletul și totul pentru țară și de aici înainte, atâtcât puterile mă vor ține, voi face la fel! Vă mulțumesc, rog să ascultați aceste îndemnuri! Ascultați-l pe un colonel al trupelor de securitate!

00:00 **George Marinescu:** Dacă-mi permiteți și mie să spun câteva, am fost informați în urmă cu câteva secunde că în subsolurile televiziunii a fost găsită o bombă. Din fericire, a fost dezamorsată de specialiști, de geniști. S-ar putea să mai existe și alte asemenea încărcături ucigașe. Nu numai în această instituție, nu numai la radio, poate și în alte părți. De aceea vă rugăm, facem apel insistent, să nu-i lăsați pe nimeni să se strecoare, indiferent de ce pretext ar invoca, cu tot felul de sacoșele, bagajele și așa mai departe. Oamenii care sunt însărcinați cu ordinea să controleze cu strictețe pe oricine intră și iese din astfel de instituții.

00:47 **Teodor Brateș:** Da. pentru că, vedeți, nu s-au predat încă cei vinovați de ce s-a întâmplat în acest sfert de secol. Propun până la reluarea transmisiei directe din Piața Palatului Republicii, să întrerupem aici relatarea din studioul 4 și să ascultăm puțină muzică.

00:04 **Ion Iliescu:** Stimați tovarăși și cetățeni. Vreau să mai spun câteva cuvinte în completare la cele ce am spus înainte. Pericolul cel mare care ne paște acum este ca să se declanșeze anarhia. Deja sunt semnalări că grupuri de cetățeni dezordonați, dezorganizați, devastează magazinele, sparg vitrine. Țsta nu e un semn bun pentru schimbarea, pentru transformările care au loc astăzi în țară. Trebuie ca poporul să acționeze ca o forță ordonată și organizată. Să se vadă că aici se face ordine, cu contribuția, cu participarea, cu prezența oamenilor muncii. Cu participarea activă a poporului, și nu a unor conducători care s-au autointitulat conducători, s-au autointitulat aleși ai poporului, s-au autointitulat comuniști. N-au nimic de-a face nici cu socialismul, nici cu ideologia comunismului științific. Au întinat numai, numele Partidului Comunist Român, au întinat numai memoria celor care și-au dat viața pentru cauza socialismului în această țară. Dar noi trebuie să ne organizăm, trebuie să asigurăm desfășurarea normală a lucrurilor. Deci, singurul apel pe care-l fac în momentul de față: Până vom fi în măsură să prezentăm un program amplu de acțiuni, acțiuni care să vizeze măsuri imediate care în Câteva zile să facă ordine în țară și într-o perioadă imediată să asigure îmbunătățirea vieții oamenilor, și desfășurarea normală pe baze democratice a vieții sociale, ca și un program de perspectivă care să ne asigure o dezvoltare așa cum și-o dorește acest popor. Să intrăm în rândurile civilizate, națiunilor

civilizate ale Europei. Deci, primul apel pe care vreau să-l fac, și rog pe cei care urmează, este aici reprezentantul Ministerului de Interne, am discutat cu armata, vom mai discuta, și organele de ordine, și organele de securitate, dar în primul rând cetățenii să se autoorganizeze și să asigure paza bunurilor publice. Paza tuturor instituțiilor, paza magazinelor, deci tot ce ține de buna desfășurare normală a activității noastre. Vă mulțumesc și vom continua să mai dialogăm în cursul zilei de azi.

00:10 **Sergiu Nicolaescu:** ...este orb. Ați jurat într-adevăr președintelui țării, e-adevărat. Ați jurat cu ani în urmă și regelui Mihai. Să fie sănătos! Dar ceea ce vrem noi astăzi, să jurați poporului! Suntem români în primul rând și nimeni, absolut nimeni, nu ne poate scoate din această piele de român pe care o avem! Fac apel, în primul și-n primul rând, la muncitorime! Rog muncitorii din fabrici, din uzine, să întrerupă lucrul. Dacă nu întrerupeți lucrul imediat, dacă nu veniți aici, în fosta, fosta piață Stalin, dacă nu veniți aici la televiziune și v-alăturați nouă, să știți că ceea ce vedeți acuma ar rămâne un foc de paie! Și eu nu vreau să fie un foc de paie. Vreau să veniți aici milioane! Bucureștiul are 2 milioane, un milion să fie aici! Vă rog foarte mult, întreprinderile care m-aud, cetățenii care sunt acasă. Dintr-un ordin într-adevăr înțelept, armata s-a retras, ministerul de interne s-a retras. Nu se mai trage în mulțime! Din acest punct de vedere suntem cu toții de acord să tratăm cu repre..., reprezentanții noștri să trateze cu guvernul, să trateze cu reprezentanții partidului, și să ajungem la o soluție prin care în nici un caz și sub nici o formă, sub nici o formă, să nu se tragă în oamenii și-n populație. Nu are nimeni dreptul, nici președinte, nici rege și nimeni pe lumea asta, să omoare poporul român! Vrem să luptăm pentru libertate și independență? Cum luptăm dacă în țara noastră această libertate nu există? Și această independență, a fiecărui individ înainte de toate. Nu există o țară independentă dacă nu există oameni liberi! Nu, nu ne e frică, nici de unguri, nu ne e frică de nici o altă națiune! Toți ne-au fost frați până ieri, ne vor fi frați de aici înainte! Deci, fac apel către întreaga populație a țării: ieșiți afară din case! Duceți-vă în fața primăriilor! Ocupați-le în mod pașnic! Suntem oameni, suntem români, suntem patrioți. Poate unii dintre noi am făcut greșeli. Nu vrem să continuăm aceste greșeli! Vrem să tratăm, în mod loial,

în mod cinstit, vrem să tratăm cu acei care conduc încă țara! După aceste tratative, să ținem la curent întregul popor. În momentul de față, câțiva dintre noi lucrează la un material scris, pe care, în mod organizat să vi-l putem prezenta. Armată! Mulți, foarte mulți dintre dumneavoastră mă cunoașteți personal. Nu mai puneți mâna pe arme și nu mai trageți! Ministerul de Interne! Sunteți români la fel ca noi! Aveți aceeași inimă ca noi! Nu se poate să trageți în noi! Noi nu suntem înarmați. Nu suntem înarmați nici cu cuțite, nici cu pietre, cu nimic! Am văzut această populație care e aici, alături, pe străzile Bucureștiului, strigând lozinci. Sunt liberi să strige ce vor. Să stăm de vorbă cu ei și să vedem ce au nevoie, ce le trebuie. Nu vrem să facem crime, nu vrem să ducem vărsarea de sânge mai departe! Nu ne puteți ajuta în acest lucru, decât întreaga populație a țării ieșind în stradă în mod pașnic, în mod pașnic, fără răzbunări! Cei care sunt în Ministerul de Interne, cei care poartă uniformă de miliție sau de securitate, să nu le fie teamă, noi considerăm că sunteți români la fel ca noi și sunteți aceeași inimă ca și noi. Nu mai ascultați de ordinele pe care le primiți! Ordinele pe care le primiți sunt date de niște oameni care nu sunt conștienți de momentul pe care-l trăiesc. Împrejurul nostru, credeți dumneavoastră, că Bulgaria, Ungaria, Cehoslovacia, toate țările vecine nouă, Uniunea Sovietică, marea Uniune Sovietică, transformările pe care le-am văzut cu toții în ultimile, ultimile luni. Bun. Toți acești oameni care ne-au fost prieteni până ieri, începând de Câteva zile ne sunt dușmani, credeți dumneavoastră? Nu, nu ne sunt dușmani! Ei au pășit pe o cale de eliberare, pe care în mod organizat vrem s-o discutăm cu cei care conduc încă țara și care au puterea. În momentul de față poate dumneavoastră aceia mă priviți. Suntem foarte puțini în comparație cu armata care poa' să tragă. Poate ne învingeți. Poate vom muri. Poate de la aceste aparate veți vorbi din nou cu aceeași cinism, un cinism care depășește orice imaginație. Vă rog foarte mult, priviți-mă, nu sunt nici un zmeu, nu sunt nici un Dumnezeu, sunt un român, un român care vreau și sub orice formă, vreau alături de noi să vină întreaga, dar absolut întreaga populație. Ieșiți în stradă români! Veniți aici la Televiziunea Română!

0:00 **Gelu Voican Voiculescu:** Gândul meu se îndreaptă spre acei care sunt acuma în închisori, disimulați sub infracțiuni de drept

comun. Să se dea amnistie tuturor celor care se află în închisori! Să se revizuiască situațiile judiciare ale celor de curând arestați! În același timp vreau să adresez un apel poporului nostru. În momentul acesta ochii lumii sunt îndreptați asupra noastră. Trebuie să arătăm că suntem responsabili, că suntem un popor care cunoaște ordinea, cunoaște ierarhia și legalitatea! Verificarea și condamnarea tuturor celor care au activat în acești ani împotriva noastră!

### *Comitetul Central*

00:01 **Dumitru Mazilu:** Acum o oră am ieșit din pușcărie! (urale) Am scris raportul despre drepturile voastre! Drepturile omului, la Națiunile Unite, care a fost difuzat în toată lumea, și-am spus că în România este o tiranie odioasă, iar tiranii criminali erau glorificați printr-un cult de o dezgustătoare vulgaritate! Avem datoria să ne unim. Întâi, vă rog să mă ascultați, să păstrăm un minut de reculegere pentru toți martirii neamului, martirii Timișoarei, martirii capitalei, martirii țării. Să păstrăm un minut de reculegere, dragi concetățeni! Pentru toți cei ce-au suferit, liniște! Pentru morții noștri! Concetățeni, avem datoria să ne organizăm. Steagul țării trebuie să fie cel care a fost dintotdeauna, fără nici un fel de semne. România rămâne România! (urale) Concetățeni, țara noastră n-a fost niciodată comunistă! O clică totalitară ne-a asuprit 45 de ani. Ne-a umilit, a făcut să suferim, după ultimul stalinist al lumii, mamutul care ținea în corpul său cadavrele națiunii. Să terminăm cu toți cei care au slujit tirania! (scandări: "Libertate!", strigăt: "România!") România! România! România! Noi, poporul român! Concetățeni (bărbat, se aude slab: Trăiască România Mare!; alt bărbat: Trăiască România!) Concetățeni, vă mai adresez o rugămintă (glas: jos comunismul!), fiți foarte atenți, fiți foarte atenți, concetățeni. Păziți sediile securității! Opriți arderea documentelor care dovedesc crimele și fărădelegile săvârșite de tirani! Să nu scape! Păziți aeroporturile, organizați-vă! Semnul nostru să fie acesta. Să se vadă, să se vadă că suntem cei care vroim ca România să renască liberă și demnă! (bărbat: Trăiască-n pace și libertate! Trăiască România Mare! Trăiască România Mare! Pace! Libertate!) (scandări: "Libertate!") Libertate! (scandază și Mazilu) Concetățeni! Obiectivul principal este să ne organizăm. Și să cerem întregii lumi să ne dea sprijinul necesar să obținem

și consolidăm drepturile noastre seculare! Drepturile românilor la libertate și demnitate! Să se termine cu minciuna! Această minciună ne-a ucis ani de zile! Mii și mii de copii, mii și mii de fii ai patriei au murit, au fost asasinați! Să ne ridicăm pentru libertate, să apărăm țara! Să fim puternici și să mergem până la capăt, dar să fim uniți, neviolenți. Să nu lăsăm pe criminali să revină în locurile cheie ale țării! Să apărăm televiziunea, să apărăm radioul, să apărăm sediile centrale ale țării! Sunt ale țării, nici un alt organism decât țara, România! Trăiască România! (urale) Trăiască, asta este semnul nostru! Concetățeni, vă, vă propun ca mâine la ora 12 să bată toate clopotele neamului, toate clopotele în toate bisericile țării, mașinile să claxoneze (scandări: “Acum!”) și să ridicăm semnul nostru pretutindeni: Victorie! Victorie!

06:00 **Bărbați** (probabil de la carul de reportaj al TV, verifică sonorul): “Unu, doi”. “Cu amândouă? Amândouă?”, “Amândouă”.

06:07 **Dumitru Mazilu**: Dumnezeu este cu noi! (scandază împreună cu cei din piață) (bărbat: Dumnezeu e pe drapel!)

06:21 **Bărbat**: Așa. Aicea!

00:01 **Dumitru Mazilu**: Și să se termine cu planul de ucidere a satelor țării! Să respectăm țăranii! Să reorganizăm învățământul, și începând de astăzi să se dea la o parte marxism-leninismul, această dogmă! (urale) Să se elimine minciuna și impostura! Să se stabilească criteriile de competență, de responsabilitate și devotament pentru România! (urale) Presa, radio și televiziunea să treacă în mâinile poporului și niciodată să nu mai aparțină unei familii sau unui clan! (urale; bărbat: Trăiască România Mare!) Să se respecte drepturile tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate! Nouă nu ne este indiferentă naționalitatea, cum a spus tiranul. Noi iubim minoritățile și vrem să trăim în pace și liniște cu toate minoritățile țării! Nu uitați că și printre ei sunt martiri! (urale) Întreaga politică externă și comerțul exterior să servească interesele poporului! Să se pună capăt, începând de astăzi, oricărui transfer de alimente. Să nu mai flămânzească țara! Obiectivul nostru principal să fie omul. Omul să fie respectat! Noi să fim cei care să ne bucurăm de demnitatea că trăim pe acest pământ! Să fim mândri, să fim mândri că suntem români! (urale, scandări: “România!”)

00:00 **Ion Caramitru**: Agită steaguri românești! Sunt oameni trimiși de noi! Stați liniștiți! Ascundeți-vă, lăsați armata! Opriți

focul! Opriți focul! Opriți focul! Opriți focul! Opriți focul! Opriți focul! Stați liniștiți, armata să pună farurile pe Palat, să vedem steagurile lor! Toți civilii să vină cu armele înapoi, se creează debandadă! Oameni buni, n-avem nevoie de arme, noi am câștigat fără violență! Eu au tras! Îi vom pedepsi! Acum trebuie să-i capturăm pe cei de sus. Sunt cu steagurile noastre sus. Sunt oamenii noștri! Opriți, vă rog! Opriți, să se predea! Să se facă o delegație din partea armatei să meargă să îi captureze! Nu mai trageți! Nu mai trageți! Armata e cu noi, priviți.

01:16 **Bărbat**: Aduceți toate armele! Civilii care au primit arme, să aducă toate armele înapoi! Vă rugăm, facem apel la dumneavoastră, aduceți toate armele înapoi! Toate armele!

01:34 **Ion Caramitru**: Fraților, nu mai trageți, oamenii de pe Palatul Regal agită steagul. Nu mai e nevoie de arme! Liniștiți-vă! Să coboare cu steagurile în mână, să-i preia armata poporului! Nu mai trageți, opriți vă rog! E păcat de tinerețea noastră și de lupta pe care am dus-o până acum! Liniștiți-vă! Vă vorbește Ion Caramitru, liniștiți-vă, nu e nevoie de panică! Nu de răzbunare fizică! Trebuie să-i judecăm. Armata e cu noi! Asta este strigătul nostru. Nu mai trageți! Oameni care sunteți în Palat, nu mai trageți, este inutil. Tot poporul român e cu ochii pe voi. Singura șansă este să vă predați. Liniștiți-vă, n-aveți nici o șansă. Piața e înconjurată de armată, de tancuri, de tunuri, de mitraliere, de oameni cu mâinile goale. Liniștiți-vă! Adunați-vă, puneți-vă în două rânduri, coborâți, veți fi preluați de armată care vă va garanta, vă va garanta integritatea corporală. Vă rog să se facă din partea armatei o delegație. Sunt 9 oameni fără uniformă, militari care să preia prizonierii. Liniștiți-vă, n-avem nevoie de panică, revoluția am câștigat-o. E păcat, Dumnezeu e cu noi. S-au primit mesaje din străinătate. Gorbaciov transmite salutările lui și simpatia pentru revoluția română. Din toată lumea civilizată, toată lumea modernă (urale) e alături de noi! Nu mai trageți cu armele. Trebuie să dansăm, să ne bucurăm. Oamenii de acolo cu care am vorbit să se predea. N-au nici o șansă. Armata să-i protejeze. Nu ne trebuie răzbunare fizică! Avem nevoie de spirit și de dreptate. Vă rog, armata, ofițerii

03:54 **Teodor Brateș** (din studio, pe fondul imaginilor din Piața Palatului): Stimați telespectatori, stimați ascultători. Urmărind aceste momente din Piața Palatului, le însoțim cu vești

bune, vești bune din mai multe zone ale țării. Din Maramureș, începând cu Baia Mare, toate întreprinderile, toate instituțiile, sunt în mâna poporului, activitatea se desfășoară normal. O telegramă din Oradea: Situația este în mâinile luptătorilor uniți pentru libertate și democrație, în numele poporului, români, maghiari și de alte naționalități. Reînnoim apelul adresat... 04:28 **Caramitru**: Nu mai trageți! Să se îndrepte acolo carele blindate și oameni care să-i preia!

04:37 **Bărbat**: Să ia cineva de acolo cutia de cartușe!

04:42 **Ion Caramitru**: Nu mai trageți!

04:50 **Bărbat**: Armata (nu se înțelege) dictatură militară că nu asta am dorit! Sunt foarte mulți!

04:55 **Alt bărbat**: Deci unde e? Unde sunteți? O secundă, Pino [*porecla lui Caramitru*]

04:57 **Bărbat**: Vă rugăm, facem apel la toți cetățenii aflați în piață: Luați armele celor care le mai au în posesie și aduceți-le aici! Luați armele celor care le mai au în posesie și aduceți-le aici!

05:12 **Ion Caramitru**: Oameni buni! Suntem aici adunați și vă rugăm să rămâneți. Se formează un guvern pe care trebuie să-l protejați! Vom avea grijă ca în acest guvern să aibă loc toți reprezentanții tuturor claselor sociale: muncitori, țărani, intelectuali, militari, oameni de spirit, oameni care au suferit. Acești oameni trebuie să lucreze! Trebuie să lucreze cu protecție din partea dumneavoastră. [*pauză 2 secunde, posibil lipsă înregistrare; în cartea lui Tatulici, pag. 122, Caramitru își continuă discursul cu: Vă vom reprezenta cât putem. Nimeni nu va pătrunde*] ...unde în guvern în așa fel încât să nu se poată face ordine. Avem nevoie de ordine ca să se poată lucra! Toți ochii Europei și a lumii sunt asupra noastră! Nu mai trebe să se-audă gloanțe! Liniștiți-vă, liniștiți-vă! E nevoie de ordine, numai așa vom putea să răzvim. Am îndurat 25 de ani, mai aveți răbdare încă o zi, juma' de zi, Câteva ore! Vă rugăm!

00:00 **Bărbat 1**: Vă rugăm foarte mult aduceți armele înapoi. Toate armele, totul. Gloanțe, tot ce v-a rămas, tot ce-ați luat de aici din Palat

00:10 **Teodor Brateș** (din studio, imaginile sunt însă din Piața Palatului): Da, acum o clipă am fost anunțați că și în Vaslui situația este bună. Numărul nostru de telefon, numărul centralei televiziunii este de 334710.



00:26 **Bărbat 1**: Toți civilii, aduceți armele înăuntru. Toți civilii.

00:30 **Ion Caramitru**: Vă rog, cine se joacă cu armele din public,

*Voce*: Nu mai trageți fraților. Am tras destul, gata. Li s-a terminat și lor cartușele, ajunge atâta.

*Femeie*: Ziua victoriei a sosit. Ura! (strigăte: „Ura!”)

*Voce*: Studenții e cu noi, studenții sunt cu noi (glas îndepărtat: Toată lumea e cu noi!)

*O voce*: Adunați-vă fraților, să fim împreună.

*Altă voce*: Tovarășii, după atâtea lupte și atâtea necazuri, comitetul nostru vă urează un Crăciun fericit!

*Ion Caramitru*: Stăm pe loc, fraților. Trebuie să ne păzim libertatea. Cei care au arme să nu se joace cu ele, poștiți aici sus în clădire. Nu vă mai jucați, nu vă mai jucați. S-ar putea să avem nevoie de armele astea pentru mai târziu. Cine știe unde mai sunt dușmani care mai trebuie anihilați. Stați liniștiți. Veniți cei care aveți arme, veniți sus. Lăsați armata să păzească]

00:34 **Teodor Brateș** (din studio): Între timp, am primit noi informații de peste hotare. Purtătorul de cuvânt al Ministerului de Externe al Marii Britanii a făcut publică o declarație a acestei țări în care se arată că guvernul Marii Britanii salută acțiunea ce a dus la sfârșitul dictaturii primitive, represive și trădătoare a lui Ceaușescu, informează agenția KUNA. Confederația internațională a sindicatelor libere a salutat victoria poporului și oamenilor muncii români asupra dictaturii sângeroase a lui Ceaușescu. Într-un comunicat dat publicității la Bruxelles secretarul general al organizației a arătat că această confederație internațională a sindicatelor libere este gata să sprijine, pe deplin, evenimentele istorice din România. Guvernul finlandez își exprimă speranța că situația din țara noastră va evolua pe o cale pașnică, după noile evenimente de cotitură, a declarat ministrul de externe al Finlandei. Crucea Roșie din această țară a anunțat, a anunțat că este pregătită să trimită medicamente, în primul rând sânge pentru transfuzii, precum și personal medical pentru acordarea ajutorului victimelor din România. Valoarea preconizată a ajutorului va fi de un milion de mărci finlandeze. În Finlanda a fost creat fondul de ajutorare al victimelor represiunii din România. Într-o declarație a purtătorului de cuvânt al Casei Albe se arată că Statele Unite și-au exprimat astăzi bucuria în legătură cu înlăturarea de la putere a lui

Ceaușescu, afirmând că împărtășesc bucuria poporului nostru, care s-a debarasat de uriașa povară a regimului dictatorial. Casa Albă și-a manifestat speranța într-o tranziție pașnică, spre o evoluție spre democrație în România, și a arătat că Statele Unite sunt gata să stabilească relații normale cu țara noastră și să ofere asistență economică dacă ea va avansa pe calea reformelor democratice. Astăzi 22 decembrie, o teribilă povară a fost înlăturată, povara regimului dictatorial. Statele Unite împărtășesc bucuria poporului român și se alătură în speranțele privind o tranziție pașnică spre democrație.

02:44 **Bărbat:** Un comunicat important pe posturile de radio. Au nevoie de sprijin din partea armatei. Acolo ostilitățile nu s-au încheiat, au cerut sprijin, să vină Câteva blindate acolo, dacă este posibil.

02:58 **Ion Caramitru:** În Palat au pătruns reprezentanți ai armatei noastre. Lăsați-i, să dezarmeze și să facă prizonieri pe cei care au fost acolo și au tras. Stați cu ochii îndreptați acolo și fără violență fizică. Nu avem nevoie de așa ceva. Lumea trebuie să știe că România e o țară civilizată, cu trecut istoric, cu un spirit, cu umor. Bacovia a spus că România e țară tristă, plină de umor. Acum e-o țară adevărată, curajoasă și plină de dreptate! Rămânem dreți, nu trebuie să ne coborâm la fleacuri. Avem nevoie de adevăr, nu l-am trăit până acum. El trebuie să ne sprijine. (scandări: “Libertate!”) Nu vă mai jucați cu armele! Uitați, în palat pătrund deja oamenii noștri. Armata să protejeze pe prizonieri. Nu avem nevoie de crime. Noi nu facem crime. Noi judecăm, noi facem dreptate.

03:58 **Bărbat:** Domnu’ Caramitru.

03:59 **Ion Caramitru:** Da.

04:01 **Bărbat:** S-a anunțat pe posturile de radio că-n strada Nufierilor situația e critică și au nevoie de ajutor. Câteva blindate dacă se pot deplasa acolo.

04:11 **Ion Caramitru:** Nu vă înțeleg bine, mai spuneți.

04:13 **Bărbat:** În strada Nufierilor, situația este critică. Au nevoie de sprijin, au anunțat pe posturile de radio.

04:20 **Ion Caramitru:** La radio?

04:21 **Bărbat:** Da, la radio, în strada Nufierilor, să se deplaseze acolo câteva blindate dacă e posibil.

\* \* \*

**Cântece și versuri  
ce au răsunat în Decembrie 1989**

***Trei culori cunosc pe lume,*  
Ciprian Porumbescu**

*Trei culori cunosc pe lume  
Ce le țin de-un sânt odor,  
Sunt culori de-un vechi renume  
Suveniri de-un brav popor.  
Roșu-i focul ce-mi străbate,  
Inima-mi plină de dor  
Pentru sânta libertate  
Și al patriei amor.  
Auriu ca mândrul soare  
Fi-va 'l nostru viitor  
Pururea 'n eternă floare  
Și cu luci netrecător  
Iar albastrul e credința  
Pentru țară ce-oi nutrim  
Credincioși fără schimbare  
Pân' la moarte o să-i fim  
Pân' pe cer și cât în lume  
Vor fi aste trei culori  
Vom avea un falnic nume  
Și un falnic viitor  
Iar când, fraților, m'oi duce  
De la voi ș'oi fi să mor  
Pe mormânt, atunci să-mi puneți  
Mândrul nostru tricolor*

***Hora Unirii,***  
**Vasile Alecsandri**

*Hai să dăm mână cu mână  
Cei cu inimă română,  
Sa-nvârtim hora frăției  
Pe pământul României!*

*Iarba rea din holde piară!  
Piară dușmănia-n țară!  
Între noi să nu mai fie  
Decât flori și omenie!*

*Măi muntene, măi vecine  
Vino să te prinzi cu mine  
Și la viață cu unire  
Și la moarte cu-nfrățire!*

*Unde-i unul nu-i putere  
La nevoi și la durere  
Unde-s doi puterea crește  
Și dușmanul nu sporește!*

*Amândoi suntem de-o mamă  
De-o făptură și de-o seamă,  
Ca doi brazi într-o tulpină  
Ca doi ochi într-o lumină.*

*Amândoi avem un nume,  
Amândoi o soarta-n lume.  
Eu ți-s frate, tu mi-ești frate,  
În noi doi un suflet bate!*

*Vin 'la Milcov cu grăbire  
Să-l secăm dintr-o sorbire,  
Ca să treacă drumul mare  
Peste-a noastre vechi hotare,*

*Și să vadă sfântul soare  
Într-o zi de sărbătoare  
Hora noastră cea frățească  
Pe câmpia românească!*

***Deșteaptă-te române,  
Andrei Mureșean***

*Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,  
În care te-adânciră barbarii de tirani!  
Acum ori niciodată croiește-ți altă soarte,  
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani!*

*Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume  
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,  
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume  
Triumfător în lupte, un nume de Traian!*

*Înalță-ți lata frunte și caută-n giur de tine,  
Cum stau ca brazi în munte voinici sute de mii;  
Un glas ei mai așteaptă și sar ca lupi în stâne,  
Bătrâni, bărbați, juni, tineri, din munți și din câmpii!*

*Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,  
Româna națiune, ai voștri strănepoți,  
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,  
„Viață-n libertate ori moarte! „, strigă toți.*

*Pre voi vă nimiciră a pizmei răutate  
Și oarba neunire la Milcov și Carpați!  
Dar noi, pătrunși la suflet de sfânta libertate,  
Jurăm că vom da mâna, să fim pururea frați!*

*O mamă văduvită de la Mihai cel Mare  
Pretinde de la fii-și azi mână d-ajutori,  
Și blastămă cu lacrimi în ochi pe orișicare,  
În astfel de pericol s-ar face vânzători!*

*De fulgere să piară, de trăsnet și pucioasă,  
Oricare s-ar retrage din gloriosul loc,  
Când patria sau mama, cu inimă duiosă,  
Va cere ca să trecem prin sabie și foc!*

*N-ajunse iataganul barbarei semilune,  
A cărui plăgi fatale și azi le mai simțim;  
Acum se vâără cnuta în vetrele străbune,  
Dar martor ne e Domnul că vii nu o primim!*

*N-ajunse despotismul cu-ntreaga lui orbie,  
Al cărui jug din seculi ca vitele-l purtăm ;  
Acum se-ncearcă cruzii, în oarba lor trufie,  
Să ne răpească limba, dar morți numai o dăm!*

*Români din patru unghiuri, acum ori niciodată  
Uniți-vă în cuget, uniți-vă-n simțiri!  
Strigați în lumea largă că Dunărea-i furată  
Prin intrigă și silă, vicleane uneltiri!*

*Preoți, cu cruce-n frunte! căci oastea e creștină,  
Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt.  
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,  
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!*

### ***Imnul libertății (cântec religios)***

*Sfârșitul veacului trăim  
Cu lupte, ură și război,  
Dar fericiți spre cer privim,  
Nu e mult și vine Domnul iar la noi.*

*Refren:  
El vine iar, El vine iar!  
Ce fericire negrăită!  
Se va sfârși al nopții chin amar,  
Căci Domnul vine iar!*

*E cerul și pământul plin  
De semnele venirii Lui,  
Cuvântul Său e Da, Amin!  
În El nici o umbră de schimbare nu-i.*

*Ce zi măreață, ce splendori,  
Când trâmbița va răsuna.  
Și Domnul va veni pe nori,  
Fără murmur, plini de slavă-I vom cânta..*

### ***Tatăl nostru***

*Tatăl nostru care ești în ceruri!  
Sfințească-se Numele Tău;  
vie împărăția Ta; facă-se voia Ta,  
precum în cer și pe pământ.  
Pâinea noastră cea de toate zilele  
dă-ne-o nouă astăzi,  
și ne iartă nouă greșelile noastre,  
precum și noi iertăm greșiților noștri;  
și nu ne duce în ispită, ci izbăvește-ne de cel rău.  
Căci a Ta este împărăția și puterea și slava în veci.  
Amin!*

### ***Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie, Mihai Eminescu***

*Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,  
Țara mea de glorie, țara mea de dor,  
Brațele nervoase, arma de tărie,  
La trecutu-ți mare, mare viitor!  
Fiarbă vinu-n cupe, spumege pocalul,  
Dacă fiii-ți mândri aste le nutresc;  
Căci rămâne stânca, deși moare valul,  
Dulce Românie, asta ți-o doresc.*

*Vis de răzbunare negru ca mormântul  
Spada ta de sânge dușman fumegând,*

*Și deasupra idrei fluture cu vântul  
Visul tău de glorie falnic triumfând,  
Spună lumii large steaguri tricolore,  
Spună ce-i poporul mare, românesc,  
Când s-aprinde sacru candida-i vâlvoare,  
Dulce Românie, asta ți-o doresc.*

*Îngerul iubirii, îngerul de pace,  
Pe altarul Vestei tainic surâzând,  
Ce pe Marte-n glorie să orbească-l face,  
Când cu lampa-i zboară lumea luminând,  
El pe sânu-ți vergin încă să coboare,  
Guste fericirea raiului ceresc,  
Tu îl strânge-n brațe, tu îi fă altare,  
Dulce Românie, asta ți-o doresc.*

*Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie!  
Tânără mireasă, mamă cu amor!  
Fiii tăi trăiască numai în frăție  
Ca a nopții stele, ca a zilei zori,  
Viață în vecie, glorie, bucurie,  
Arme cu tărie, suflet românesc,  
Vis de vitejie, fală și mândrie,  
Dulce Românie, asta ți-o doresc!*

***Lancea lui Horea,  
Adrian Păunescu***

*În toate grădinile țării e-o floare  
Cu lujer discret și trăind anonim  
În vremi de răscruce sau de tulburare  
Noi lancea lui Horea pe ea o numim  
Acelora care falsifică acte  
Și țara română sub talpă o vor  
Noi nu le servim argumente abstracte  
Dar poate de lancea lui Horea le e dor*



*R: Lancea lui Horea, lancea lui Horea  
Lancea lui Horea sus  
Lancea lui Horea, lancea lui Horea  
Lancea lui Horea sus*

*La orice primejdii, la orice dezastre  
Când dușmanii vor să ne lege în frâu  
Al nostru e dreptul și-al nației noastre  
Să mergem cu lancea lui Horea la brâu  
Copiii o-nvață din laptele mamei  
O țin ca pe-o cârjă ostenii cărunți  
Țărănci o preferă în firul maramei  
Sunt codrii de lance-a lui Horea în munți*

*În sud e-o coroană ce-i seamănă bine  
În nord e un clopot și-o voce în el  
Copilul o are pe lume când vine  
Ca leagăn întâi și-apoi ca drapel  
Trei lăncii în stema duratei se adună  
Vibrând ardelean, moldovean și muntean  
Iar lancea lui Horea e-aici împreună  
Cu lancea lui Cloșca și a lui Crișan*

*Sămânță de lance pe-aici se cultivă  
Și trașii pe roată ascunși sunt în toți  
Și nu mai e roată să-i stea împotriva  
Acestui popor înviat de pe roți  
Oricând s-ar ivi vreo-ncercare amară  
La brâu să vă stea mai aproape de mâini  
Spre drepturi în țară și pace afară  
Cu lancea lui Horea, la luptă, români*

### ***Doina lui Lucaci***

*Plânge-o mierlă pe păduri, of, of, of  
Rob îi Lucaci în lanțuri  
Plânge-o mierlă pe păduri, of, of, of  
Rob îi Lucaci în lanțuri*

*R: Pentru sfânta libertate  
De care noi n-avem parte  
Pentru sfânta libertate  
De care noi n-avem parte*

*Nu fi, mierlă, supărată, of, of, of  
Nu-i robia ne-ncetată  
Nu fi, mierlă, supărată, of, of, of  
Nu-i robia ne-ncetată*

*R: Vine dalba primăvară  
Fi-va Lucaci liber iară  
Vine dalba primăvară  
Fi-va Lucaci liber iară*

*Nu suspina în zadar, of, of, of  
Du-mi-te pân' la Satmar'  
Nu suspina în zadar, of, of, of  
Du-mi-te pân' la Satmar'*

*R: Unde-i Lucaci la-nchisoare  
Nu vede nici cer, nici soare  
Unde-i Lucaci la-nchisoare  
Nu vede nici cer, nici soare*

*Și îi spune-nchinăciune, of, of, of  
De la-ntreaga națiune  
Și îi spune-nchinăciune, of, of, of  
De la-ntreaga națiune*

*R: Că el mândru s-a luptat  
Ca român înflăcărat  
Că el mândru s-a luptat  
Ca român înflăcărat*

***Iancu la Țebea,***  
**Adrian Păunescu**

*Ce vești mai aveți voi, români, despre Iancu  
Să spună ce știu toți acei care știu  
Ce vești să avem, suntem oastea lui Iancu  
La Țebea, la Țebea, eroul e viu  
Eroul ne cheamă, ne cheamă la Țebea  
Al nostru frumos, pătimit crăișor  
Aici ne rugăm pentru Iancu, la Țebea  
Roș-galben-albastru - altar tricolor*

*R: Trăiască duhul lui Iancu  
Trăiască moșul între moși  
Câmpia Libertății spune  
Că Avram Iancu suntem toți*

*Popor românesc, nu uita niciodată  
Că nu ești urmaș de fricoși și bastarzi  
La tine acasă cât faci ochii roată  
De dragul eroilor veșnic să arzi  
La Țebea foșnesc românește gorunii  
Și-ntreg calendarul se-aude pe drum  
Și clopote fierb untdelemnul furtunii  
La Țebea, la Țebea, la Țebea acum*

*Și nu e român omul care în viață  
O dată măcar, într-un ceas minunat  
Pe sine privindu-se parcă în față  
Lui Iancu Avram nu i s-a închinat  
Tu, Iancule sfânt, ne-ai purtat idealul  
La Țebea venim, fiii tăi te cinstesc  
Lui Iancu-nchinare, trăiască Ardealul  
Trăiască întregul popor românesc*

## ***Treceți batalioane române Carpații***

*Un cântec istoric ne-aduce aminte,  
Că frații în veci vor fi frați.  
Un cântec istoric bătrân ca unirea,  
Voi compatrioți ascultați,  
Un cântec istoric bătrân ca unirea,  
Voi compatrioți ascultați.*

*Treceți batalioane române Carpații  
La arme cu frunze și flori,  
V-așteaptă izbânda, v-așteaptă și frații  
Cu inima la trecători,  
V-așteaptă izbânda, v-așteaptă și frații  
Cu inima în trei culori.*

*Ardealul, Banatul, Crișana ne cheamă,  
Nădejdea e numai la noi,  
Sărută-ți, copile, părinții și frații,  
Și-apoi să mergem la război,  
Sărută-ți, copile, părinții și frații,  
Și-apoi să mergem la război,*

*'Nainte, 'nainte, cu sabia-n mână,  
Să ștergem hotarul nedrept,  
Să trecem Carpații, ne trebuie Ardealul,  
De-ar fi să ne-ngropăm de vii,  
Să trecem Carpații, ne trebuie Ardealul,  
De-ar fi să ne-ngropăm de vii...*

## ***Imnul Eroilor***

*Presărați pe-a lor morminte, ale laurilor foi  
Spre a fi mai dulce somnul, fericiților eroi.  
Ridicați pe piramida nemuririi, faima lor,  
Scris în cărțile de aur, cântecul nemuritor.*

*Pe copii la sânul vostru, alinați-i cu acest cant,  
Povestindu-le cu fala al eroilor avânt.  
Dezveliți tot adevărul și le spuneți tuturor  
Cum muriră frații voștri pentru neam și țara lor*

*Și pe sacrele morminte, puneți lacrimi și flori  
Spre a fi mai dulce somnul, miilor de luptători.  
Dezveliți tot adevărul și le spuneți tuturor  
Cum muriră frații voștri pentru neam și țara lor.*

### **Sloganuri din Revoluție în țară**

*Acum ori niciodată!  
Afară cu cizma comunistă!  
Ai mamă, domnule, ai tată? Ai omorât copii nevinovați!  
Armata e cu noi! Aruncați carnetele!  
Asasinii! Asasinii de copii!  
Azi în Timișoara, mâine-n toată țara!  
Ăsta e românul!  
Ăsta-i dracu lui nea Nicu! Ceaușescu Anul Nou/ O să-l facă în cavou!  
Ceaușescu cine ești?/ Criminal din Scornicești! Ceaușescu fi boier;/ Fă și tu ca Honeker!  
Ceaușescu mare boier/ Să plece la Honeker! Ceaușescu nu uita/  
Astăzi vrem demisia! Ceaușescu nu uita/ A venit și vremea ta!  
Ceaușescu nu uita/ Vrem pantofi din pielea ta! Ceaușescu nu uita/  
Nu ai loc în România!  
Ceaușescu și soția/ Duc de râpă România!  
Cizmarul nu mai este  
.De Crăciun ne-am luat rația de libertate.  
De revelion, în fiecare casă/ Câte-un mort pe masă!  
Dreptate! Fără violență!  
Există Dumnezeu!  
Huoo!! Ieri în Timișoara, azi în toată țara!  
Jilava!  
Jos analfabeta!  
Jos călăul!*

*Jos Ceaușescu!*  
*Jos cenzura!*  
*Jos cizmarul!*  
*Jos comunismul!*  
*Jos criminalul!*  
*Jos dictatorul!*  
*Jos dictatura!*  
*Jos Partidul Comunist!*  
*Libertate!*  
*Luptăm! Murim! Dar liberi vrem să fim!*  
*Moarte criminalului!*  
*Muncitorii și studenții!*  
*Murim! Murim! Și liberi o să fim!*  
*Ne-ați omorât copii nevinovați!*  
*Noi suntem poporul, jos cu dictatorul!*  
*Nu ne este frică,/ Ceaușescu pică!*  
*Nu plecăm!Nu plecăm acasă, morții nu ne lasă!*  
*Nu suntem fasciști!*  
*Nu suntem huligani!*  
*Nu vă este frică, Ceaușescu pică!*  
*Nu vă fie frică!*  
*Ole, ole, ole, Ceaușescu nu mai e!*  
*Pace vouă, morții noștri!*  
*Românul nu e laș!*  
*Români, veniți cu noi!*  
*Se trage!*  
*Soldați, soldați și voi ne sunteți frați!*  
*Suntem gata să murim!*  
*Și noi am fost soldați și nu am tras în frați!*  
*Și voi aveți copii!*  
*Și vouă vă e foame!*  
*Ticălosul de oltean a fugit la Teheran!*  
*Timișoara, Timișoara!*  
*Timișoara nu uita, Orașul ...e alături!*  
*Timișoara-n sânge,/ Bucureștiul plânge!*  
*Timișoara – sânge!*  
*Trăiască Timișoara!*

*Victorie!*  
*Veniți cu noi!*  
*Veniți și voi!*  
*Voi pe cine apărați?*  
*Vom muri și vom fi liberi!*  
*Vrem alegeri libere!*  
*Vrem demisia!*  
*Jos Ceaușescu!*  
*Vrem democrație!*  
*Vrem guvern democrat!*  
*Vrem mâncare!*  
*Vrem pământ!*

\* \* \*